Latv. No

JĀNIS ŠĶĒRSTIŅŠ

RĪGAS JŪRMALA

LATVIJAS SKAISTĀKĀ PELDVIETA

AUTORA IZDEVUMS

Jānis Šverins

Cementa izstrādājumu un jumta papes rūpniecība.

Majoros, Rīgas ielā 42, tālrunis 69
Priv. dzīvoklis Dubultos, Mellužu ielā 15, tālrunis 68

Piedāvā cementa izgatavojumus:

Aku rores 2—4 pēdu caurm.
Kanalizaciju rores 4—18 collu caurmērā
Glazētas caurules un ateju podus
Trepju kāpšļus
Trotuaru flīzes un malu akmeņus
Krāsainas flīzes priekš grīdām un terasēm
Sētas stabus dažādos veidos
Žogu apakšdaļas (žokeļus)
Izdobotus klučus un ambi akmeņus brandmūriem, pamatiem un pagrabiem
Dakstiņus Ķieģeļus
Puķu dobju apmalas
Vāzes un postamentus
Kapu virsas un krustus un t. t.

Asfalta jumta papi:

Sienas papi
Akmeņogļu darvu
Jumta piķi un ķiti
Karbolineumu
Koka darvu un t. t.

Būvmaterialus:

Cementu, kaļķus, ģipsi, granti
Krāsns podus, mālus
Uguns-, krāsns un mūra ķieģeļus
Šķindeļus un skaliņus un t. t.

Pernicu un krāsas

Uzņemas jumtu segšanu, darvošanu un izlabošanu, kā ari kanalizacijas un aku ierīkošanu

Latv. No

VI
L 61
181

Jānis Šķērstiņš

Rīgas Jūrmala — Latvijas skaistākā peldvieta

Kas jāzin katram Rīgas Jūrmalas iedzīvotājam un peldviesim

AUTORA IZDEVUMS

[1930]

614,213

1957

Pārb. 60

L. V. F.
Nr. 229430

031303 2048

DRUKĀTAVA «DZINTARS» RĪGĀ, ELIZABETES IELĀ 33

Veltīta Rīgas Jūrmalas pilsētas desmitgadu pastāvēšanas atcerei

1920—1930

Priekšvārdi.

Līdz šim par Rīgas Jūrmalas peldvietām ir parādījušies atklātībā daži ievērību pelnoši darbi, kas izdoti propagandas nolūkos. Tādā pat nolūkā nākušas klajā dažas brošūras citās valodās, kas domātas ārzemniekiem. Tādus izdevumus varam labprāt apsveikt un tādi izdodami arī nākamībā, lai iepazīstinātu ar mūsu peld- un dziedniecības vietām pēc iespējas plašākos apmēros, kā Latvijas pilsoņus, tā ārzemniekus.

Mans darbs mazāk domāts propagandai, bet vairāk vietējo pilsoņu ikdienišķām dzīves vajadzībām, tiem kam Rīgas Jūrmalas pilsētā ir pastāvīga dzīves vieta, kam te savas vasarnīcas, kā arī peldviesiem, kas te pavada vasaras mēnešus, vai arī atbrauc šad un tad svētdienās pastaigāties svaigā gaisā un peldēties.

Šinī grāmatā esmu ievietojis Rīgas Jūrmalas pilsētas domes saistošos noteikumus, kas gan iespiesti Vald. Vēstnesī, bet citos izdevumos līdz šim nav parādījušies. Šie noteikumi vajadzīgi un jāzin personām, saistītām ar Rīgas Jūrmalas pilsētu. Domāju, ka būšu pakalpojis daudziem la-

sītājiem arī ar ārstu speciālistu izteiktiem uzskatiem un padomiem peldētājiem jūrā un siltu vannu lietotājiem.

Ievietotie aizrādījumi vasarnīcu īpašniekiem un peldviesiem, ar atļauju teikšu, atgādinās vienam otram viņa pienākumus pret saviem līdzpilsoņiem, kādus dzīves steigā un aizrautībā mēs dažkārt piemirstam. Katru pilsoni var interesēt arī grāmatā ievietotie vēsturiskie dati par mūsu peldvietu izcelšanos un attīstību.

Te izsaku sirsnīgu pateicību Rīgas Jūrmalas pilsētas valdes darbiniekiem un 6ij. peldvietu policijmeistaram J. Verigo kgam, un visiem, kas laipni atbalstījuši mani, sniedzot vajadzīgos datus.

Fotografiskos uzņēmumus pagatavojuši fotografi Rob. Johansons Rīgā, Vaļņu ielā 14, K. Kreicbergs, Rīgā, Pulkv. Brieža ielā 15 un J. Kronbergs, Majoros.

Šajā darbā esmu centies turēties pie īstenības, sniedzot patiesus un pārbaudītus faktus un iespaidus. Ja vienā vai otrā lietā vai apstākļa noskaidrošanā tomēr būtu kļūdījies, tad laipni lūdzu man to piedot.

Autors.

Majoros, maijā 1930. g.

Gleznš krasts. Fot. Johansons, Rīgā

Ievadam.

MĒS, latvieši, esam lieli daiļuma un dabas skaistuma cienītāji. Jau mūsu senči apdziedājuši dabu savās dziesmās un daiņās, sevišķi sauli, šo dzīvības un enerģijas avotu. Mūsu rakstnieki un mākslinieki ir mīlējuši un mīl dabu. Ar lielu sajūsmu un meistarību viņi aprakstījuši un gleznojuši mūsu dzimtenes mežus un pļavas, kalnus un lejas, upes un ezerus. Un tas pilnīgi saprotams: daba ar saviem krāšņumiem un varenību ir valdzinājusi un valdzinās cilvēci un mūžīgi tā jūsmos par dabas krāšņumiem un parādībām. Kur vēl tik lieliski izpaužas dievišķā gudrība, cilvēka prātam vēl nepieejama noslēpumainība un mūžīgās enerģijas krājumi, kā dabā! Viņa ir pilna noslēpumu tikpat kā katra indivīda dzīve.

Daba sniedz baudu nevien mūsu garam, bet arī visu, kas nepieciešams mūsu fiziskai eksistencei. Daudz pamācoša un iepriecinoša var dot mums mūsu daba, sevišķi savā atmodas periodā — pavasarī.

Ja tevi piemeklējusi kāda nelaime, vai bēdas tevi spiež, tad nenoskumsti, bet saņemies: daba ir vienmēr gatava palīdzēt katram un piedāvā vispareizākos atveseļošanās līdzekļus.

Bieži vien cilvēka dzīves gaitas tā sarežģas, ka viņš pat necer atrast labvēlīgu izeju; dabā turpretīm no mūžības mūžībā viss saskaņots, viss padots noteiktai kārtībai un gudriem likumiem.

Ja cilvēks jūtas, ka visi viņu atstājuši un velti meklē patiesu draugu, tad daba aicina to pie sevis, ņem to savos apkampienos un ar siltu pavasara dvesmu mierina viņa sagrausto sirdi. Ja viņš pārpūlējies, ja viņu nospiež sabiedriskās dzīves nastas, dzīves likstas, ja trūkst intereses dzīvei un darbam — dabā tas uzelpos vieglāki un svabadāki, redzot savā priekšā neizsmeļamas dzīves prieka un enerģijas pierādījumus, un viņa dvēsele atdzims vērojot, ka pat niecīgā dabas radībiņā mostas un attīstas spēcīga dziņa dzīvot un strādāt.

Par teiktā pareizību būs daudzi paši pārliecinājušies.

Un varbūt arī, daudzos gadījumos, aiz augšminētiem iemesliem, siltam pavasara laikam iestājoties pilsētnieki dodas uz vasarnīcām vai uz laukiem un paliek tur mēnešiem ilgi, līdz rudens nelaipnās dienas atgādina tiem siltos ziemas dzīvokļus pilsētā. Vienīgi pilsoņi ar ģimenēm, kam bērni skolās sūtāmi, nevar izlietot visā pilnībā skaisto pavasara un rudens laiku.

Kam materiālie apstākļi vai vāja veselība neatļauj uzņemties ceļojumus, tie noīrē vasaras dzīvokļus, un tāpēc lielu pilsētu tuvumā rodas vasarnīcu vietas. Kur kādreiz stāvēja mazas vienkāršas laucinieku mājiņas, un slikti izbraukti ceļi, tur tagad atrodamas skaistas un bagātīgi iekārtotas vasarnīcas,

kas ērti sasniedzamas gan pa dzelzsceļu, gan pa labi koptu zemes ceļu.

Par nožēlošanu vēl plašākas iedzīvotāju masas nevar baudīt augšminētās dzīves nepieciešamības. Man liekas, ka tieši galvas pilsētas nabadzīgām iedzīvotāju šķirām — strādniekiem un zemāko kategoriju ierēdņiem, kam jāstrādā slēgtās telpās, būtu visvajadzīgāka vasaras atpūta uz laukiem, jo viņu dzīves apstākļi nav apskaužami: viņu jau tā mazie dzīvokļi bieži vien iemītniekiem pārpildīti, kas atstāj nelabvēlīgu iespaidu uz veselību. Mitināšanās uz laukiem vasarā vēl nepieciešamāka kā pieaugušiem, ir minēto pilsoņu bērniem, sevišķi tiem, kuŗi apstākļu spiesti dzīvo tumšās mitrās telpās, kur saules stars nemaz vai ļoti reti iespīd. Tiem tik ļoti derētu vasarā kādas nedēļas pavadīt brīvā dabā, saulē pie svaigas spēcinošas barības. Tiesa, mums jau ir noorganizētas dažas vasaras kolonijas bērniem, kā piem. vairākām slimo kasēm, Latvijas tuberkulozes apkaŗošanas biedrībai — sanatorijas Ogrē un Biķernieku mežā, bij. Ilķenu muižā, Cesvaines vidusskolas telpās, Latvijas bērnu palīdzības savienībai — kolonija Mellužos un atpūtas nams „Māte un berns" un citu iestāžu, ar ko dota iespēja vairākiem simtiem trūcīgu vecāku bērniem baudīt veselīgo lauku gaisu un gūt pienācīgu kopšanu, bet ar to vēl nav līdzēts plašajām vajadzībām, jo lielākais daudzums bērnu paliek pilsētā ielu putekļos un netīrumos; tāpēc vajadzība pēc bērnu vasaras kolonijām vēl ir liela. Tās jāierīko nevien privātām organizācijām, bet arī valstij, resp. Tautas labklājības ministrijai. Latvijas valsts interesēs lai būtu rūpēties, ka ikvienu mazo pilsoni uzaudzinātu par spēcīgu un derīgu sabiedrības locekli!

Tautas labklājības ministrijai piekrīt atzinība, ka viņa līdzšim ir daudz darījusi vispārīgas tautas labklājības veicināšanas labā. Mūsu valdība un tāpat jau minetā ministrija ir nākušas pie pareizas atziņas, ka tautas fiziskās labklājības izveidošana ir

svarīgs valsts uzdevums un tāpēc ir piegriezusi nopietnu vērību Latvijas plaši pazīstamām veseļošanās vietām: Ķemeriem un Baldonei, kuŗas pārņēmusi savā rīcībā un tās plānveidīgi izbūvē un izkopj. Mūsu tēvijas daba pati nāk mums pretīm sniedzot veselības kopšanai un slimību dziedēšanai tādas izcilas dziedniecības vietas kā Ķemeru, Baldones un Kandavas sēravoti, ar kādām varētu lepoties kuŗa katra zeme. Ne mazāka dziedniecības nozīme ir Vidzemes un Kurzemes Šveicei, Rīgas, Vidzemes un Liepājas jūŗmalām un citām vietām. Tā Ķemeros ar labām sekmēm ārstē reimatismu, dažādas kaulu un sieviešu slimības, Vidzemes Šveicē (Krimuldā) bērnu kaulu tuberkulozi un Liepājas dūņu vannās dažādas organiskas kaites. Latvijas veseļošanās un atpūtas vietām, bez šaubām, pieder liela nākotne: attiecīgi paplašinātas un ierīkotas, tās spētu uzņemt simtus tūkstošus slimnieku un tādējādi var kalpot nevien mūsu dzimtenes, bet arī kaimiņu valšķu slimniekiem un ar savu darbību izvērsties par labu valsts ienākumu avotu. Mūsu dziedniecības vietas saviem spēkiem vien nevar izkopties un uzplaukt, te jānāk palīgā valstij un tādēļ apsveicama ideja nodibināt Latvijas dziedniecības (kurortu) vietu pārvaldi, kas atrastos Tautas labklājības ministrijas pārziņā, kuŗas mērķis būs veicināt mūsu dziedniecības vietu uzplaukšanu. Ar prieku jāpiemin, ka arī sabiedrība strādā peldvietu izkopšanas laukā: ar sekmēm patlaban darbojas Rīgas un Liepājas jūŗmalu labierīcības biedrības.

Latvijas daba sniedz mums iespējas nevien dziedniecības piekopšanai, bet dod pamatus pievilkt mūsu dzimtenei arī svešu zemju tūristus. Par šo pēdējo jautājumu Latvijā jau radusēs interese un Rīgā nodibināta Latvijas tūristu biedrība, kuŗas priekšnieks ir iekšlietu ministrijas adm. dep. vicedirektors Ludiņš. Šī biedrība pagājušā 1929. gadā sarīkojusi 4 ekskursijas, kuŗās piedalījušās 250 per-

sonas. Tekošā vasarā nodomātas vairākas vietējās un ārzemju ekskursijas. Tūrisms Latvijā ir gluži jauns pasākums, kam te neapšaubāma nākotne, jo latvietis mīl dabas krāšņumus. Tūrismam pašu zemē vēl nozīme tanī ziņā, ka tas plašākos apmēros veicina mūsu pilsoņu iepazīšanos ar savu tēviju un tādā ceļā var stiprināt pieķērību un mīlestību tai. Jaunās biedrības uzdevumos lai būtu stāties sakaros ar tādām pat biedrībām ārzemēs un ierosināt pēdējās sarīkot ceļojumus uz Latviju.

Latvijā tiešam ir pamati tūrismam, kā atpūtas, tā zinātniskos nolūkos, jo šeit ir daudz dabas krāšņumiem apveltītu un vēsturisku vietu. Valsts pastāvēšanas laikā esam ne vienreiz vien dzirdējuši mūsu tautiešu, kā arī ārzemnieku atzinīgas atsauksmes. Lūk, kā tēlo mūsu dabu tūrists un fotografs Jānis Lapiņš: Daba Latvijā ir skaistāka kā dienvidu zemēs: kaut arī tur ir augsti kalni un dziļas lejas, bet tur nav mūsu jauko mežu un dabas zaļumu. Tā, Itālijā jūnija mēnesī zāle saulē galīgi izdegusi un visa apkārtne atstāj drūmu iespaidu.

Pie mums, Latvijā, ir brīnišķīgs gaiss, skaistas debesis un vasarā tādi mākoņi kā Alpu kalni, kas valdzināt valdzina tūkstošu jaunekļu sirdis. Mūsu gaiss ir caurspīdīgāks, skaidrāks, tālē tumšā zaļuma apdvēsts, kamēr Eiropas vakaros bālgana migla sedz skatu.

Nekur nav tik brīnišķīgu dzidru ūdeņu, kā pie mums. Ziemeļos ūdeņi tumši un baidoši, dienvidu un kalnāju upēs neskaidri, duļķaini. Mūsu ūdeņi ir dzīvi un itin ka atgādina mums būt skaidriem kā viņi. Mums ir brīnišķīgas baltas naktis, gan īsa, bet silta vasara. Visu nakti mūs klāj dzeltāna zīda debesis, kamēr dienvidos līdz ar saules rietu iestājas necaurredzama tumsa. Mūsu gaišajās naktīs meža un kalnu silueti ir kā dzīvi: nav brīnums, ka tie ir devuši vielu daudzām teikām un pasakām, ar kurām tik bagāta mūsu folklora. Neatsveramas ir mūsu

vasaras naktis ar savu maigumu; dienvidos turpretīm, sevišķi augstienēs, pēc svilinošā dienas karstuma iestājas aukstas naktis, kad temperatūra krīt zem 0°. Kaut arī mūsu vasara īsa, tad tomēr dienas gaŗas: kad itāļi, grieķi jau dus, mēs vēl ilgi strādājam savos laukos.

Nemazāk tīksmes sagādā mums mūsu rudeņi, ziemas un pavasari. Protams, mums ir bieži auksti, drēgni rudeņi, aukstas ziemas, bet ir arī krašņi rudeņi un pavasari un burvīgas ziemas. Dienvidnieki var mūs apskaust mūsu ziemas dēļ, jo Vakara un Dienvidus Eiropā sniega ir gluži maz, bet par to visa ziema ir viens vienīgs slapdraņķis. Ziemu mūsu klimats ir daudz veselīgāks kā rietumos, un kādus dabas skaistumus tā mums nesagādā! Baltā, bagātīgā sniega segā tītie lauki, meži, kalni, gaudojoši sniega puteņi, sarmas sidrabotie koki un krūmi ir tāda burvja valsts, kuŗas priekšā nobāl dienvidi un vakari. Latvijā arī dabas augšamcelšanās norit ar lielu svinību, ūdeņu mutuļošanu, cīruļu dziesmām, kamēr Eiropas vakaros tā ir pelēka ikdienība, jo tur nav pēkšņas dabas atmošanās. Pie mums daba arī nomirst svinīgi un viņas kapu pušķo daudzkrāsainu lapu vaiņagi.

Latvijas āres ir pušķotas baltām bērzu birzēm, pie kuŗām tik labprāt kavējas mūsu skati, krāšņām slaidām kā baznīcu torņi eglēm un priedēm, majestātiskiem ozoliem, kuplām liepām un daudziem citiem kokiem, kādu nav dienvidos un kādu tur nepazīst. Mūsu rakstnieki un gleznotāji raugas uz dabu kā uz svētnīcu, kā uz Dieva namu. Vai tu, lasītāj, esi kādreiz nodevies mūsu dabas vērīgākai apskatei, ja ne, tad dari to.

Ikvienam Latvijas pilsonim un ārzemniekam derētu iepazīties ar mūsu dzimtenes gleznainākām vietām. No tām še minamas sekošās: Sigulda, Krimulda un Turaida — Vidzemes Šveices trijotne, kas pazīstama ar savu dabas krāšņumu un senātnes ro-

Saules riets. Fot. Johansons, RTgā

mantiku. Te atrodas Siguldas, Krimuldas un Turaidas pilsdrupas, daudzas alas, ļoti augsti Gaujas krasti apauguši daždažādiem kokiem un pati Gauja vijas dziļā ielejā, kas tīta vieglā zilganā gaisa plīvurī. Ne mazāk ievērojama dabas skaistumiem apveltīta vieta ir Koknese, kuŗas tagadējo pilsdrupu apkārtnē vidus laikos bija ievērojama pilsēta. Apkārtnē Pērses ūdens kritums, Staburags un krāšņie Daugavas un Pērses krasti un gŗavas. Jaukas vietas Daugavas krastmalā ir pie Ogres, kur tā laužas cauri Kangara kalniem. Skaistas dabas ainavas atrodamas Ventas krastos, kur pie Kuldigas ir lielais ūdens kritums Rumba. Daudz tīksmes izbaudīsiet apmeklējot Abavas ieleju Kurzemes Šveicē, ap Irlavu, Kandavu, Sabīli. Nemazāk skaista ir Vidzemes vidiene: Araiši, Rauna, Veselavas kalni, Ziemeļvidzemē — Apekalns, kur augsti kalni mijas ar ielejām un daudzu ezeru virkni, Pils kalns un Dēliņa kalns, no kuŗiem at-

veŗas plaši horizonti ar Igaunijas dienvidiem un Munamögi; rītos zvīļo Pleskavas torņi, bet dienvidos zalgo Alūksnes ezers, kā kalnu starpā nomests spoguls. Visa Dienvidvidzeme bagāta kalniem, augstākais ir Gaisiņš, bet skaistākais Bākuža kalns. No šejienes pārredzama vai visa Dienvidvidzeme ar daudziem ezeriem mājām un baznīcām. Skaistuma mīļotājs lai neaizmirst apmeklēt Milzu kalnu pie Tukuma un Slīteru kalnus pie Kolkas raga. Te ir krāšņa auglība un plašs skats uz jūŗu. Abas šīs vietas ir kā varenu valdnieku sēdekļi.

Daudz skaistu vietu ir mūsu ezeru zemē Latgalē, sevišķi viņas austrumu daļā. Augstāk minētās vietas noderīgas arī atpūtai un dziedniecībai.

Mūsu dzimtenē ir arī daudz vēsturisku vietu un senātnes atgādinājumu. Te sastopami simtiem senlatviešu un lībiešu pilskalni, vecas bruņinieku pilsdrupas, kā atmiņas no tiem laikiem, kad Latvija bija varenās Sv. Māras valsts sastāvdaļa. No tiem laikiem palikušas daudzas bīskapu un bruņinieku pilsdrupas, kas gan izpostītas, bet runā par slavenu vēsturi. Lielākās ir ordeņa pilsdrupas Cēsīs, archibiskapa pilsdrupas Raunā un Koknesē, kā arī slavenās Bauskas pilsdrupas, kādreizējās Kurzemes landtagu sēdeklis. Visas Daugavas krastmalas nosētas vecām vēsturiskām atmiņām, vecām drupām, kauju un kapsētu laukiem. Pa mūsu zemi cīnīdamies gājuši latvieši, lībieši, somi, igauņi, lietuvji, krievi, poļi, vācieši, franči, zviedri un teikās minētos laikos Skandināvijas varangi. Pie šiem senatnes atgādinājumiem nāk klāt nesenā pasaules kaŗa un Latvijas atbrīvošanas kaŗa norisināšanās vietas. Tās vietas kur Latvijas kaŗavīri cīnījušies un krituši par dzimto tēvu zemi; vietas, kur atdusas slaveno cīnītāju mirstīgās atliekas, kur pateicīgā Latvijas tauta cēlusi viņiem pieminekļus, kas lai atgādinātu nākamām paaudzēm viņu lielos nopelnus tēvijas labā un dotu cēlu piemēru visiem, tēvijas grūtos brīžos,

kad valsts un tauta apdraudētas, nebūt gļēviem, kas dara kaunu, bet varonīgi cīnīties, lai gūtu nevīstošu slavu un mūžīgu piemiņu nākamās paaudzēs. Tās ir vietas, kuŗas neaizmirsīsim! Tās ir slavenu cīņu un uzvāras vietas!

Minētās dabas krāšņumiem apveltītās un vēsturiskās vietas nevar neinteresēt tūristus arī ārzemju, bez kādas izšķirības, tiklab mākslinieku, kā zinātniekus, valsts vīrus un vienkāršus pilsoņus.

Tūrists, apmeklējis Latvijas iekšienē atrodošos ievērību pelnošos apvidus, nevarēs nepiegriezties viņas jūŗai, kas ērti sasniedzama no Latvijas centra un galvas pilsētas, jo tūrisma pievilcīgums, kā mums šķiet, slēpjas iespējā pastāvīgi redzēt jaunas ainas. Kalni, lejas, ezeri un upes ceļotājam ar laiku var apnikt, vai tapt vienmuļīgi, un viņš sāks ilgoties pēc pārmaiņām. Nonākot jūŗas krastā, viņu patīkami pārsteigs jūŗas varenība un plašums, sevišķi vēl ja viņa pastāvīgā dzīves vieta neatļauj biežāk to redzēt.

Visērtāk ceļotājam pieejama Rīgas Jūrmalas pilsēta vasarā, kad satiksmi ar galvas pilsētu ietur vairāk ka 30 pāru vilcienu dienā un autobusi. Šī pilsēta ir visplašākā un vislabāk apgādātā vasaras atpūtas vieta Latvijā. Te ceļinieks atradīs labi iekārtotas pansijas un vasarnīcas, visvisādas ērtības, izpriecas un sportu, ko šimbrīžam pārējās Latvijas atpūtas vietas tik plašā apmērā nevar dot. Tas var ienest patīkamu pārmaiņu ceļotāja gaitās.

Ja pielaižam, ka tūrismam Rīgas Jūrmalas pilsētai nav liela nozīme, tad tai, kā vasaras atpūtas un veselības kopšanas vietai ir neapšaubāmi paliekoša vērtība. Viņas mēreni siltais ozona bagātais gaiss, cēlās augstām priedēm apaugušās kāpas, kas no trim pusēm, kā puslokā ieslēdz šo peldvietu, aizsargājot pret stipriem vejiem, viņas lēzenais maigām smiltīm, kā samta segu klātais krasts, priežu noslēpumainā šalkoņa, viļņu krākšana, skaistie saules rieti, reizēm giganto padebešu dažādie veidojumi

virs jūras, — ir krāšņumi, kas spēj sajūsmināt un izsauc katrā patīkamu apmierinātību.

Patreizējie apstākļi Rīgas Jūrmalas un pārējo vasaras atpūtas un dziedniecības vietu uzplaukšanai nav visai labvēlīgi, jo tām jāapmierinas galvenā kārtā ar pašas Latvijas iedzīvotājiem. Pirms pasaules kara Rīgas Jūrmalā un Ogrē saradās diezgan plašos apmēros Krievijas aristokrātija un bagātnieki, kas deva vietējiem iedzīvotājiem labus ienākumus. Tagad turpretīm no Krievijas iebrauc maz, tāpat arī no citām valstīm. Toreiz bagātā Krievija nebija ieinteresēta vasarnieku-ārzemnieku pievilkšanai savām peldvietām, bet Latvijai par šo lietu der parūpēties.

Ka mūsu dzimtenē ir dabas krāšņumiem apbalvotas, atpūtai un dziedniecībai noderīgas vietas, par to ārzemniekiem vēl maz kas zināms. Par šo vietu popularizēšanu jārūpējas, apgādājot mūsu pārstāvjus un konzulus ārzemēs ar vajadzīgo informāciju par mūsu peldu un atpūtas vietām, ar uzdevumu šīs vietas propagandēt publiskos priekšlasījumos, izstādēs un citos gadījumos. Mūsu vasaras atpūtu un peldvietu pašvaldības un labierīcības biedrības arī nedrīkst izturēties pasīvi šinī lietā. Te jāatzīmē, ka Pilsētu savienības kurortu sekcija jau spērusi soļus Latvijas peld- un dziedniecības vietu propagandai šogad sarīkojamās izstādēs Antverpenē, Poznaņā un Kauņā, izstādot Latvijas skatus, mākslinieciskus, katram kurortam pagatavotus plakātus, fotografijas, brošūras, prospektus u. t. t. attiecīgās valodās. Tāda pat vērība jāpiegriež nākamos gados sarīkojamām izstādēm, pie kam nav jāpiemirst pievienot arī pareizus pārskatus par istabu un uzturas cenām pansijās un viesnīcās.

Varbūt, ka informācijas trūkums ir galvenais iemesls tam, ka ārzemnieki mūsu kurortus vēl maz apmeklē. Ir, protams, apstākļi, kas kavē ārzemnieku ceļošanu uz Latviju. Tā, Viduseiropas iedzīvotājiem ērtāki sasniedzamas dienvidus jūras un Vācijas,

Vakara ainava. Fot. Johansons, Rīgā

Ziemeļjūras piekrastē atrodošās peldvietas. Angļiem, kā saliniekiem, pašu mājās netrūkst peldvietu, tāpat dāņiem un zviedriem. Tomēr viņu peldvietām trūkst to dabas balvu, ar kuŗām tik bagāta mūsu jūrmala: skaistiem skuju mežiem apaugušas kāpas un lēzenie, maigām smiltīm klātie krasti; viņu krasti ir kaili, bez meža, cieta akmeņa vai klāti rupju granti vai oļiem. Par kavekli uzskatāmas arī dažu mūsu kaimiņu valšķu augstās nodevas par ārzemes pasēm, kas sadārdzina izceļošanu. Bet vai aiz augšminētiem iemesliem mums zaudēt dūšu un cerības? — Tik skaistu jūrmalu, kā mūsējā, reti kur pasaulē atradīsiet. Samērā lēta dzīve Latvijā un veselīgie produkti ir vēl viens faktors, kas var labvēlīgi iespaidot ārzemniekus un pievilkt tos vasarā mūsu jurmalai.

Rīgas Jūrmalas pilsēta.

Ģeografiskais stāvoklis. Klimats.

Ja runājam par Rīgas Jūrmalas peldvietām, tad ar to saprotam Buļļus, Buldurus, Edinburgu, Majorus, Dubultus, Mellužus un Asarus, kas cieši pieslejās viena otrai. Še viņas uzskaitītas tādā kārtībā, kā tās sastopamas dabā, braucot no Rīgas. Visi minētie rajoni kopā tagad sastāda vienu administratīvu vienību — Rīgas Jūrmalas pilsētu, kuŗas valde atrodas Dubultos.

Rīgas Jūrmalas pilsēta atrodas 18 klm. uz rietumiem no Rīgas un viņas territorija ieņem gaŗu un šauru (19 klm. gaŗu un $^1/_3$—3 klm. platu) zemes joslu, kas stiepjas no Buļļu attekas līdz Slokas pilsētas robežām un ieslēgta no ziemeļu puses ar jūŗu, bet no austrumiem un dienvidiem ar Lielupi, pa kuŗas vidu iet robeža. Pilsētas territorijas plašums 33 kv. kilometri; no tā ūdeņa 3 kv. klm. Šogad izdarītā vispārējā iedzīvotāju skaitīšanā Rīgas Jūrmalas pilsētā saskaitīts 8.013 iedzīvotāju, iepriekšējā skaitīšanā to bija 6.514. Pēc savas fiziskās struktūras Rīgas Jūrmalas pilsētas territorija ar maz izņēmumiem ir smilšains līdzenums un stāv tikai dažus metrus virs jūŗas spoguļa; augstākās vietas ir jūŗas kāpas, kas sasniedz vietām 15 metru augstumu. Pateicoties pēdējām, aiz kāpām atrodošās vasarnīcas ir aizsargātas no jūŗas vējiem. Tagadējā pilsētas territorija, tāpat kā lielā daļa mūsu valsts

izplatījuma ir savā laikā bijusi jūŗas dibenā, bet gadiem ritot, jūŗai atkāpjoties, pacēlusies virs ūdens. Arī Lielupe, kā redzams no viņas apkārtnes, ir vairākkārt mainījusi savu gultni. Pilsētas territorija apaugusi skaistiem skuju kokiem, kuŗu starpā dominē priede. Daudzi šī koka eksemplāri ir ļoti imponējoši ar savu brašumu, slaidumu un simtu gadu vecumu, ir vietām arī jaunākas audzes. Bez tam sastopami dažādi kultivēti lapu koki un krāšņumu krūmi. Zemes virsējā kārta vietām bagāta humosa vielām, sevišķi gar upes krastu un zemākās vietās, kas dod iespēju nodarboties ar augļu, ogu un sakņu kultūrām. Jūŗas piekraste ir līdzena un lēzeni maz pamazām nogrimst ūdenī. Kāpas, kas stiepjas gar Rīgas Jūrmalas pilsētu un no viņas uz vakariem un rītiem, cik tāļu vien acs sniedz, ir apaugušas spēcīgām priedēm. Vidējā ūdens temperatūra sezonas vidū ir 15—19° pēc R., bet bieži vien ūdens sasniedz 23° R. Klimats ir piemērots peldēšanai un veselības kopšanai: mēreni silts, bez asām gaisa svārstībām, pietiekoši saules, bez kāda nospiedoša karstuma; temperatūra grozas caurmērā starp 18°—34° C. Augstās un sausās kāpas, maigā un irdenā, baltā krasta smilts gādā pastāvīgi par tīru, sausu gaisu un nedod iespēju rasties miglai.

Rīgas Jūrmalas territorijā neatradīsiet augstus kalnus, dziļas lejas, dabu viņas pirmātnējā stāvoklī, bet te ne mazums daiļuma un pievilcības, kas aicina šurp pilsētniekus gan agrā pavasarī, gan vasarā, gan vēlā rudenī, gan ziemā. Šie daiļumi slēpjas tīklab jūŗas krastos, kā Lielupes līčos, kā arī viņas dabā. Vai nav skaista mūsu jūrmala pavasarī, kad dārzi un pagalmi ziedos slīkst? Vai nav krāšņa vasarā saules staru apzeltīta, kad to spožumā skujas spīd un laistas, kad mājas liekas cēlākas un tīrākas kā parasti? Vai nav skaista tā rudenī, kad zelta lapas gaisā klīst un ziemā, kad staltās priedes sudrabotā rotā mirdz? . . . . Vai tā nav bauda,

vai tā nemodina mūsos dzīves prieku un pieķērību mūsu daiļai jūrmalai? . . . .

Vēsture.

Atsevišķas Rīgas Jūrmalas peldvietas pazīstamas jau no 19. gadu simteņa pirmā ceturkšņa. Visu vecākā apdzīvotā vieta Rīgas Jūrmalas pilsētā, kā lasām J. Heimaņa „Vadonī pa Rīgas jūrmalu", ir Dubulti, kas savu nosaukumu dabūjusi no kāda vietējā zemnieka Dubulta vārdā. Jau 1815. gadā, pēc tam, kad bija likvidēts Napoleona uzbrukums, un Makdonalda korpuss galīgi izvācies no Kurzemes, Dubultos, toreiz vēl ļoti primitīvos apstākļos, bija apmetušies veseļošanās nolūkā vairāki pēterpilieši no augstākām aprindām un arī daži Borodinas kaujās ievainoti augstāki virsnieki. Tad pat daži tāļredzīgākie vietējie zemnieki, kā arī rīdzinieki sākuši celt pirmās vasarnīcas.

Toreiz jūrmalas, kā peldvietas, attīstību kavēja galvenā kārtā satiksmes ceļu trūkums. Trūka arī vēl zinātniski nodibināta uzskata par jūras ūdeņa un gaisa nozīmi ārstniecībā. Nav ziņu, ka pagājušā gadu simteņa sākumā un agrāk rīdziniekiem būtu bijušas kādas vasaras atpūtas vietas, domājams, ka toreiz pilsētnieki izbrauca pa vasaru vieni uz savām muižām, citi pie paziņām. Pamazām arī plašākas pilsoņu aprindas nāca pie saprašanas, ka vasaras atpūta nav vien bagātnieku priekšrocība, bet nepieciešama katram savas veselības stiprināšanai.

1836. gadā sperts pirmais solis kārtīgas satiksmes ar Rīgas Jūrmalu atklāšanai, ierīkojot zirgu diližansu. Šis diezgan neērtais satiksmes veids pamudināja vienu otru celt jaunas vasarnīcas, atvērt pansijas un veikalus. Tad pat apmeties uz pastāvīgu dzīvi Dubultos kāds ārsts. 1844. gadā nodibināta pirmā peldbiedrība, ar mērķi attīstīt un izkopt jūrmalas kā peldvietas labierīcību. Satiksmi pa

Majoru muiža. Fot. Kronbergs, Majoros

Lielupi no Rīgas līdz Dubultiem uztur jau kārtīgi tvaikonis „Unity". 1845. gadā uzceļ Dubultos pirmo kūrmāju.

Pārējās peldvietas Majori, Edinburga, Melluži un Asari sāk izveidoties 1848. gadā, kad no Maskavas un Pēterpils sabrauc daudz aristokrātu un bagātnieku. Ar Rīgas-Tukuma dzelzsceļa atklāšanu 1877. gadā Rīgas Jūrmalas peldvietu uzplaukšana iet strauji uz priekšu. Gadu pēc gada nāk klāt simtiem jaunas vasarnīcas, daļa no kurām apgādātas ar labām mēbelēm un iespējamo komfortu.

Pēc tvaikoņa satiksmes atklāšanas peldviesu skaits ar katru gadu pieauga, sāka attīstīties Edinburga, radās Bulduri un Buļļi un pamazām Rīgas Jūrmala pieņēma savu tagadējo izveidojumu. Par šo peldvietu attīstību skaidru liecību dod sekošās ziņas: 1893. gadā peldviesu bija 16.278, nākošā gadā 19.321, ar katriem turpmākiem gadiem to skaits

strauji vairojas, tā 1900. gadā to bija 28.674, 1905. gadā 35.187, 1910. gadā 54.520 un 1914. gadā 60.714. Labākai satiksmei ar jūrmalu 1905. gadā ierīkoja šoseju; vairākas ielas izbruģēja un apgaismoja. Ar pasaules kaŗa izcelšanos apstājas Rīgas jūrmalas tālāka izbūve. Kaŗa gados te mitinošās kaŗaspēka daļas lielā mērā izpostīja vasarnīcas un to iekārtu, nodarot īpašniekiem lielus zaudējumus. Ko nesabojāja vai neiznīcināja kaŗavīri, to sabojāja laika zobs, jo daudzi vasarnīcu īpašnieki bij aizklīduši bēgļu gaitās. Kad nodibinājās Latvijas valsts un norima kaŗa vētras, atgriezās mājās lielākā daļa Rīgas Jūrmalas iedzīvotāju. Pēdējie ar lielu enerģiju un darba mīlestību ķērās pie izpostīto ēku atjaunošanas un savešanas kārtībā. Viņiem piekrīt atzinība, ka šis darbs sekmīgi izdevies un Rīgas Jūrmalas peldvietu attīstība var turpināties.

Krievijas valdīšanas laikā Rīgas jūrmalai savas pašvaldības nebija. Daļa territorijas: Buļļi, Bulduri, Edinburga un Jaundubulti piederēja valstij un to pārvaldīja Baltijas apgabalu domēņu valde; pārējā daļa: Majori, Melluži un Asari piederēja Majoru majorātam, kuŗa īpašnieks bija barons fon Firks. Vienīgi Vecdubulti un Valtermuiža skaitījās par vietējo iedzīvotāju dzimtīpašumu. Tajā laikā peldnodevas ievāca Rīgas Jūrmalas peldvietu policijmeisters un ieņemtās summas iemaksāja valsts ienākumos. No šīm summām lielāko daļu izdeva vietējās policijas uzturēšanai, bet pārējo izmaksāja Bulduru, Edinburgas un Jaundubultu peldbiedrībām kuŗas gādāja par ceļu labošanu un apgaismošanu Sākot ar 1893. gadu peldviesi maksāja nodevu 50 kap. no personas. Nemaksāja vienīgi personas, kas ieradās jūrmalā dienesta darīšanās, strādnieki un bērni jaunāki par 10 gadiem. Ar 1905. gadu nodevu paaugstināja līdz 1 rbļ. no personas. Šinī gadā iekasētas peldnodevas 26.215 rbļ., 1910. gadā — 42.173 rbļ. un 1914. gadā — 42 362 rbļ. Kā jau minēts no

šīm summām, atskaitot algas un prāvās gratifikācijas policijai, izdevumus kancleju īrēm un piederumiem, apkurināšanai un apgaismošanai, daudz pāri nepalika. Pilnīgi saprotams, ka pie tādiem apstākļiem ar niecīgiem līdzekļiem .ko saņēma jau minētās peldbiedrības, tās maz ko varēja darīt peldvietu izkopšanas labā.

Jūrmalnieki jau ap 1905. gadu un vēlāk vairākas reizes mēģināja panākt savu peldvietu apvienošanu vienā pašvaldībā, bet administrācijas intereses un vietējā Majoru majorātmuižas īpašnieka tiesības saņemt prāvas koncesiju naudas no dažādiem uzņēmumiem, bija par nepārvāramu šķērsli šīs iedzīvotāju taisnās prasības izvešanai dzīvē. Tikai tad, kad bija notikušas lielās pārvērtības un uzlēkusi Latvijas saule, realizējās sen lolotā jūrmalnieku ideja — viņu peldvietas kļuva par vienu pašvaldības vienību. Latvijas ministru kabinets 1920. gada 2. martā piešķīra šīm peldvietām pilsētas tiesības un nosaukumu: „Rīgas Jūrmalas pilsēta."

Ar 1920. gadu Rīgas Jūrmalas pilsēta sāk atkal attīstīties un plaukt. Pēdējos desmit gados ir uzcelts simtiem jaunu moderni ierīkotu namu; arī architektūras ziņā starp jaunceltnēm atrodami nami, kas patīkami pārsteidz ar savu skaisto stilu un staltumu.

Pēdējos desmit gados pilsētas labierīcību un izkopšanas labā gan valdība, gan jaunās pilsētas saimnieki — daudz darījuši. Raksturojot pilsētas valdes rīcību, jāsaka, ka tā šajos nedaudz gados ir padarījusi daudz vairāk, nekā darīts iepriekšējos simts gados, kopš pastāv šejienes peldvietas.

Galvenais satiksmes nervs ar Rīgas Jūrmalas pilsētu, Rīgas-Tukuma ceļš, bija gan jau agrāk šosēts no Rīgas līdz Dubultiem, bet tas nebija piemērots ērtai un lielai automobiļu satiksmei, kāda pastāv sezonas laikā starp galvas pilsētu un jūrmalu, tāpēc valdība šo ceļa posmu pāršosēja un asfaltēja,

padarot to par pirmklasīgu satiksmes ceļu. Arī ceļa turpinājums šosēts līdz Slokas pilsētai un jau tuvākā nākotnē ceļa šosēšanu izdarīs līdz Ķemeriem. Paredzēts nākotnē ceļa asfaltēšanu turpināt līdz Ķemeriem, ar ko būs sagādāta ērta automobiļu satiksme līdz minētai ievērojamai dziedniecības vietai.

Ar Rīgas Jūrmalas pilsētas valdes gādību izbūvēts elektriskās apgaismošanas tīkls, atvietojot vācu okupācijas laikā izvilktos dzelzs vadus ar kapara vadiem; uzbūvēti vairāki transformātori. Viss šis darbs pilsētai izmaksāja Ls 235.302.69. Strāvu jūrmala saņem no Rīgas elektriskās centrāles. Ar elektrību tagad apgaismots nevien galvenais satiksmes ceļš, bet arī daudzas citas ielas, arī iedzīvotāji plaši izlieto elektrību savu vasarnīcu, dažādu uzņēmumu un veikalu apgaismošanai. Rīgas Jūrmalas pilsēta ieguvusi vairākus nekustamus īpašumus, no kuriem minama kūrmāja Dubultos, sastāvoša no vairākām ēkām un liela gruntsgabala, skolu ēkas Bulduros un Asaros, gruntsgabalus: Majoros pretīm stacijai, kur ierīkots krāšņuma dārziņš ar puķēm, krūmiem un zāli, kas ļoti izceļ staciju un viesnīcu „Jūrmala" un bij. Horna dārzu, kas skaisti izkopts, apdēstīts kokiem, puķēm, apgādāts ar estradi. Mellužos ierīkots parks ar estradi. Pirkšanas ceļā iegūti gruntsgabali tirgiem Bulduros, Majoros, Mellužos un Asaros ar attiecīgām ēkām. Majoru tirgus laukums izbruģēts, asfaltēts un apgādāts ar kanalizāciju. Pilsēta nopirkusi Majoros pretīm tirgum uz Lielupes krasta atrodošos inženiera Baumaņa namu, kur krastmalā nodomājusi ierīkot pa upi pievedamo būvmateriālu nokraušanu. Tirgi izvērtušies pilsētai par labiem ienākumu avotiem, kas sevišķi sakāms par Majoru tirgu. Lielus līdzekļus jaunā pilsēta ieguldījusi savas territorijas nosusināšanai, izrokot vairākus novadgrāvjus Edinburgā, Majoros, Mellužos un Asaros, kas apgādāti cementa caurulēm ielu krustojumos. Grāvji novada ūdeni

Pēc lietus. Fot. Johansons, Rīgā

Lielupē un jūrā. Edinburgas rajons, kā zināms, bija ļoti ūdeņains, tagad, ar ierīkotiem grāvjiem, panākta jau diezgan ievērojama šo vietu nosusināšana. Pilsēta cēlusi un izlabojusi vairākus savus namus un patlaban stājusēs pie bijušās arestmājas pārbūves Dubultos, kur ievietosies pilsētas valde, kas līdz šim mitinas īrētās telpās. Pilsētas nespējniekiem ierīkota piemērīga patversme, kur tie savu mūža vakaru var pavadīt bezrūpībā un higieniskos apstākļos. Ne mazāk lielu pakalpojumu pilsētas iedzīvotājiem viņas valde sagādājusi ar Rīgas Jūrmalas pilsētas bankas nodibināšanu Majoros, kas sekmīgi darbojas jau sesto gadu un izsniedz vietējiem iedzīvotājiem aizdevumus uz izdevīgākiem noteikumiem nekā citas naudas iestādes. Pašā pēdējā laikā pilsēta iegādājusi automobili ielu laistīšanai un nolēmusi par samērā mazu atlīdzību aplaistīt visas bru-

ģētās ielas. Tas ir solis uz priekšu, jo līdzšinējā laistīšana bija nepietiekoša.

Visas minētās labierīcības ir prasījušas daudz līdzekļu un daudz pūliņu. Jūrmalas pilsētas tēviem par godu jāsaka, ka viņi ir pratuši nevien atrast līdzekļus, bet pratuši tos arī lietderīgi izlietot. Viens otrs pilsonis, protams, var apšaubīt lietderību, bet mums nav jāpiemirst sakāms vārds, ka nemaldas tik tas, kas nekā nedara. Vairums jūrmalas pilsoņu tomēr atzīst, ka viņiem piemitusi pilsētas vajadzību pareiza izpratne, par ko vislabāko liecību dod viņu veiktie darbi. Žēl vienīgi, ka nav sasniedzami līdzekļi lielākā mērā, jo vajadzību ir daudz, pat ļoti daudz. Pirmā kārtā no tām būtu minams tilts pār Lielupi Rēzeknes prospekta galā, jo līdzšinējā satiksme pa šauro dzelzsceļa tiltu ir neērta un saistīta ar laika patēriņu, gan taisot 3 klm. lielu līkumu uz to, gan gaidot vilcienu pāreju. Otra ne mazāk svarīga vajadzība ir kanalizācijas ierīkošana, laba dzeramā ūdens piegādāšanai un netīrā novadīšanai. Patlaban gan Jūrmalas pilsētā vai katrā vasarnīcā sastopamas artēziskas akas, kas visā visumā dod pietiekoši labu ūdeni, bet nevaram noliegt, ka daudzu aku ūdeņiem piemīt liels % minerālvielu, sevišķi kaļķa, jo zemē visā jūrmalā atrodami dolomīta slāņi, bet ja mēs vēlamies nākotnē ierīkot vasarnīcās vannas un higieniski novadīt netīros ūdeņus, tad kanalizācija jāatzīst par nepieciešamu. Kā trešā minama skolu ēku celšana, jo vairums to nav piemērotas savam uzdevumam: klasu istabas mazas, ar nepietiekošu gaisa tilpumu, dažas tumšas, nav vingrošanas telpu. Šo vajadzību, kas neprasa visai lielus līdzekļus, gan jāstāda pirmā vietā, jo mēs nedrīkstam būt nevērīgi vai nolaidīgi pret mūsu bērnu veselību. Ielas un ceļi ir neapskaužamā stāvoklī, retas izbruģētas. Vistuvākā nākotnē izbruģējama Majoros Jūras iela, kur bieži brauc automobiļi un saceļ putekļus, kas ilgi turas gaisā. Derētu ierīkot

bruģētu ceļu paraleli jau pastāvošai šosejai no Bulduriem līdz Majoru stacijai. Būvējamais ceļš varētu iet pa Kaŗa un Lienes ielām, vai arī sākot no Bulduriem, kādu gabalu pa otru pusi dzelzsceļam, ar ko atvieglotu satiksmi pa jau pastāvošo ceļu. Par šo jautājumu padomāt ir jau pēdējais laiks! Daudzas ielas ir ļoti šauras un tās būtu paplašināmas atpērkot vajadzīgās zemes strēmeles. Ar prieku jākonstatē, ka pilsēta pēdējos gados piegriezusi vērību ceļiem un sliktākos no tiem jau izlabojusi. Arī nākamībā paredzēti ielu izbūves un labošanas darbi. Pilsētai derētu parūpēties par slimnīcas ierīkošanu, jo viņa katru gadu maksā Rīgai par savu slimnieku ārstēšanu caurmērā Ls 15.000,—. Pilsētai trūkst piemērotu telpu plašākiem izrīkojumiem, teātrim, koncertiem, sportam, kas sevišķi sajūtams ziemas laikā. Vasaras sezonai jāceļ nami Bulduros, Majoros, Mellužos, kas būtu piemēroti dažādiem izrīkojumiem un pieejami visiem lietderīgai laika pavadīšanai. Tajos būtu ierīkojamas publiskas bibliotekas, lasītavas, telpas sportam un viss ko prasa modernā dzīve. Par vienu no šādām ēkām varētu iekārtot Dubultu kūrmāju. Viss tas ir nākotnes ideāls, jo prasa lielus līdzekļus. Taču vietējā izglītības biedrība jau stājusēs pie naudas vākšanas līdzīga nama celšanai. Beigās jāmin vēl viena nepieciešama vajadzība, tā ir morgs, kur varētu uzglabāt miroņus, līdz ārsts tos apskatītu, izdarītu sekcijas, vai līdz piederīgie tos ņemtu savā ziņā.

Mūsu valsts darbība izveidojusēs tā, ka valdība gādā par labierīcībām un sociālo labklājību visas valsts mērogā, kas uzskatāms kā viņas tiešs pienākums, bet vietējo vajadzību labākās izpratējas nenoliedzami, ir pašvaldību iestādes un tām arī piekrīt veikt visu pārējo. Cik daudzpusīgi arī nebūtu pašvaldības iestāžu uzdevumi, kā svarīgākie tomēr atzīstami: tautas i z g l ī t ī b a s v e i c i n ā š a n a un ar to saistītā skolu uzturēšana, apgādāšana ar mācības

līdzekļiem, bāreņu un trūcīgu vecāku bērnu pabalstīšana, papildkursu sarīkošana, tautasnamu un bibliotēku atvēršana; sociālā apgādība, kuŗas pamatprincips ir apgādāt ar uzturu un apģērbu visus nespējīgus un trūcīgus pilsoņus, kam nav tuvinieku, kas spētu tos apgādāt; veselības aizsardzība, kas izpaužas ārsta palīdzības sniegšanā trūcīgiem pilsoņiem, veselību apdraudošu apstākļu novēršanā u. t. t.; satiksmes nokārtošanā: ierīkojot ceļus un tos kārtībā turot.

Bez jau minētiem uzdevumiem pašvaldībām piekrīt vēl daudzi citi, kā tirdzniecības un rūpniecības regulēšana, žūpības apkaŗošana, dzīvokļu krīzes novēršana, pārtikas un darba apgāde, ugunsgrēku novēršana u. t. t

Pilsētu pašvaldības organi ir pilsētu domes, valdes un revizijas komisijas.

Rīgas Jūrmalas pilsētas dome sastāv no 20 domniekiem, valde un revizijas komisija, katra no 3 locekļiem. Pagājušā gadā dome noturējusi 18 sēdes, valde — 75 un revizijas komisija — 6.

Par pilsētas saimniecisko attīstību gaišu ainu dod regulārs ikgadējs budžeta pieaugums, kā arī ienākušo summu ikgadēja izlietošana. Tā pilsētas pastāvēšanas gados bijuši sekoši budžeti:

1920. gadā	Rbļ. 1.518.810,19	jeb Ls	30.376,20
1921. „	„ 5.538 541,60	„ „	110.770,83
1922. „	„ 12.856.604,—	„ „	257.132,08
1923. gadā	Ls 360.750,79	1927. gadā	Ls 619.318,66
1924. „	„ 617.336,14	1928. „	„ 630.335,80
1925. „	„ 681.159,11	1929. „	„ 797.981,12
1926. „	„ 561.843,93		

Ka 1924. un 1925. gadu budžeti ir bijuši lielāki, nekā nākamo triju, izskaidrojams ar to, ka tajos gados pilsētas kasē ieplūda prāvas summas no Bulduru kazino (apm. 360.000 latu pa tā pastāvēšanas laiku).

Zvejnieku būdiņa krastā. Fot. Johansons, Rīgā

Tekošam gadam dome pieņēmusi budžetu Ls 824.133,84 apmērā. Galvenie ienākumu posteņi paredzēti sekošie:

1) vasarnieku peldnodoklis un pierakstīšanās nodevas Ls 134.000,—;
2) nekustamas mantas nodoklis Ls 160.000,—;
3) dzērienu veikalu nodoklis Ls 36.000,—;
4) ienākuma un proporcionālais peļņas nodoklis Ls 53.000,—;
5) dzīvokļu nodoklis Ls 12.500,—;
6) izpriecu nodoklis Ls 12.600,—;
7) tirgus nodoklis Ls 41.000,—;

Ienākumus paredzēts realizēt sekoši:

1) pilsētas valdes, policijas, miertiesas un īres valdes uzturēšanai Ls 63.000,—;
2) pilsētas ēku un būvju uzturēšanai Ls 82.000,—;

3) elektrisko ietaišu uzturēšanai Ls 199.000,—;

4) skolu uzturēšanai Ls 182.000,—;

5) ielu, ceļu un dārzu uzturēšanai Ls 76.000,—;

6) patversmu uzturēšanai un sociālai apgādei Ls 48.000,—;

7) bezdarbnieku nodarbināšanai Ls 4.000,—;

8) Jūrmalas ugunsdzēsēju biedrību pabalstiem Ls 7.025,—;

9) aizsargu pabalstam Ls 1.000,—.

Pilsētai pieder nekustami īpašumi kopvērtībā par Ls 1.064.175,—.

Minētā budžeta robežās pilsēta uztur 5 pamatskolas: Bulduros, Majoros, Dubultos, Mellužos un Asaros un ģimnāziju Dubultos. Šajās skolās darbojas 47 skolotāji un tās apmeklē 730 skolēnu.

Nespējnieki ir apgādāti ļoti pienācīgi. Patlaban pilsēta ierīko bērnu patversmi savā namā Bulduros, Rīgas ielā 50, kurā pagaidām varēs mitināt 15 bērnus. Šo patversmi nodomāts paplašināt ceļot mājai otru stāvu. Bez tam pagājušā gadā pilsēta pabalstījusi ārpus patversmes dzīvojošas trūcīgas personas skaitā 108, ar Ls 10.880,—.

Gādībā par pilsoņu veselību, pilsēta algo vienu ārstu un uztur ambulanci. Pie pilsētas valdes darbojas sanitārā komisija, kuras uzdevums ir kontrolēt sanitāro stāvokli māju pagalmos, veikalos un dažādos uzņēmumos.

Pilsētas ienākumi un viņas iedzīvotāju labklājība lielā mērā atkarājas no peldviesu daudzuma un viņu tērēšanas spējām. Ar prieku varam konstatēt, ka peldviesu skaits rāda tendenci augt, kautgan ne tādos apmēros, kā tas būtu vēlams, arī ārzemnieku skaits vēl ir neliels un svārstīgs.

Se sniedzu šēmu par pēdējos 10 gados policijā pierakstīto peldviesu skaitu:

Gadi	Vietējie	Ārzemnieki	Kopā	Gadi	Vietējie	Ārzemnieki	Kopā
1920	10.109	1.960	12.069	1925	35.053	4.007	39.060
1921	19.026	2.351	21.377	1926	28.118	4.537	32.655
1922	19.132	2.652	21.784	1927	31.113	4.673	35.786
1923	23.938	2.697	26.635	1928	30.110	4.128	34.238
1924	31.144	3.740	34.884	1929	33 647	4.422	38.069

Kā redzams, peldviesu skaits tālu nesasniedz pirmskaŗa laiku apmērus, bet te jāpiemin, ka sestdienās un svētdienās peldvietas apmeklē tūkstošiem ļaužu, kas izbrauc pie paziņām un radiem, kā arī vienkārši pastaigāties un peldēties.

Rīgas Jūrmalas pilsētai 1926. gadā apstiprināts ģērbonis, kuŗa apakšējā nodalījumā tēlota jūŗa, bet virsējā debesis ar lidojošu kaiju; tas atzīstams par šai pilsētai ļoti nozīmīgu un piedienošu.

Kad pilsēta bija nodibināta, par viņas pirmo galvu ievēlēja Frici F l u g i n u; pēc viņa nāca Pēteris B e l t e (no 1920.—1924.); trešais Oskars S t a n k e (no 1924.—1928.) un ceturtais Alberts R u t k i s 1928. gadā, kas šo amatu izpilda līdz šim laikam.

Kā redzams no augstāk minētā, šī gada 2. martā Rīgas Jūrmalas pilsēta pabeidza pirmos savas pastāvēšanas desmit gadus. Šo gadījumu pilsēta nodomājusi pienācīgi atzīmēt savā jaunā valdes namā, kuŗa izbūve jau tuvojas beigām. Pagājušie desmit gadi nav liels laika sprīdis, bet ja ņemam vērā, ka jaunā pilsēta uzsākusi savu saimniecību bez santīma kasē, ka šajos gados intensīvā darbā ir guvusi visās savas saimniecības nozarēs sasniegumus, kādus līdzīgos apstākļos, diezin, vai uzrādīs kāda cita Latvijas pilsēta, — tad jānāk pie atziņas, ka ir gan vērts šo gadījumu atzīmēt.

Sabiedriskā dzīve.

Galvas pilsētas tuvums labvēlīgi iedvesmo Rīgas Jūrmalas pilsoņus sabiedriskai un politiskai dzīvei, kas te plaši attīstīta. Dažādās sapulcēs un izrīkojumos bieži ierodas no Rīgas aicināti sabiedriski un politiski darbinieki, kuŗi te notura referātus un lekcijas. Tāpat bieži vietējos izrīkojumos ņem dalību Rīgas mākslinieki. Pateicoties minētiem apstākļiem, labi nostādītām skolām, ikgadus lielā skaitā ierodošiemies inteliģentiem vasarniekiem, Rīgas Jūrmalas iedzīvotāju kulturālais un garīgās attīstības līmenis stāv daudz augstāk nekā daudzos citos Latvijas apvidos. Starp viņiem atradīsiet daudzus izglītotus, mīļus un sirsnīgus cilvēkus. Viņi mīl bieži sarīkot dažādas izpriecas. Kulturālā darbība un izprieca te vijas viena caur otru, un tas ir pilnīgi dabīgi, jo kā viena tā otra ir svarīgi dzīves faktori, bez kuŗiem šinīs laikos mēs vairs nevaram iztikt. Par šejieniešiem jāsaka, ka viņi prot nevien priecāties, bet arī strādāt.

Jūrmaliešu politiskā seja ir tāpat nenoskaidrota, kā pašas Latvijas. Liekas, ka šejieniešiem nebūtu iemesla šķelties; ne politiskā ne saimnieciskā darba laukā, jo viņu lielākā daļa atrodas puslīdz vienādos ekonomiskos apstākļos: vasarnīcu īpašnieki, veikalnieki, uzņēmēji, zvejnieki, (strādnieku-proletāriešu samērā maz), — bet tas tomēr tā nav; te ir dažādu partiju piekritēji. Pagājušās Saeimas vēlēšanā nodotas balsis visiem 23 kandidātu sarakstiem. Pašas pilsētas domnieku vēlēšanā cirkulēja 9 kandidātu saraksti. Dažādo grupu savstarpējās attiecībās, diezgan manāmi izpaudušās nesaticība un berzēšanās, sevišķi priekšvēlēšanu laikmetos. Tas nu, protams, nav nekas neparasts, jo mūsu tautas politiskā dzīve vēl ir jauna un politiskā laukā mums vēl daudz jāpraktizējas un jāmācas, līdz varēsim nostāties blakus vecām kultūrtautām. Lielais politisko partiju

skaits ir raksturīga parādība nevien Latvijai, bet arī citām jaunajām valstīm. Ka tāda parādība nav vēlama, par to vislabāk varam pārliecināties mūsu Saeimas darbā, gadījumos, kad sastādāma valdība, vai kad jāpieņem likumi.

Saimnieciskā un sabiedriskā darba laukā Rīgas Jūrmalas pilsētā novērojamas separātas tieksmes, kas še atradušas piemērotu apzīmējumu „galu politika". Tam par iemeslu, bez šaubām, ir pilsētas izstieptā territorija (19 kilometri). Ja vien piegriežam vērību šai territorijai, tad kļūst saprotams, ka peldvietu atsevišķiem rajoniem ir maz kopēju interešu, lai gan, dažā ziņā, tādas var saskatīt saimnieciskā laukā starp Asaru, Mellužu - Dubultu iemītniekiem no vienas puses un Buļļu, Bulduru, Edinburgas un Majoru no otras puses: pirmā galā vairāk nodarbojas ar dārzkopību, otrā ar tirdzniecību un galvenā kārtā ar vasarnīcu izīrēšanu. Kopēju interešu trūkums izsauc pilsētas domē bieži vien sīvas vārdu cīņas gadījumos, kad apspriežami jautājumi par kādu labierīcību piešķiršanu kādam rajonam. Tad arī visi pārējie rajoni vēlas to pašu un ne labprāt piekāpjas. Skaidri nojaušams, ka atsevišķu rajonu iemītnieki nevar pacelties pāri savām vietējām interesēm.

Šāds territorijas stāvoklis rada grūtības arī pilsētas valdei saimnieciskā laukā, to apkopjot un ievedot nolemtās labierīcības.

Kaut arī sabiedriskā dzīvē izskan jau minētais motīvs, tomēr, biedrību dažādās svinībās jūrmaliešu biedrību un organizāciju pārstāvji saplūst no visiem galiem un jūtas tad savā starpā itin omulīgi; tad teic runas, skandina dziesmas, dejo un līgsmojas.

Ka Rīgas jūrmaliešiem piemīt žirgts sabiedrisks gars, liecina daudzās biedrības, un politiskās grupas, vairāk kā trīsdesmit, kas še nodibinājušās dažādiem mērķiem.

Arī sievietes ņem dzīvu dalību sabiedriskā darbā gan labierīcību, kultūras, ugunsdzēsēju biedrībās, gan aizsargu organizācijā.

Vietējā jaunatne nepaliek pakaļ vecākai paaudzei. Viņa noorganizējusi dažādus pulciņus un savienību nodaļas. Tā, ir skautu un gaidu pulciņi, „Latvijas sargi", „Ērgļi", „Latvijas vanagi", „Latvijas nacionālā jaunatnes savienība"; pie skolām darbojas pretalkohola „Cerību pulciņi". Jaunatne plaši piekopj sportu, lai gan pilsēta līdz šim nav rūpējusēs par visiem pieejamu attiecīgu laukumu ierīkošanu.

Jūrmalas pilsētā pastāv divi laikraksti: „Jūrmala" un „Jūrmalas vārds", kuŗi viens otru apkaŗo. Pret korektu polemiku nav ko iebilst, jo tā asina gara ieročus, bet, par nožēlošanu, šo laikrakstu polemikās bieži vien aizkaŗ noteiktas personas, kas atstāj nelāgu iespaidu un dod lieku darbu tiesu iestādēm.

No minētā biedrību skaita kādas 9 pastāv jau no priekškaŗa laikiem, pārējās nodibinājušās Latvijas pastāvēšanas laikā.

Vecākās ir Bulduru un Rīgas Jūrmalas (Majoros) brīvpr. ugunsdzēsēju biedrības, bet nav drošu datu, kuŗa no tām vecāka. Pēdējā gan dokumentāri var pierādīt, ka dibināta 1876. gada vasarā, bet par pirmo laikraksta „Rigasche Zeitung" 1876. gada 182. numurā atrodams ziņojums ka tā gada 6. augustā Bulduru ugunsdzēsēji sarīkojuši manevri, kas devis labu liecību par viņu spējām.

Bez minētām jūrmal vēl pastāv Majoru vasaras brīvpr. ugunsdz. b-ba, dib. 1905. gadā un II. R. J. brīvpr. ugunsdz. b-ba, dib. 1928. gadā.

Šīs biedrības rosīgi vākušas līdzekļus, par kuŗiem iegādāti ugunsdzēšanai vajadzīgie rīki: 4 ugunsdzēšanas automobiļi, 4 motorsūrces, 15 rokas sūrces, 2 izvelkamās trepes un depo ēkas.

Tālāk minama Majoru-Dubultu labdarības b-ba, Majoros, dib. 1882. gadā, biedru — pāri par 350;

pie viņas pastāv Rīgas jūrmalas teatrs un bērnu dārzs; pirms kara b-ba uzturēja tirdzniecības un pamatskolas; tagad sarīko teātra izrādes, dažādus priekšnesumus, apgādā trūcīgos. Biedrībai savs nams kurā atradusi telpas Majoru pamatskola un dažas biedrības. Šī b-ba ir viena no pirmajām, kas nesusi kultūru jūrmaliešiem un izaudzinājusi daudzus sabiedriskus darbiniekus.

R. J. kultūras b-ba, Jaundubultos, Aleksandra prosp. 12, savā namā, dib. 1926. gadā, veicina kultūru. Šarīkojusi ārpusskolas izglītības un rokdarbu kursus, priekšlasījumu ciklus par mazbērnu kopšanu un audzināšanu, koncertus, teātra izrādes, izpriecas. Uztur brīvbiblioteku un lasītavu, kas vasarā atvērta ikdienas, bet ziemā tikai svētdienās. Uztur instruktoru sporta veicināšanai. Sarīko sporta sacīkstes ar godalgām. Biedrībā mājo 38. skautu pulciņš un „Ērgļi."

R. J. izglītības b-ba, Majoros, dib. 1928. gadā, izdod savu laikrakstu „Jūrmalas vārds." Pie biedrības pastāv dziedātāju koris, teātra trupa un sporta sekcija. Sarīko priekšlasījumus, teātra izrādes, koncertus. Saista pie sevis Jūrmalas studējošo jaunatni.

R. J. palīdzības un labierīcības b-ba, Majoros, dib. 1923. gadā, sarīko katru vasaru „jūras svētkus" un Ziemas svētkos eglīti, pie kuras apdāvina trūcīgos un nespējniekus; apgādājusi jūras krastam apmēram 100 beņķu.

R. J. dārzkopības b-ba „Zemene", Asaros, dib. 1920. gadā. Rūpējas par zemeņu ražas pacelšanu; noorganizējusi ražas koppārdošanu un transportēšanu.

Bulduru dārzkopības skolas abzolventu biedrība, dib. 1926. g., biedru 150. Biedrības mērķis ir apvienot visus šo skolu beigušos audzēkņus biedrus, apgādāt tiem darbu, veicināt savstarpēju kopdarbību un rūpēties par labvēlīgu apstākļu rašanu intensīvas dārzkopības attīstīšanai. Pie biedrības pastāv periodisks izdevums augu kaitekļu apkarošanai.

Bulduru-Buļļu gruntsīpašnieku biedrība, dib. 1927. gadā, biedru 60. Spraudusi mērķi tuvināt un apvienot biedru intereses, sniegt morālisku pabalstu, veicinot labierīcību. Biedrība ar saviem līdzekļiem ierīkojusi apgaismošanas punktus un laipas no Buļļu stacijas uz jūras pusi un Lielupi.

R. J. vasarnīcu īpašnieku b-ba dib. 1922. gadā, biedru 150, daudz strādājusi zemju vērtēšanas un nekustāmu īpašumu regulēšanas darbos.

R. J. policijas darbinieku b-ba, dib. 1924. g., biedru 39, trūcīgiem biedriem izsniedz pabalstus un aizdevumus, ikgadus sarīko eglīti un pie tās apdāvina biedru bērnus. Pie biedrības pastāv bēru kase.

R. J. vācu vecāku savienība, Dubultos, dib. 1922. gadā. Savienība ar saviem līdzekļiem un pa daļai ar Rīgas vācu organizāciju palīdzību uztur saviem bērniem pamatskolu.

Rīgas Jūrmalas pilsētā pastāv divas rotas aizsargu. bataljona štābs un sakaru nodaļa; aizsargu nodaļas ir katrā peldvietu rajonā un pie tām nodibināti aizsardžu pulciņi.

Bez jau minētām ir vēl biškopības, sporta, mednieku, zvejnieku un citas biedrības, nacionālās atvaļināto karavīru b-bas nodaļa, Latvijas tirgotāju b-bas nodaļa, jaunsaimnieku un sīkgruntnieku partijas nodaļas, jachtklubs.

Saimnieciskā dzīve.

Rīgas Jūrmalas pilsētas iedzīvotāju saimnieciskā dzīve nav visai daudzpusīga. Iedzīvotāju galvenie ienākumu avoti ir: vasarnīcu izīrēšana, dārzkopība, rūpniecība, tirdzniecība, amatniecība, zvejniecība.

Ienākumi no vasarnīcām pēckara gados daudz mazāki, nekā pirms kara un dod nelielu skaidru atlikumu; dažiem īpašniekiem, kam mazas mājas, pat nekā, jo ieņemto īri jāizdod par namu, žogu un trotuāru remontiem un nodokļu nomaksai.

Zivju žāvētava. Fot. Kreicbergs, Rīgā.

Zemeņu un citu ogu ražošana pirmskara laikmetā bija daudz ienesīgāka nekā tagad, jo toreiz ražu sūtīja arī uz Pēterpili, kur par to labi samaksāja, bet tagad jāapmierinas vienīgi ar Rīgas tirgu. Raža arī nav vairs pirmātnējā un tas ļoti saprotams, jo daba prasa pārmaiņas: jāmaina augi vai jāizdara attiecīga mākslīga mēslošana. Tagad pūrvietas zemenāju vidējā raža dod apm. Ls 200,— skaidra atlikuma, bet nereti gadas, ka ieņēmumi sedz vienīgi dārzu izmantošanas izdevumus. Ogu dārzu kopplatība Mellužos, Asaros un Valterī sniedzas pie 300 hektāriem, kas dod ik gadus 660—830 tūkstoš kg dažādu ogu.

Bez tam Jūrmalas pilsētā darbojas vairākas dārzniecības ar siltumnīcām, kas nodevušās sakņu un puķu kultūrai.

Rūpniecības laukā, izņemot, protams, Dubultu fabr. a/s, darbojas vietējiem iedzīvotājiem nepiecie-

šami uzņēmumi — cementa izstrādājumu un koku apstrādāšanas nozares. Cementa izstrādājumu uzņēmumi ir trīs: J. Šveriņa un Fr. Zariņa Majoros un J Ulmaņa Mellužos. Šie uzņēmumi pagatavo cementa stabus žogiem, trotuārus, trepju kāpes, caurules, cementa ķieģeļus, postamentus, kapu pieminēkļus u. c. Mechaniskos koku apstrādāšanas uzņēmumos J. Rubja — Majoros, H. Bērziņa un J. Gredzena — Bulduros — pagatavo būvēm logus, durvis; taisa arī mēbeles. Majoros darbojas Kauke-Dauges koku zāģētava, kas zāģē vienīgi vietējo iedzīvotāju pievestos baļķus.

Dubultu fabriku akc. sab., bij. „Berlins un Šalits", Slokas ielā 47, dib. 1890. gadā, zāģē kokus eksportam, kā arī apstrādā koku būvmateriālus vietējam tirgum un pieņem pasūtījumus. Zāģētos materiālus eksportē galvenā kārtā uz Lielbritāniju, Franciju, Beļģiju, Holandi. Gadā sagatavo 8.000—10.000 stand. zāģētu materiālu. Fabrika dod darbu gada lielākā daļā 300 strādniekiem un kalpotājiem, kas atstāj ievērojamu iespaidu uz Dubultu saimniecisko dzīvi. Šī uzņēmuma pamatkapitāls sniedzas līdz Ls 210.000.

Dubultos pastāv lopkautuve, kura gan maz darbojas, jo vietējie miesnieki gaļu ieved no Tukuma, bet vasarā te pārbauda un apzīmogo visu Jūrmalas pilsētā ievesto gaļu.

Tirdzniecība te vasaras sezonā plašāka, pārējā laikā norit šaurākos apmēros, vienīgi vietējo iedzīvotāju vajadzību apmierināšanai, galvenā kārtā ar pārtikas precēm, bet ir arī vairākas būvmateriālu un malkas tirgotavas, būv- un elektrības piederumu veikali, muzikas piederumu, galantēriju, rakstāmlietu un grāmatu tirgotavas u. c.

Amatniecības laukā te atrod darbu namdari, galdnieki, skārdnieki, mūrnieki, podnieki, krāsotāji, drēbnieki, kurpnieki u. c., kā arī vienkārša darba strādnieki. Dzelzs žogus, ūdens trieces, ūdensvadus pagatavo, kalēju un atslēdznieku darbus izpilda J.

Zvejnieku ciems. Fot. Kreicbergs, Rīgā.

Neilands, Kauke-Dauge — Majoros un J. Zands — Bulduros.

Zvejnieki dzīvo atsevišķās grupās visos jūrmalas peldvietu rajonos, pie kam vairāk viņu ir Bulļos, Mellužos un Asaros. Jūrā zvejo ar vadiem, galvenā kārtā reņģes, salakas, butes, mencas, doršas, lucas un brētliņus. Lomus pārdod uzpircējiem, kas tos transportē uz Rīgu. Zvejo arī Lielupē.

Rīgas tuvums dod iespēju daudziem vietējiem iedzīvotājiem nodarboties Rīgā dažādās profesijās.

Jūrmalas pilsētā darbojas arī divi kredītkooperatīvi, ugunsapdrošināšanas biedrība un banka.

R. J. Krāj-Aizdevu sabiedrība, Dubultos, dib. 1898. gadā. 1930. gada 1. janvarī biedru bija 647, bilance Ls 374.201,—; kustama un nekustama manta Ls 28.232,61; pamata kapitāls Ls 40.032,28; rezerves kapitāls Ls 25.372,74.

II. R. J. Krāj-Aizdevu sabiedrība, Mellužos, dib. 1914. gadā. 1930. gada 1. janvarī biedru bija 250,

bilance Ls 73.182,55, pamata kapitāls Ls 11.642,60, rezerves kapitāls Ls 2.818,30, speciāli kapitāli un fondi Ls 764,07.

R. J. Savstarpēja ugunsapdrošināšanas biedrība Dubultos, dib. 1906. g. 1930. gada 1. janvarī biedru skaits 967, bilance Ls 49.738,—; apdrošinātas 2022 ēkas par Ls 5.582,277,—.

R. J. pilsētas banka, Majoros, dib. 1924. g., nodarbojas galvenā kārtā ar aizdevumu izsniegšanu pret nekustamiem īpašumiem, vekseļu diskontēšanu; bilance 1930. g. 1. aprilī Ls 542.917,01, pamatkapitāls Ls 208.959,86, rezerves kapitāls Ls 9.847,86, spec. rez. kap. Ls 1.956,92.

Reliģiskā dzīve.

Rīgas Jūrmalas iedzīvotāji vairumā pieder pie trim kristīgo konfesijām: ev.-luteriskās, grieķu-katoļu un Romas katoļu.

Starp tām pirmo vietu ieņem Dubultu ev.-luteriskā latviešu draudze ar vairāk kā 2000 locekļiem. Draudzes padomē 20 locekļu, baznīcas valdē — 5, dāmu komitejā 60. Padome vada draudzes saimniecību, uztur svētdienas skolu. Draudzei ir savs koris un bibliotēka. Pēdējā laikā draudze ar saviem līdzekļiem uzcēlusi jaunu baznīcas māju. Baznīcas divas — Dubultos, pretīm stacijai un Bulduros, uz Edinburgas robežas, pretīm Vidus prospektam. Daudz pūļu un līdzekļu draudze veltījusi baznīcu un inventāra, kas kara gados bija stipri cietuši, kārtībā savešanai. Uztur un apkopj savas četras kapsētas Dubultos, Jaundubultos, Asaros un Bulduros.

Te jāatzīmē, ka Asaru kapsētā, atsevišķā nodalījumā, augstās jūras kāpās, guldīti pasaules karā kritušie cīnītāji latvju, krievu, vācu tautības. Humanitātes, un latvju tautā no laika gala pastāvošās cieņas pret mirušiem vārdā, atzinība pienākas Asaru brāļu kapu komitejai ar Aleksandru Biju priekšgalā, kas še dažās vietās izklaidus apbedīto cīnītāju mir-

stīgās atliekas savākusi vienkopus — brāļu kapos, kur tie nu mierā var dusēt. Te nodomāts celt attiecīgu pieminēkli, ko viņi pelnījuši, jo apzināti vai neapzināti viņi tomēr cīnījušies par cilvēces labāku un skaistāku nākotni.

Rīgas Jūrmalas ev.-luteriskā vācu draudze skaita apm. 200 locekļu. Draudzes padomē 15 locekļu, baznīcas valdē — 5. Dievkalpojumus notur latviešu draudzes baznīcās.

Edinburgas pareizticīgo draudze dib. 1896. gadā, apm. 700 locekļu liela. Dievkalpojumus notur draudzes baznīcā Edinburgā, Robežu ielā 7, kur draudzei pieder prāvs zemes gabals ar mācītāja un kalpotāju mājām. Draudzes kapsēta atrodas Dubultos. Dubultos ir arī otra, pareizticīgo baznīca, kas pieder Pētera-Pāvila brālībai, kur vasarā notur dievkalpojumus.

Katoļu draudze ir Rīgas Sāpju Dievmātes draudzes nodaļa. Draudzes baznīca atrodas Majoros, Kungu ielā 26, kur notur dievkalpojumus jūlija un augusta mēnešos katru svētdienu, bet pārējā laikā tikai svētkos.

Žīdu draudze sastāv no apm. 100 locekļiem. Viņas lūgšanas nams ir Dubultos, Dārza ielā 11. Sezonas laikā, kad pieplūst žīdu tautības vasarnieki, atver lūgšanas namus Majoros un Bulduros.

Te nevaru neminēt Latvijas kristīgās jaunatnes savienības R. J. nodaļu. Tā darbojas no 1924. gada, biedru 30. Šīs savienības mērķis ir apvienot Latvijas jaunatni, kas savu dzīvi grib dibināt uz kristīgās reliģijas pamatiem un pacelt mūsu tautā kristīgās ticības un tikumības līmeni. Reiz nedeļā nodaļas jaunatnei notur kārtējas bībeles stundas, bērniem iekārtota svētdienas skola; bez tam sarīko evaņģelizācijas sapulces. Nodaļa jau dažus gadus īrē Bulduru ev.-luter. baznīcu un sezonas laikā gādā par dievkalpojumu noturēšanu. Visus izdevumus, kas rodas sakarā ar darbību, nodaļa sedz saviem

līdzekļiem. Daži biedri uzņēmuši plūdos cietušo, kā arī bez vecākiem palikušo un dzērāju ģimeņu bērnus savā audzināšanā un skološanā. Citi uzņem vasarā slimīgus un mazturīgus nespējniekus-rīdziniekus, lai arī viens otrs no tiem varētu baudīt jūrmalas gaisu un atpūtu. Nodaļai ir sava garīga satura 500 sējumu bibliotēka, apm. Ls 1.700,— vērtībā. Nodaļas telpas — Bulduros, IV. līnijā 1.

Minētās draudzes dzīvo saticībā un mierā, un aiz reliģiskiem motīviem iedzīvotāju starpā nav radušās nesaskaņas, jo katrs ar cieņu izturas pret citu reliģisko pārliecību un garīgām vajadzībām, kas, raugoties no valsts viedokļa, ir ļoti vēlama parādība.

Peldvietu apskats.

Ar savām raksturiskām īpašībām Rīgas Jūrmalas peldvietas diezgan lielā mērā atšķiras viena no otras. Un jāsaka, ka tieši šī vietu dažādība ir tā, kas sagādā peldviesiem interesi un izdevību izvēlēties vienu vai otru, pie kam katra no tām var sagādāt patīkamu parmaiņu, sniedzot peldvietai kopējās vērtības, kā jūru, upi un veselīgo skuju koku efiru.

Lai izbēgtu atkārtojumus, neminēšu katrā peldvietā atrodošos iestāžu, veikalu un ielu nosaukumus, par to tuvākas ziņas atradīsiet nodaļā „vispārīga informācija".

Pirmā un tuvākā Rīgai peldvieta Bu||i (stacija Bu||i 18 klm. no Rīgas) ieņem Rīgas Jūrmalas territorijas rītpusējo daļu, ieslēgtu starp jūru un Lielupi; robeža starp Bu||iem un Bulduriem iet pa mežu pie Stirnas raga. Bu||i par vasarnīcu rajonu izvērtušies tikai nesen atpakaļ un pirms tam bija pazīstami kā zvejnieku ciems. Tagad minētais rajons var lepoties ar daudzām jaunām vasarnīcām, sevišķi tā sauktā dzīvokļu kooperatīva rajonā. Daudzas no tām ar savu glīto un mākslinieciško architektūru atstāj vislabāko iespaidu. Vasarnīcas ieslēdz plašs priežu mežs. Šī

Viesnīca „Jūrmala". Fot. Johansons, Rīgā.

ir viena no klusākām peldvietām Jūrmalā un tāpēc ieteicama personām, kas mīl mierīgu dzīvi un atpūtu. Te mēdz pavadīt vasaru mūsu inteliģence: sabiedriski darbinieki, politiķi, zinātnieki.

Bulduri (stac. Bulduri 20 klm. no Rīgas) ieņem plašu apvidu starp jūŗu un Lielupi un sadalās Vecos un Jaunos Bulduros. Pirmie atrodas starp dzelzsceļa līniju un Lielupi, bet otrie starp dzelzsceļu un jūŗu. Arī Bulduru rajons bagātīgi apaudzis priedēm, starp kuŗām daudz lielu un mazu vasarnīcu; viena otra no tām saista mūs ar impozantu stilu. Šī vieta iecienīta sava nelielā atstatuma dēļ no Rīgas un tāpēc vasarnīcas te katru gadu izīrētas. Lētākās vasarnīcas dabūjamas Vecbulduros. Bulduros atrodamas pansijas, labas viesnīcas, kafejnīcas, daudz veikalu, sporta un spēļu laukumi; sniedz koncertus; Lielupes krastā būru laivas; jūŗas krastā siltu vannu iestādes. Bulduru viesnīca ir viena no

lepnākām un lielākām jūrmalā. Te 1925. gadā Latvijas tirgotāju savienība uzņēma Igaunijas valsts vecāko Jāaksona kgu, viņam viesojoties Latvijā. Šarīkotā dinejā piedalījās pirmais Valsts Prezidents Čakste, mūsu valstsvīri un ārvalšķu pārstāvji. Ievērību pelna Bulduru dārzkopības skola Rīgas ielā uz Lielupes krasta. Skolu dibināja 1910. gadā Rīgas dārzkopības biedrība, kuŗa saviem līdzekļiem uzcēla vajadzīgās ēkas; zemi 76,91 hektaru deva valdība bezmaksas lietošanā. Ar Latvijas valsts nodibināšanos skola ar zemi un ēkām pārgāja valsts īpašumā, zemkopības ministrijas pārzināšanā. Pie skolas nodibināta saimniecības ferma ar 25 liellopiem un 4 zirgiem, siltumnīcām, koku skolu, sakņu un puķu paraugaudzinātavām. Skolā darbojas 4 skolotāji, 2 lektori un 1 techniķis, mācās 78 audzēkņi. Ar valsts līdzekļiem 1927./1928. gados uzcelta jauna 3 stāvu skolas ēka, pēc jaunlaiku prasībām, ar 24 istabām, kas izmaksāja Ls 150.000.—. Skolas ilggadīgais pārzinis ir Pēteris Dindons. Patlaban nolemts te atvērt arī dārzkopības vidusskolu.

Robeža starp Bulduriem un Edinburgu ir Jūŗas iela.

Edinburga (stacijas: Avoti 21,4 klm. un Dzintari 22 klm. no Rīgas) uzskatāma par bagātnieku atpūtas vietu; te daudz izcilus skaistu namu ar krāšņiem dārziem un parkiem, kas atgādina pilis; plašs priežu mežs; luterāņu baznīca.

Jaunedinburga pie Lielupes krasta, atdalās no pārējās apdzīvotās vietas ar plašāku skuju koku mežu; šeit kuģīšu piestātne.

Edinburgā daudz pansiju, sanatoriju; jūŗas krastā grandiozs paviljons, kur sarīko dažādus priekšnesumus un dejas.

Robeža starp Edinburgu un Majoriem ir Robežu iela.

Majori (stac. Majori 23¼ klm. no Rīgas) izvērtušies par Rīgas Jūrmalas peldvietu centru un ir

bieži apbūvēti. Te Jūŗas ielā sastopamas daudzas krāšņas bagātnieku vasarnīcas ar skaistiem dārziem. Majoros — dažādi veikali, izpriecu vietas, viesnīcas, kafejnīcas, pansijas, skaistuma kopšanas kabineti, siltu vannu iestādes, kinematografi, sporta laukumi, ārsti. Greznākā un plašākā viesnīca saucas „Jūrmala". Jūŗas krastā divas virpuļgrīdas — Kronberga I. šķiras restorānā un „Jūŗas paviljonā"; abos uzņēmumos muzika un priekšnesumi. Stacijas priekšā — laukums, apstādīts krāšņuma krūmiem un puķēm. Bij. Horna laukumā — pilsētas ierīkots publisks dārzs, apdēstīts kokiem un puķēm, kur sniedz koncertus. Upes sportam būru laivas, jachtas; jūŗas sportam kanu laiviņas. Lielupes krastā kuģīšu piestātne. Jūŗas krastā virs kāpām stāv iespaidīga, skaista celtne „Jūŗas paviljons"; tam jūŗas pusē augsta terase, uz kuŗas aug koki; turpat izlikti galdiņi un krēsli. Pie šī nama Viņa Majestāte Zviedrijas Karalis Gustavs V., viesojoties Latvijā 1929. gada vasarā, apturēja automobili, kuŗā brauca, un Latvijas Valsts Prezidenta Gustava Zemgala un svītas pavadīts, uzkāpa uz minētās terases. Te Karalis dažus mirkļus uzkavējās un ar sajūsmu raudzījās uz plašo mierīgo jūŗas spoguli un viņu ieslēdzošiem, zaļām priedēm apaugušiem krastiem.

Robeža starp Majoriem un Dubultiem ir Rīgas ielas līkums pretīm Marienbadei.

Dubulti (stac. Dubulti 25½ klm. no Rīgas) ir vecākā apdzīvotā vieta un peldvieta Rīgas Jūrmalā un pēdējā nozīmē pazīstama jau vairāk kā simts gadus atpakaļ; sadalās Vecdubultos un Jaundubultos. Vecdubulti piekļaujas stacijai Dubulti un ir cieši apbūvēts rajons. Še sastopamas daudzas vecas celtnes. Lielupe te pievirzījusēs vistuvāk jūŗai, atstādama starpā zemes joslu apmēram 300 m. platumā. No kāpām lielisks skats uz jūŗu, upi un aiz tās guļošām pļavām un Salas pagasta mežu. Vecdubulti ir Rīgas Jūrmalas pilsētās administratī-

vais centrs, jo še novietojušās gandrīz vai visas pilsētas iestādes: pilsētas valde, policijas valde, pilsētas ģimnāzija, R. J. Krāj-Aizdevu sabiedrība, ugunsapdrošināšanas biedrība u. c.; ir baznīcas, pasts, telegrafs, telefons, aptieka, viesnīcas, pansijas, veikali, dažādas darbnīcas, siltu vannu iestādes un t. t. Dzīve te daudz mierīgāka kā Majoros un vasarnīcas lētākas.

Robeža starp Dubultiem un Jaundubultiem ir I. līnija.

Jaundubulti (st. Jaundubulti 26½ klm. no Rīgas) ir Vecdubultu turpinājums, ar bagātīgu priežu mežu, kurā nogrimušas vasarnīcas ar dārziem. Ievērību pelna reti skaistā bērzu aleja dažu kilometru garumā. Jaundubulti ļoti piemēroti klusai atpūtai.

Robeža starp Dubultiem un Jaundubultiem un Mellužiem ir 17. līnija un Upes iela.

Melluži (stacijas: Melluži I. 27½ klm. un Melluži II. 29 klm. no Rīgas) raksturīgi atšķiras no jau minētām peldvietām ar nelielām, lētām vasarnīcām un daudziem kultivētiem dārziem. Te atradīsiet plašas zemeņu un aveņu plantācijas; ražo arī citas ogas; vietējie iedzīvotāji plašos apmēros nodarbojas vēl ar zveju. Ir kafejnīcas, pansijas, restorāns, tirgus, siltu vannu iestādes. Uz Mellužu un Jaundubultu robežas atrodas Mellužu parks, kur sezonas laikā sarīko koncertus un izpriecas. Šis rajons kā radīts ērtai, svabadai un klusai dzīvei.

Robeža starp Mellužiem un Asariem ir Andreja un Dambja iela.

Asari (stac. Asari 31 klm. no Rīgas) ir pēdējā Jūrmalas pilsētas peldvieta un ļoti līdzīga Mellužiem ar daudzām zemeņu plantācijām, ieslēgta ar plašu priežu mežu, īsta atpūtas vieta, kur klusībā un ērtībā var pavadīt vasaru; vasarnīcas nelielas un lētas. Pie stacijas Asaru kūrmāja ar restorānu un glītām mēbelētām istabām. Jūras krastā Sarkanā Krusta sanatorijas ēka, kurā ievietota Rīgas grāmat-

rūpnieku kopējā slimo kases bērnu kolonija „Burtnieki". Arī te ir veikali un siltu vannu iestāde. Divus kilometrus uz dienvidiem no Asaru stacijas, uz Lielupes krasta atrodas vasarnīcu kolonija, tā sauktie „Valteri". Arī te ir plaši ogu dārzi; vasarnīcas ieslēgtas ar biezu mežu un dabūjamas par visai lētu īres maksu; dzīve idiliska.

Peldvietu dziedinošās vērtības.

Rīgas Jūrmalas peldvietu dziedinošās vērtības ir nekas cits, kā jūŗas ūdens, gaiss un gaisma. Kam no šīm būtu lielāka nozīme — grūti pateikt. Jūrmalas gaisa labvēlīgais iespaids uz cilvēka organismu izskaidrojams ar viņa mēreno siltumu, abzolūto tīrumu, lielu procentu skābekļa un ozona. Visam tam vēl pievienojas skuju efirs, ko piegādā mūsu jūŗas līci ieslēdzošie plašie priežu meži. Daži zinātnieki ir pētījuši mūsu Jūrmalas peldvietu gaisu un atraduši to par ļoti noderīgu veselības kopšaņai. Te ar labām sekmēm padodas dziedēšanai dažādas slimības, kā mazasinība, bāluma kaite, elpošanas organu, deguna, mutes, kakla slimības, muskuļu un locītavu reimatisms, māgas un zarnu darbības traucējumi, dažas nervu un sieviešu slimības, ēstgribas trūkums un dažas citas kaites. Izcilus labas sekmes dziedniecībā sasniedzamas saulainu dienu bagātās vasarās.

Mūsu jūŗas ūdens aiz sava dzestruma atstāj uz peldētājiem ļoti atspirdzinošu iespaidu. Ne maza nozīme ir tam apstāklim, ka vasarā mūsu jūŗas ūdens temperatūra nav padota lielām svārstībām; tās parasti nepārsniedz 6—8° pēc R. Ūdens temperatūra atrodas ciešā atkarībā no saulainām dienām un saules staru lielāka vai mazāka siltuma. Novērots, ka vējam pūšot no krasta, ūdens jūŗā vēsāks, kamēr, ja vējš pūš no jūŗas — siltāks. Tas izskaidrojams ar to, ka no jūŗas nākošie vēji neļauj aizplūst no krasta jau sasilušam ūdenim, jo ūdeņa virsējās kārtas parasti siltākas par apakšējām. Ir konstatēts, ka

mūsu Jūrmalas caurmēra ūdens temperatūra pa sezonas laiku sniedzas līdz 12° pēc R., kas, protams, nav uzskatāma par izdevīgu, bet arī citu Ziemeļeiropas, sevišķi Vācijas peldvietu ūdens temperatūra nav daudz labvēlīgāka, kā to redzam no sekoša salīdzinājuma:

Rīgas jūrmalā	12—18° R.
Svinemindē	10—20° „
Travemindē	9—20° „
Helgolandē	15—18° „
Dierpē	13—14° „

kamēr Vidusjūras peldvietās — Sicilijā 18—20° un Triestā 22—24° R.

Rīgas jūras līča ūdens ir ļoti skaidrs un satur 1 litrā ap 0,6 grm. sāļu (pie Liepājas no 0,7—1.0 grm.). No sāļiem jūras ūdenī ir visvairāk chlora natrija, kalija, kalcija; tiem seko sēra savienojumi: zilicija sāļi, broms un jods, pēdējā gan ļoti maz.

Jūras ūdeņa labvēlīgo iespaidu uz organismu veicina sekošie trīs faktori: vēsās ūdens masas pieskaršanās miesai, ūdens ķīmiskā un mechaniskā iedarbība.

Ar pētījumiem pierādīts, ka zem auksta ūdens iespaida organismā ievērojami pavairojas asins ķermenīši, sevišķi baltie. Šīs pārmaiņas, ko izsauc svētīgais jūras ūdeņa iespaids, piedod asinīm ievērojamās pretošanās spējas dažādām organismā darbojošām bakterijām.

Peldēšanās jūrā ieteicama pie asinsriņķošanas traucējumiem organismā. Mazasinīgiem un ar bāluma kaiti slimojošiem ieteicams ņemt vispirms siltas jūras vannas, kuru temperatūra pakāpeniski pazemināma, līdz ārējā ūdens temperatūrai, pēc kam uzsākama peldēšanās jūrā. Tālāk, peldēšanās jūrā novērš nekārtīgu un vāju māgas un zarnu muskulatūras darbību, nogurumu un gribas spēka trūkumu.

Ne maza nozīme dziedniecībā piekrīt siltu vannu iestādēm, kādas sastopamas Rīgas Jūrmalā lielā

skaitā visos peldrajonos un apgādātas ar visām vajadzīgām ērtībam.

Silto vannu iestāžu uzdevums ir, pirmkārt, saskaņā ar ārsta aizrādījumiem, sagatavot pilsoņus peldēšanai jūrā un otrkārt, tās kalpo kā patstāvīgs ārstēšanās institūts personām, kam šādas vannas paraksta ārsti, ar dažādu ekstraktu piemaisījumu, vai bez tā, pret dažādām kaitēm. Ekstrakti — sāls, ogļskābe, skuju ekstrakts u. c., dabūjami šajās iestādēs. Šīm iestādēm ir tā priekšrocība, ka viņas pieejamas pavasaros un rudeņos, kāds apstāklis sevišķi no svara personām, kuŗu slimības prasa ilgāku ārstēšanos. Bez tam daudzām personām viņu veselības stāvoklis neatļauj peldēties jūrā, dažas pat nevar pierast pie auksta ūdens, kādēļ tām vannas, savienotas ar veselīgo jūras gaisa iespaidu, var atvietot peldēšanos jūrā un tā tad sagādāt arī tām vajadzīgo apmierinātību.

Siltas vannas, ja vien ārsts nav parakstījis, nav ieteicamas ņemt karstākas par 28° R., bet ja tās ņem nolūkā sagatavoties peldēšanai jūrā, tad to temperatūra pakāpeniski pazeminama līdz ūdens temperatūrai jūrā. Lai siltas vannas atstātu vēlamos rezultātus, tad tajās der palikt pieaugušiem ne ilgāk kā 30 min., bet bērniem 15 min.

Še jāatzīmē, ka ūdens dziedniecībai Rīgas Jūrmalā pastāv arī divas sanatorijas, „Marienbāde“ un Dr. Fišmaņa, no kuŗām pirmā apgādāta ar visiem moderniem gaismas un elektrības ārstniecības līdzekļiem, kādu ārstēšanu izdara zem ārstu uzraudzības.

Minētās dziedinošās vērtības reti kur atrodamas tik daudzpusīgā kombinējumā, kā Rīgas Jūrmalā, tāpēc Latvijas pilsoņiem savas veselības labad derētu kādas vasaras pavadīt tieši šeit.

Gaisa un saules vannas.

Ārstniecībā jo dienas jo lielāka nozīme piekrīt dabīgiem ārstēšanās līdzekļiem — gaisam, gaismai un elektrībai.

Gaisa un saules labvēlīgais iespaids uz cilvēka organismu pazīstams jau sen un pieder pat aizvēsturiskiem laikiem. Tā, sirmā senātnē Bābelē, Asirijā, Grieķijā un Romā gaisa un saules vannas pielietotas veselības nostiprināšanai un dažādu slimību ārstēšanai ļoti plašos apmēros, gan speciāli ierīkotos saules dārzos, jūras krasta smiltīs, gan arī uz lēzeniem māju jumtiem.

Kādreiz mūsu dzimtenes un citu ziemeļzemju iemītnieki vairījās no saules svētīgās gaismas un viņas siltiem stariem, aizsedzot dzīvokļu logus ar bieziem priekškariem; viņu mājas apēnoja koki un apģērbi cieši apsedza ķermeni, — tagad, turpretīm, mēs esam nākuši pie atziņas, ka saule, gaiss un gaisma ir nepieciešami nevien brīvā dabā augošiem kokiem un krūmiem vai mūsu kultivētiem augiem, bet arī pašiem cilvēkiem.

Mūslaiku ārsti jau plaši piemēro ārstniecībā gaisu un sauli (apsauļošanos). Mēs vasarā labprāt nesājam plānus un vieglus apģērbus, atsedzot kaklu un krūtis, lai dotu gaisam iespēju piekļūt ķermenim un ādai elpot. Vienīgi modē nākušie gumijas mēteļi vēl pie daudziem atrod piekrišanu, lai gan to kaitīgums veselībai ir visai viegli nojaušams.

Vasarā pēc iespējas vairāk un ilgāk jāatsedz sava miesa saulei. Viņas stari ir visveselīgākais ārstniecības līdzeklis. Ādas virspuse bagāta nervu galiem, ādā notiek lielas pārvērtības asinīs, jo ādā izstrādājas aizsargu līdzekļi pret dažādām slimībām. Gaisa temperatūras pārmaiņas kairinājums uz ādu, pastiprina ādas asins un limfas cirkulāciju un tā veicina vielu apmaiņu ķermeņa audos. Saules stari iznīcina cilvēka bīstamākos neredzamos ienaidniekus — dažādu slimību dīgļus — ātrāk kā stiprākie

Brīvās kustības. Fot. Kreicbergs, Rīgā.

ķīmiskie dezinficējošie līdzekļi. Aiz saules staru lielā iespaida uz cilvēka ādas, labi padodas ārstēšanai saulē dažādas ādas slimības un brūces. Kā atzīts vislabāko iespaidu uz cilvēka organismu rada mērenas temperatūras gaiss (no 10—28° C.). Apsauļošanā vissvarīgākā nozīme ir saules ultravioletiem stariem.

Gaisa un saules vannu pielietošana īsti labi iespējama mūsu jūrmalā, kur plašie, tīrām sausām smiltīm klātie krasti saulainās vasaras dienās, kā aicināt aicina pie sevis.

Ja kāds vēlas speciāli ārstēties ar saules stariem (apsauļošanos), tad tam vispirms jāgriežas pie ārsta dēļ padoma. Še īsumā pakavēsimies pie tā, ko saka ārsti par gaisa un saules vannu pielietošanu.

Gaisa vannu pielietošana jāsāk ar uzmanību: sākumā ne vairāk kā 10 minūtes pilnīgi izģērbtam

pastaigāties labi izvēdinātā istabā pie aizvērtiem logiem, vislabāk no rīta, pagarinot šo laiku pakāpeniski līdz pusstundai. Pēc dažām dienām var uzsākt šādu pat pastaigāšanos istabā pie atvērta loga, pirmā dienā 3—5 min., pagarināt šo laiku ar katru nākošo dienu par dažām minūtēm un noiet tā pakāpeniski līdz 15—25 min. dienā. Kad organisms tā pieradināts, tad var ņemt vannas brīvā gaisā. Gaisa vannām var pievienot brīvas kustības vieglāku ķermeņa vingrinājumu veidā un masāžu.

Arī apsauļošanās jāuzsāk jau pavasarī istabā, sākumā pie aizvērta un vēlāk pie atvērta loga un to ieteicams uzsākt tikai tad, kad zināma persona pieradinājusies tiktāļ, ka var gluži kaila pastaigāties brīvā gaisā, ko parasti sasniedz 3—4 dienu laikā. Iesākot apsauļošanos stingri jāievēro pakāpenības princips. Pēc Dr. Šmita aizrādījumiem apsauļošanās izdarāma sekošā kārtā:

1. dienā apsauļo $^1/_2$ stundu kājas līdz ceļiem,
2. dienā apsauļo $^3/_4$ st. kājas līdz ceļiem un gurnus $^1/_2$ st.,
3. dienā apsauļo 1 st. kājas līdz ceļiem, gurnus $^3/_4$ st. un plecus $^1/_2$ st.

Sākot ar 4. un 5. dienu tādā pat kārtā turpina apsauļot krūtis un muguru. Pēc tam ņem vispārīgu saules vannu, kuŗas ilgumu ar katru nākošo dienu pagarina pa 15 min. līdz tādā ceļā sasniedz $1^1/_2$ st. Pēc apsauļošanās seansa nepieciešams 2 st. starpbrīdis ēnā. Apsauļošanās kārtīgai izdarīšanai tās ķermeņa daļas, kas vēl nebūtu apsauļojamas apsedzamas ar palagu, tā piem. 3. dienā no sākuma apsauļojamas vienīgi kājas, bet pārējās ķermeņa daļas apsedzamas; kad pagājušas 15 min, atsedz saulei gurnus, vēl pēc 15 min. — plecus. Pavasaros apsauļošanos var izdarīt istabā pie vaļēja loga, pie kuŗa novieto gultu vai dīvānu. Bīstama var kļūt apsauļošanās ja to izdara pavasarī atguļoties uz kailas, vēl vēsas un mitras zemes.

Bieži pirmās saules vannas izsauc vieglus ādas izsitumus, pēc kam noiet pat āda, bet tā nav nekāda slikta zīme. Vieglu apdegumu gadījumos iekaisušo miesas daļu krietni jāapputina ar kartupeļu miltiem vai aptiekā pasūtītu pulveri: amly aryzol, Talci venetal àà 20,0. Ja apdegumi ir stipra rakstura, kas saistīti ar dedzināšanas un sāpju sajūtām, tad ieteicamas arī vēsas kompreses: saslapina marlijas vai tīra audekļa gabaliņus 2 procentīgā borskābes jeb etiķainā mālūdeņa šķīdumā, ar kuriem apklāj apdegušās vietas. Kompreses jāmaina katru pusstundu. Kad sāpes pārgājušas, var apputināt ar kartupeļu miltiem vai ar augšminēto pulveri. Pret apdegumiem lieto arī kseroformu vai dermatola zalbes un citus līdzekļus.

Tuberkulozām personām apsauļošanās izdarāma vienīgi zem ārsta kontroles. Jāseko urīnam, jo nereti viņā parādās olbaltums. Tuberkulozes slimnieki kuņu krēpās ir asinis, nedrīkst apsauļoties, jo var iestāties bīstama asiņošana no plaušām. Bez tuberkulozes ir veṣela rinda slimību, kur netikai jāievēro lielākā uzmanība, bet pat jāsargas no apsauļošanās. Kā tādas slimības varētu atzīmēt: smagākas sirdskaites, asinsvadu (sevišķi smadzeņu un sirds muskuļa artēriju) pārkaļķošanos, kā arī dažas nieru un acu slimības, tāpat visos akutos saslimšanas gadījumos saistītos ar temperatūras paaugstināšanos.

Peldu stundās jūrmalā iespējama vispilnīgākā apsauļošanās smiltīs. Jārūpējas lai ķermenis dabūtu saules starus no visām pusēm vienmērīgi, kāpēc arvienu jāmaina stāvoklis attiecībā pret saules stariem. Neapsauļot vienīgi slimos locekļus. Neiemigt, lai neapdedzinātos. Galvai jābūt apsegtai ar baltu lakatu vai salmu platmali, tas sevišķi jāievēro ja mati nodzīti vai to nemaz nav. Jāaizsargā arī acis no spilgtiem saules stariem. Starp apsauļošanos un peldēšanos jābūt 20—30 min. lielam starpbrīdim, pavadītam ēnā, lai dotu iespēju nožūt uz miesas

saules karstuma izsauktiem sviedriem. Karstajās vasaras dienās nav ieteicams izvēlēties apsauļošanai pašas karstākās stundas no 12—15. Īsi pēc ēšanas nedrīkst ņemt ilgas un stipras saules vannas. Pats par sevi saprotams, ka saules vannu laikā var mazliet ēst, kā arī iebaudīt augļus, augļu ievārījumus, dzert ūdeni u. t. t.

Attiecībā uz bērniem, kuŗu āda daudz jūtīgāka par pieaugušo cilvēku ādu, jāievēro divkārša uzmanība, sevišķi viņu guldināšana saulē nav nepieciešama. Vislabāk viņiem savienot saules un gaisa vannas, ļaujot tiem īsos peldu kostīmos vai pavisam kailiem staigāt brīvā gaisā, rotaļāties un t. t., apsedzot tikai galvu ar vieglu salmu vai audekļa cepurīti.

Arī zīdaiņiem un mazbērniem, sevišķi skrofuloziem un rachitiskiem ir ļoti ieteicama apsauļošanās. Tikai ar zīdaiņiem jābūt augstākā mērā uzmanīgiem, jo mazākā pārskatīšanās var ļoti ļauni atsaukties uz viņu organismu: var rasties drudzis, traucējumi gremošanas organos (caureja) un plašāki ādas iekaisumi. Apsauļošanu izdara 1. dienā 3 min., apgrozot no muguras uz vēdera, no viena sāna uz otra ar vieglu ķermeņa rokas masāžu. Tā var apsauļot veselu nedēļu, noejot pirmās nedēļas beigās līdz 6 min. Otrā nedēļā var jau apsauļot 2 reizes dienā pa 5 min. Pakāpeniski var noiet līdz 20 m. dienā ar pārtraukumiem. Ja bērnam rodas caureja, iesnas vai citi kādi traucējumi sakarā ar zobiņu šķilšanos, tad saprotams, apsauļošana jāpārtrauc. Pārmērīgi kairinājumi atstāj nomācošu iespaidu.

Skrofulozie bērni ātrāk uzlabojas jūrmalā, kur daudz ultravioleto staru. Jūrmalā organisms dabū ne tikai tos starus, ko tieši saule dod, bet arī tos, kuŗus atspoguļo jūŗas līmenis un smiltis.

Kad saules stari ilgāku laiku apspīd neapsegtu galvu, dažos gadījumos var rasties saules dūriens (sevišķi pie vājas ķermeņa uzbūves, deģenerācijas,

Ērta atpūta. Fot. Kronbergs, Majoros.

kā arī pie alkoholiķiem u. t. t.). Tāpēc galvu neatstāt ilgāku laiku neapsegtu. Tāpat saules vannas ņemot, nedrīkst slāpes dzesēt ar vīnu, alu, pupu kafeju vai stipru tēju.

Tā kā ārstniecībā valda dažādi uzskati par apsauļošanās metodu lietderīgu izpildīšanu un par viņas noderīgumu vienas vai otras slimības dziedēšanai, tad slimīgām personām ieteicams iepriekš gaisa un saules vannu pielietošanas apspriesties ar savu ārstu. Veselīgas personas, turpretīm, no gaisa un saules vannām necietīs, ja vien ievēros pašus nepieciešamos šinī rakstā minētos aizrādījumus.

Pirmā palīdzība pret saules dūrienu.

Saules dūriena iezīmes: lielas slāpes, gurdenums, reibonis, karsta āda, zilisarkana sejas krāsa, dažreiz liels bālums, sausa mēle, ļoti ātrs un vājš

pulss, grūta elpošana, pat krampji un bezsamaņas stāvoklis.

Cietējs jānogulda vēsā vietā, paēnā, lai galva (ugunssarkana) būtu augstāk par ķermeni, tā tad pussēdus; ja galva ir bāla (saules dūriena stiprākais veids), tad tā jānovieto zemu; jāatpogā drēbes, galva un krūtis jāaplaista ar aukstu ūdeni, pie ilgāka bezsamaņas stāvokļa mazgāt ķermeni ar aukstu ūdeni un taisīt aukstus ūdens klistierus; tikko atgriežas samaņa, dot dzert aukstu ūdeni, aukstas bezalkohola augļu sulas; elpai stājoties jārada mākslīga elpošana un jāsauc ārsts.

Dziedēšanās ar ūdeni un peldēšanās.

Vasaras laiks ir vispiemērotākais peldēšanai un vannu ņemšanai. Lai vienu vai otru nelietotu savai veselībai par ļaunu, mums jāzin ko peldēšanās un vannas var dot, jāzin ūdeņa iespaids uz cilvēka miesu.

Ūdeņa ārējais iespaids uz miesu ir trijāds: 1) termālais — siltuma vai aukstuma, atkarībā no temperatūras, 2) mechaniskais — ūdens masas, vilņu un 3) ķīmiskais — ūdenī izkausētu sāļu un gāzu. Vannu lietošanā un peldēšanā vislielākā nozīme ir ūdens temperatūrai. Pēdējā atstāj lielu iespaidu uz periferiskiem nerviem un asins traukiem.

Pēc temperatūras vannas iedala:

aukstās	no 10—15°	R.
vēsās	no 15—22°	„
remdenās	no 22—27°	„
siltās	no 27—32°	„
karstās	no 32—35°	„

Vannas ar temperatūru starp 25—29,5 gr. R., kas stāv tuvu cilvēka ādas temperatūrai, pavairo ādas un plaušu atdalījumus un pamazina viņu daudzumu. Siltas vannas neiekairina nervu sistēmu. Viņas apmierina vai pilnīgi izbeidz dažus ādas iekai-

rinājumus, kā piem. niezēšanu; pašsajūta uzlabojas, nervi apmierinājas, izsauc miegu. Ja siltas vannas lieto ilgāk, tad nomierinas pat iekšējo organu sāpes, nervu sāpes, zarnu un citas sāpes. Ja siltas vannas satur sāļus un gāzes, tad pēdējie izpleš ādas asinstraukus. Siltas vannas noder pie visāda veida nervu un psichiskiem uztraukumiem, tālāki, mazasinīgiem un novājinātiem cilvēkiem. Protams, siltas vannas temperatūrai jābūt lielākai mazasinīgiem un novājinātiem nekā labi barotiem cilvēkiem.

Aukstas vannas stiprina un atdzīvina nervu sistēmu: gara stāvoklis uzlabojas, miesa paliek stiprāka, atdzīvojas āda un muskuļi, cilvēka miesa nocietinājas pret ārējiem iespaidiem. Muskuļu un dziedzeru darbība — siekalu dziedzeru, kuņģa, zarnu, vēdera dziedzeru, aknu — paliek stiprāka, organisms lietderigāk izmanto barības vielas, limfas tecēšana paātrinājas, uzlabojas ēstgriba. Ja aukstas vannas lieto pārāk ilgi un par daudz atdzesē miesu, tad viņas atstāj uz cilvēku nospiedošu iespaidu: sirdsdarbība paliek lēnāka un mazāka, zūd ēstgriba, rodas nogurums, miesas svars krīt. Sevišķi stiprs ir auksto vannu nospiedošais iespaids uz cilvēkiem ar slimu sirdi un asinstraukiem

Cilvēkam, kas grib dziedināties ar aukstu ūdeni, vajaga vēl būt rezerves spēkiem, ar nevisai sliktu sirdi un ne stipri bojātiem asinstraukiem, lai miesa varētu uz auksta ūdens enerģisko iedarbību atbildēt ar enerģisku reakciju. Novājināti, vārīgi cilvēki, kas ātri uztraucas, labi nepanes aukstu ūdeni; tiem noder remdenas un siltas vannas, kas nepamazina viņu spēkus.

Karstas vannas no sākuma izsauc atslābumu, paplašina asins kapilārus, tie piepildas ar asinīm no iekšējiem organiem, kamdēļ ādā siltuma sajūta palielinājas. Miesas temperatūra ceļas, jo karsta vanna pārtrauc siltuma atdošanu no miesas un pate to karsē: jo karstāka vanna, jo lielaka miesas tempe-

ratūra. Līdz ar temperatūras celšanos paātrinājas sirds darbība un pulss, elpošana paliek ātrāka, palielinājas vielu maiņa. Stipri karstas vannas mazina ēstgribu un kuņģa un zarnu darbību, krīt miesas svars Ja siltas vannas nomierina nervu sistēmu, tad karstas turpretīm to uzbudina, un ja karstas vannas ņem ilgi, nervi tiek pārpūlēti, parādas muskuļu nespēks. Ļoti karstas vannas starp 36—40° R. var izsaukt sirdstrieku.

Karstas vannas vajaga pielietot ar ļoti lielu uzmanību. Tās nav jālieto novārgušām personām, kam grūtas sirdskaites, asiņu tecēšana, arterioskleroze (īpaši veciem cilvēkiem), aneirisms.

Vannu mechaniskais iespaids atkarājas no vannu veida un to pielietošanas (pilnas, sēdvannas, vannas ar masāžu u. t. t.), no ūdens spiediena un kustībām (vilņi, masa), no paša cilveka kustībām ūdenī.

Vannu ķīmiskais iespaids nav visai liels, — tas aprobežojas ar gāzu un izgarojošu vielu iesūkšanos caur ādu, kas ir visai maza, bet ko noliegt tomēr nevar.

Peldēšanās upēs, ezeros, kā arī jūrā, ņemot vērā ūdens temperatūras, pielīdzināma aukstām vannām. Tikai šo ūdeņu mechaniskais un kīmiskais iespaids ir citāds, nekā vannu. Bet pie peldēšanās nāk vēl klāt divi faktori, kam ir liels iespaids uz organismu: gaiss un saule. Sevišķi svarīga ir peldēšanās jūrā, kuŗas ūdens iedarbojas uz miesu ar savu temperatūru, viļņošanu un sāļiem.

Peldēšanās jūrā stiprina ne tikai miesu, bet uzlabo lielā mērā gara stāvokli. Jūra atdzīvina cilvēku, stiprina viņa enerģiju, pašpaļaušanos un ticību saviem spēkiem, padara to dzīves priecīgu. Peldētājiem pieaug miesas svars, uzlabojas augums, palielinas krūts apmērs, vairojas muskuļu spēks, bet āda nocietinājas pret gaisa pārmaiņām, kas izsargā no saaukstēšanās.

Jūŗas skāvienos Fot. Kreicbergs, Rīgā

Katram, kam vien atļauj veselība, vasarā vajaga peldēties. Protams, vislabāki jūŗā, kuŗa sevišķi noderīga skrofuloziem bērniem, nervoziem cilvēkiem, nogurušiem no darba un dzīves nastām.

Gaisa vannas, ar kuŗām ievadāma peldēšanās, ir ļoti vērtīgas, jo samīkstina ūdens dzesējošo iespaidu. Ūdens, pat ja viņa temperatūra tikpat auksta, kā gaisa temperatūra, atņem miesai daudz vairāk siltuma, nekā gaiss. Vecākiem ļaudīm un novārgušiem pēc smagām slimībām, bez ārsta atļaujas nebūtu jāsāk peldēties. Tāpat auksta peldēšanās var padarīt ļaunāku plaušu un reimatisku slimību gaitu.

Iepriekšēja gaisa vanna, tas ir pastaigāšanās kailam pirms došanās ūdenī, liek asinsvadiem jau pa daļai sarauties, sirdij un asinsvadiem aprast ar paaugstināto asiņu spiedienu. Gaisa vannu iespaidu labvēlīgi pastiprina vējš.

Nonākot jūras krastā, kādas minūtes jāatpūšas, jo izģērbties un peldēties sasvīdušam, piekusušam pēc ātras vai ilgākas iešanas, ir kaitīgi. Izģērbties var peldu kabinē vai krastā. Jāpastaigājas kailam, kā jau aizrādīts, bet ne pārāk ilgi, lai neatdzistu ķermenis tiktāl, ka parādas tā saucamā „zošāda". Ūdenī doties soļiem, bet ne skriešus. Ar ūdeni vispirms jāapslapina galva, krūtis, padusis. Tas darāms tādēļ, lai asinis spēji nepieplūstu galvā un sirdī, kas varētu izsaukt galvas sāpes vai paātrinātu sirdsdarbību. Ūdenī der iegremdēties tādā dziļumā, kur tas sniedzas līdz jostas vietai, pie kam tūliņ uzsākamas dzīvas, bet ne pārāk straujas kustības, kas lai veicinātu siltuma produkciju ķermenī. Mūsu ūdeņu temperatūra neatļauj mums uzkavēties tajos ilgāk par iespējamo veselībai nekaitīgo laika sprīdi.

Jāsargas palikt ūdenī pa ilgu, jo zemāka ūdeņa temperatūra, jo īsāku brīdi tajā der uzturēties. Pie temperatūras 15° R. var palikt ūdenī ne ilgāk par 5 minūtēm. Pie augstākas ūdeņa temperatūras to var arī mazliet pagarināt, bet ne ilgāk par 10 minūtēm. Tālāk jāaizrāda, ka šinī jautājumā krīt svarā nevien ūdens siltums, bet arī peldētāja izturība. Pēc dažu ārstu domām ūdenī var palikt no 2—20 min., atkarībā no reakcijas iestāšanās, resp. ādas piesarkšanas. Līdz ko parādas siltuma sajūta un ādas piesarkšana, katram, kam rūp veselība, ir jāiet no ūdens ārā. Nedrīkst pielaist stāvokli, kad peldētājs sāk drebināties un klabināt zobus. Pēdējā gadījumā steigšus jāatstāj ūdens, ātri un enerģiski miesu jānorīvē pilnīgi sausu un jāsāk ātras kustības kamēr paliek silti.

Peldēties jūrā vairāk kā reizi dienā nav vēlams, tikai sevišķi veselīgi cilvēki un karstā laikā var iet ūdenī divas reizes dienā un arī tad jāietura 7—8 stundu starpbrīdis starp pirmo un otro reizi. Vāļāšanās saulē un atkārtota iešana ūdenī pēc īsāka vai garāka laika sprīža ir pilnīgi nelietderīga, pat kaitīga.

Kādā laikā un apstākļos vislabāk peldēties? — Vairums ārstu ir tajās domās, ka vislabāk peldēties rītos pirms brokasta, vai vakaros pēc pabeigta dienas darba, bet katrā ziņā pirms vakariņām. Visizdevīgākās stundas peldēšanai veseliem un samērā veseliem starp 6—12. Pirmā stundā pēc brokasta vai vakariņām un pirmajās divās stundās pēc pusdienas maltītes peldēšanās ir noliegta, kā veselībai kaitīga.

Ja peldēšanās atstāj labu iespaidu uz organismu, tad to var turpināt visu vasaru līdz ūdens un gaisa temperatūra to atļauj, bet gadījumā ja parādās galvas sāpes, reibonis, drudzis, kāss, nogurums, peldēšanās tūliņ jāpārtrauc un to nevar turpināt, iekams ārsts nav devis savu piekrišanu.

Mūsu jūras krasti gan ir lēzeni un tikai reti tajos rodas bedres, bet tāpēc peldētājiem nav jābūt pārgalvīgiem un jāpeld tālāk par trešo smilšu beņķi.

Še vēl pieminama kāda nevēlama parādība — bradāšana kailām kājām pa ūdeni, kā to mēdz darīt rīdzinieki, izbraucot jūrmalā. Ar kāju locītavu atdzesēšanu tie liek pamatu nākamajam reimatismam. Gadas novērot dažu skolotāju neprātīgu izturēšanos, kas parastās maija ekskursijās, atļauj skolēniem bradāt ūdenī, kura temperatura pat zem 10 R°.

Palīdzības sniegšana slīcējiem.

Dziļā ūdenī, ja laba peldētāja nav tuvumā, slīcējam jāpasniedz kāds gaŗš priekšmets, kārts, virve; ja slīcējs neatrodas tāļu no glābēja, tad pēdējais var saistīt savas bikses un svārkus, ņemt tos aiz viena gala un otru piesviest slīcējam; ja ūdensmalā atrodas glābšanas riņķis — tas jāpiesviež slīcējam. Peldētājam jāievēro sekošais: iekams dodas ūdenī, jānovelk drēbes, ja atstāj uz sevis apakšbikses, tad jāatraisa to saites pie pēdu locītavām; slīcējam jāuzsauc skaļā balsī, ka to izglābs; ja iespējams, jāpaņem līdz kāda virve. Kamēr slīcējs vēl stipri cīnās ar ūdeni, tam nedrīkst tuvoties, bet jānogaida

dažas sekundes, kamēr tas paliek mierīgāks. Slīcējam jātuvojas no muguras puses, jāsatver viņa ķermenis ar vienu roku padusē un jāpeld uz krastu, irot ar otru roku un kājām. Ja slīkonis nogrimis dibenā, tad vietu kur tas atrodas, norāda burbuļi, pie kam tekošā ūdenī jāņem vērā straume, kuŗa burbuļus nes uz leju, tamdēļ jālien ūdenī mazliet augšup. Ja kāds ledū ielūzis, tad visizdevīgāki tam piestumt trepes, dēli vai kārti; ja glābējs pats grib nokļūt pie slīcēja tad pie tā jātuvojas uz vēdera guļot, ja iespējams ar divu dēļu vai trepju palīdzību.

Katrs cilvēks, ja viņš nav ilgi gulējis ūdenī, kaut gan neelpo, uzskatāms par pamirušu, tāpēc jāpūlas vairāk stundas, lai viņu atdzīvinātu.

No ūdeņa izvilktam slīkonim vispirms jāatsvabina no dubļiem, dūņām un ūdens deguns, mute un rīkles gals, pie tam iebāžot pirkstu dziļi mutē. Aukstā laikā nelaimīgais jāienes tuvākās siltās telpās un jānogulda uz vēdera, liekot viņam zem krūtīm nelielu drēbju vīstokli, galvu nolaižot drusku zemāki nekā pārējo ķermeņa daļu; tad ar abām plaukstām, ne pārāk stipri, ritmiski spaida muguru krūšu vietā, lai plaušās iekļuvušais ūdens iztecētu. Pēc tam, kad ūdens iztecējis, slīkoni nogulda uz muguras, augšpēdu, paliekot drēbju vīstokli zem muguras, lāpstiņu vietā; tad iesāk visu miesu rīvēt un tūliņ vajag izdarīt arī mākslīgu elpošanu, brīžiem arī sirdi masēt. Tiklīdz slīkonis sāk elpot un var rīt, jāsniedz viņam silta tēja un kafeja; viņš jānoliek gultā un silti jāapsedz, pieliekot ar siltu ūdeni pildītas pudeles pie kājām un rokām.

Kādēļ vajadzīga atpūta un izprieca.

Darbs nes mums svētību un ir mūsu labklājības pamats, tāpēc jāstrādā katram, kas vien spēj. Bet mūsu organisms prasa arī atpūtu un izklaidēšanos, lai nerastos pārpūlēšanās un nogurums. Atpūta nebūt nav meklējama dīkā stāvēšanā. Organisma īstais atpūtas laiks ir miegs naktī. Dienā turpretīm atpūta meklējama darba maiņā, bet pēdējo nevienmēr mums izdodas mainīt, jo parasti mēs dienu dienā strādājam vienu un to pašu darbu. Vairāk laika nodoties kam citam atrodam sestdienu pēcpusdienās un svētdienās, kā arī svētkos. Šīs dienas tad arī mēdzam izmantot bezrūpīgai dzīvei un izklaidībai. Vasaras laikam iestājoties, neviļus rodas dziņa doties brīvā dabā, un kaut drusku pabūt ziedošos laukos un smaržojošās druvās.

Vienam pa sevi nodoties izpriecai nav īsti cilvēka dabā, tāpēc uzaicinam mūsu radus, draugus vai citas mūsu sirdij tuvu stāvošas personas, kopā ar mums patīkami pavadīt laiku. Pie mums pieņemts izbraukumus uz laukiem vai vasarnīcu vietām nolikt sestdienās, svētdienās, vai svētku dienās. Protams, ka tādi izbraucieni harmoniskā un jautrā kompānijā, var sagādāt daudz patīkamu un omulīgu brīžu. Turpretīm, izbraukt ar maz pazīstamām personām nav vēlams, jo nepazīstot viņu raksturus, varam piedzīvot dažādus sarežģījumus un nepatikšanas.

Līdzīgi izbraukumi, kā zinam no piedzīvojumiem, ne vienmēr var sagādāt vēlamās ērtības un

komfortu, un tāpēc katram līdzdalībniekam jābūt sagatavojušamies visādām varbūtībām, mazām negaidītām nepatikšanām un pārsteigumiem, kādus bieži vien grūti izbēgt un kuŗi nekādā gadījumā nedrīkstētu atstāt iespaidu uz zināmas personas gara stāvokli. Pretējā gadījumā, izrādot atklāti savu nepatikšanu, par kādu niecīgu atgadījumu, var sabojāt omulību visai sabiedrībai.

Lai izbēgtu dažādām nepatikšanām, būtu jāņem vērā sekošais: vecākiem, neapšaubāmi, ir prieks ņemt līdzi izbraucienos savus bērnus, bet bieži vien, raugoties pēc apstākļiem, dodoties ekskursijā, un citos gadījumos, šinī lietā jābūt apdomīgiem un daudzreiz mazākās ģimenes atvases, kas nespētu sekot pieaugušiem un apgrūtinātu viņus, jāatstāj mājās. Dāmām jāpiegriež vērība savai tualetei. Šādiem gadījumiem jāizvēlas ērts izturīgs apģērbs, kas labi padodas tīrīšanai, jo grūti nākas izbēgt traipus. Cik jauks un saulains arī nebūtu laiks, tomēr mēteli der paņemt līdzi, sevišķi ja meteoroloģiskie ziņojumi vēsta lietu un ja nodomats braukt uz vietām, kur grūti atrast patvērumu. Apavus jāizvēlas ērtus un izturīgus, lai būtu droša iešana; balles kurpītes izbraucieniem galīgi nederīgas. Neraugoties uz vaļību, kāda atļauta līdzīgos izbraucienos, nekad nedrīkst piemirst pieklājību; to jāievēro nevien savstarpējās attiecībās, bet arī pret citām personām. Ne vienreiz vien mums gadījies novērot, ka jaunatne izbraukuma vietā krietni iesilda galviņas un tad dara visādas nekārtības. Viņiem liekas, ka te ārpus pilsētas var sev atļauties visu ko. Tāds ieskats ir maldīgs un neliecina par zināmu personu garīgu intelliģenci. Daži uzvedas kā vandaļi: lauž žogus, kokus, bradā pa pļavām un rudziem puķes plūkdami, bet vēlāk, kad tās nēsājot savītušas vai apnikušas — nosviež kaut kur ceļmalā. Vai tādēļ bija vērts bojāt zemkopja īpašumu? Jaunas meitenes, protams, var skraidīt, smieties un dejot, bet

Lielupes līcī. Fot. Kreicbergs, Rīgā.

viņām stingri vien jāsargas no pārmērībām, uzkrītošas un piedauzīgas uzvešanās, lai nebojātu savu reputāciju.

Dodoties izbraucienā uz laukiem brīvā dabā, der ņemt līdzi nelielas porcijas uzkožamo, jo kustēšanās svaigā gaisā rada ēstgribu un uz laukiem ne vienmēr var atrast to ko vēlas.

Saprotams, ka pastāvīgi atkārtojošies izbraukumi uz vienu un to pašu vietu var apnikt, tāpēc varam justies laimīgi, ka pēdējā laikā, sakarā ar attīstījušos autobusu satiksmi, mēs tagad varam nokļūt uz tādām no galvas pilsētas attālām dabas skaistumu vietām, kādas vēl pirms desmit gadiem, aiz satiksmes trūkuma nevarējām apmeklēt.

Rīgas Jūrmalas pilsēta tādiem izbraucieniem var sniegt dažādas ērtības. Pirmkārt jau ceļš uz turieni ir lētāks un vasarā ērtāks aiz lielā vilcienu skaita, kas apgrozas starp Rīgu un jūrmalu. Te ir

pieejami dažādi atspirdzinājumi, izpriecas, peldēšanās jūrā, nakts māju var atrast daudzās viesnīcās.

Aprakstītās ērtības, domājams, ir par iemeslu tam, ka vasarā uz Rīgas Jūrmalu dodas tūkstošiem rīdzinieku lieli un mazi, jauni un veci, bagāti un trūcīgi. Visi tie alkst pēc atpūtas un izklaidēšanās, pēc saules siltā glāsta un vēso viļņu skāvieniem. Visu to jūrmala dod ar izšķērdīgu roku.

Ir prieks un līgsme noskatīties izbraucēju raibā mudžeklī, kas apsedzis juras smilšaino krastu, kā arī apmeties šaipus kāpām meža parkos un mežā, visā gaŗā Jūrmalas pilsētas joslā. Mīļi un tuvi liekas tev šie ļaudis. Te skan jautra čaloņa, dziesmas, rotaļas, bērnu balstiņas. Dimdēt dimd parks un mežs. Te Latvijas tauta līgsmojas zem sirmajām priedēm; te atdusās tā pie savas dārgās tēvu zemes krūts. Kas mīl klusākas vietas, tie apmetušies savrūp, kur atdusās uz mīkstām sūnām un klausās kā putni čivina augsto priežu zaros.

Koppeldēšanās jūrā sagādā ne mazumu prieka un līksmes. Tajās dienās, kad pastāv peldēšanai labvēlīga ūdens un gaisa temperatūra, jūras krasts ir kā sētin nosēts ļaudim. Tad mazi un lieli, abu kārtu pilsoņi, gan ņem saules vannas baltās maigās smilīs, gan peldās zili-zaļganā vēsā ūdenī. Te, tutuvumā siltā ūdenī bērni bradā un plunčājas, kā mazi pīlēni. Tālāk no zaļajiem viļņiem iznirst jaunavas daiļas kā pasaciņā nāras. Vēl tālāk viļņos iras jaunekļi cēli kā gulbji, bet tur peld pusmūža vīri un sievas trekni kā roņi.

Mākslinieka acs te uztveŗ daudz, daudz skaistuma. Te tas redz dievišķās dabas visu augstākos pilnības un grācijas izpaudumus, kas tā sajūsmina un pacilā cilvēka-estēta prātu.

Skaistums un grācija pieder zelta jaunātnei. Vecākā paaudze redz vinā savu bijušo tēlu, savus bijušos sapņus un saldās atmiņās čukst: „reiz arī es biju jauns un daiļš“ . . .

Meilužu strautiņā. Fot. Kreicbergs, Rīgā.

Bez jau aprakstītā, Rīgas jūrmalā jūs atradīsiet daudz interesanta un ievērības cienīga. Te, zilgani-zaļā jūŗa liekas tik plaša, neaptverami plaša un virs tās debesu izplatījums, kā milzu kupols, kuŗa malas tāļumā iegrimst jūŗā. Zaļie krasti pamazām tālē izzūd zilganā miglā. Daudz skaistu ainu varat redzēt jūŗas krastā. Reizēm, klusā saulainā laikā, jūŗa spīd un laistās, kā sudrabota, liekas, kā iesnaudusēs. Reizēm milzu mākoņi, kā visaugstākie kalni, lēni veļas pār to. Citu reiz lieli viļņi krākdami un šņākdami, baltas putas veldami, dodas pret krastu itin kā to sadragāt gribētu. Te nojaušam kāds varēns spēks ir gaisa kustībām. ...Un priedes kāpās gan briesmīgi lokas, bet vētrai par spīti — nelūzt.

Rāmākā laikā redzam zvejniekus gaŗos zābakos, ādas svārkos tērpušos. Nostumuši laivu no krasta, kŗauj tanī tīklus, tad pastumj vēl gabaliņu, sasēžas tajā un maz pa mazām aizpeld tāli jūŗā, — viņi aiz-

brauca vilkt lomu. Reizēm jūs redzat viņus atbraucam ar zivīm pildītu laivu, bet nereti tie atgriežas arī bešā. Grūts ir šis darbs, bet kas pie tā pieradis, tam tas sagādā zināmu baudu un apmierinātību; bieži izvelk lomus dažu simtu latu vērtībā.

Te Lielupes viļņus šķeļ būrlaivas, kas cēlas laižas kā kaijas. Pati upe met līkumu pēc līkuma. Rāmi veļas uz jūru milzīgā nekad neizsīkstošā ūdens masa; tā nāk no Zemgales ziedošām ārēm, no mūsu brāļu tautas lietuvju auglīgiem laukiem; brālīgā draudzībā šīs ūdens masas tek savu ceļu un kopīgi nes mūsu kuģus un laivas. Kā sudraba lenta vijas šī upe, un zaļie priežu krasti ar mājām, pilsētām un fabrikām noraugas viņas mūžīgi rosīgā gaitā.

Skaisti ir jūrmalas dārzu rajoni Melluži un Asari. Ejot pa turienes ielām, jūs pie katras mājas redzat plašāku dārzu, kurā zaļo zemenāji, avenāji un citi ogu krūmi; redzat arī kā rūpīgas rokas kopj šos ogulājus. Ir dienas, kad visi šie lauki baltiem ziediem kā apbērti; tad nāk dienas, kad tie kā bērtin apbērti sarkanām sulīgām ogām; dobju starpās redzat jaunavas un sieviņas ogas lasot.

Pastaigājoties pa peldvietu ielām, jūs te redzat daudz dažāda skaistuma, par ko jūsmo jūsu sirds: te staltas vasarnīcas, viena aiz otras, te labi kopti dārzi. Kādus kokus, krūmus un puķes tajos neredziet! Kāda daudzpusība! Starp zeltzaļām priedēm un tumšzaļām eglēm — lapu koki gan vietējie gan ārzemju: liepas, kastāņi, kļavas, potēti ceriņi, dzīvības koki, ārzemes egles, ciedras, akācijas, puķes visu dažādākās, sākot ar krāšņām rozēm un beidzot ar vienkāršām lauku puķītēm.

Ja iegriežaties viesnīcās vai kafejnīcās, tad pie labas mūzikas skaņām jūs ar patiku tur pavadīsiet daudz omulīgu brīžu; te jums izdevība dejot ar daiļām dāmām, bet ja jums ir kāda simpatiska draudzene, — nākošu reizi ņemat to līdzi, tad izbaudisiet daudz prieka un līksmes.

Kā rīta ausmā, tā vakara krēslā, gaišā dienas laikā un tumšā nakts klusumā pa jūŗas krastu amors skraida un savas bultas raida... Esi sveicināts, mazais Eross! Te tev plašs darba lauks, te saldi smaržīgais gaiss, skaistā gan dzīvā gan nedzīvā apkārtne, kā viļināt viļina erotikai. Kas būtu mūsu dzīve, ja nebūtu tevis, visa radošā, visa ierosinošā gara? — Ja, tā būtu tukša un nenozīmīga, tā būtu kā smaga nasta, ko nes drūms, bezcerību cilvēks.

Es nebūt nedomāju, ka jūŗmalā erotika piekopjama visiem bez izņēmuma, te robežas taču nosprauž kuŗa katra ģimenes stāvoklis. Bet simpātijas, laipnības un cienīšanas žestus, tos gan drīkstētu ikviens savam tuvākam svabadi pierādīt visos gadījumos un visās vietās, kas nedrīkstētu modināt aizdomas, greizsirdību un visas tās zemās jūtas, kas sarūgtina un saindē mūsu dzīvi.

Cilvēkam jāsargas no drūma un nospiesta gara stāvokļa, kas ļoti kaitīgs veselībai un viņa skaistumam, tāpēc viņam jāmeklē attiecīga nodarbošanās, vai jautra sabiedrība; bez tā laiku pa laikam jāizbrauc zaļumos, brīvā dabā, baudīt tur jautrus brīžus, patīkamā kompanijā, vai arī nodoties dabas aplūkošanai. Tādi izbraucieni var radīt jūtu dziļu apmierinātību, kas atstātu svētīgu iespaidu uz nervu sistēmu un vispār organismu.

Tāpēc silti ieteicams katram pilsētniekam sestdienās vai svētdienās doties laukā no pilsētas mūriem un ar sirsnību nodoties nevainīgai izpriecai; tad, atgriežoties mājās, viņš pārnesīs visu vērtīgāko mantu — dvēseles spirgtumu, dzīves prieku un sajūsmu.

Aizrādījumi pilsoņiem.

Vispārīgi aizrādījumi.

Vasarā Rīgas jūrmalā saplūst peldviesi nevien no mūsu metropoles Rīgas un dažādiem Latvijas apvidiem, bet arī no ārzemēm. Lai katrs peldviesis, kā vietējais, tā ārzemnieks justos šeit kā mājās, tad liela nozīme piekrīt šo pilsoņu savstarpējām attiecībām, no kā atkarājas saticīga un patīkama kopdzīve. Nevien mums, Latvijas dažādu tautību piederīgiem, jādzīvo saticībā un savstarpējā cieņā, bet ar pieklājību, pretīmnākšanu un laipnību mums jāizturas arī pret kuŗu katru godīgu, cieņu pelnošu ārzemnieku, kā tas kulturālai tautai pienākas. Mūsu tautieši, kas ceļojuši pa ārzemēm, mēdz pieminēt tur izbaudīto laipno pretīmnākšanu un pakalpojumus daždažādos gadījumos, ko viņiem parādījušas svešas personas, pat uz ielas, atstājot tādā kārtā par sevi labu atmiņu. Vai arī mums savā zemē nerīkoties tāpat, lai ārzemnieks gūtu labu iespaidu un pārnācis mājās slavētu mūsu tikumus? Katrs sapratīs, ka atrodoties svešumā, gadās griezties pie publikas pat niecīgās vajadzībās, piem. uzzināt ielu, kāda veikala vai iestādes atrašanās vietu. Ja mēs tādam ārzemniekam laipni sniedzam paskaidrojumus vai pat viņu pavadam līdz vajadzīgam veikalam vai iestādei, ja tie turpat tuvumā, vai tāds žests neapmierina mūs pašus un neizsauc arī svešniekā pateicības un atzinības jūtas. Mūsu savstarpējām attiecībām jābūt taisnīgām un korektām, dibinātām uz

cilvēcības un humanitātes principiem. Dažreiz tomēr mēdzam būt iedomīgi un neiecietīgi pret saviem līdzpilsoņiem un svešniekiem, pie kam saceļam ķildas aiz visai niecīgiem iemesliem, ar ko sarūgtinam dzīvi sev un citiem. Bet vasaras atpūtas laiks, ko pavadam jūrmalā, vai kur citur, ir taču tik visai īss, un to gribētos pavadīt bez uztraukuma un ekscesiem. Es nebūt negribu teikt, ka aiz minētā iemesla mums būs aizmirst pašcieņa un absolūti nereaģēt uz mūsu līdzpilsoņu netaktībām. Dzīvē bieži gadas, ka kaimiņš nepilda labai kopdzīvei nepieciešamus pieklājības un kārtības noteikumus, resp. parašas. Ja tādos gadījumos jūs griežaties pie tā personīgi un tas neintelliģents būdams, atbild jums ar rupjībām, jūs droši vien uztrauksaties un jutīsaties aizkarti, jūsu nosvērtais gara stāvoklis būs traucēts Vai nebūtu pareizāki, ka tādos gadījumos jūs griežtos pie mājas saimnieka, vai pārvaldnieka, vai policijas — un pēdējie dotu jūsu kaimiņam vajadzīgos aizrādījumus. Tādos gadījumos, kā atzīts, vidutāji visai noderīgi. Protams, ka mājas saimniekam vai policijai jānoklusē uz kā iniciatīvi viņi to dara. Viņi dod jūsu kaimiņam aizrādījumus savā vārdā ar pienācīgu laipnību un korektību. Kaimiņam šie aizrādījumi jāpieņem bez īgnuma un, ja pamatoti, jārespektē. Gadās arī, ka pilsoņi sanaidojas savu bērnu dēļ, pat aiz maziem iemesliem. Lai no tā izbēgtu, tad bērnus jau no mazātnes jāpieradina pie labas uzvešanās un atklātības pret saviem vecākiem, par ko pēdējiem, sevišķi mātēm, jābūt nomodā. Incidentus, kas izcēlušies starp bērniem, vecākiem, protams, jāizmeklē, bērnus iztaujājot, un, ja iegūta pārliecība par to kas vainīgs, attiecīgam vecākam vainīgais jāpamāca, nelietojot pie tam nekādus stiprus līdzekļus, un jāraugas lai notikušais neatkārtotos. Ļoti nepareiza būtu mātes rīcība, kad tā, pietiekoši nenoskaidrojot lietas apstākļus, aizstāvētu savu vainīgo mīluli, pēdējam pat klātesot. Tāda taktika var

slikti atsaukties uz aizstāvētā bērna morāli: pamudināt viņu melot un iedrošināt arī uz priekšu rīkoties pārgalvīgi vai nepareizi, tajā pārliecībā, ka māte viņa rīcību aizstāvēs un atzīs par pareizu. Kādi gadījumi arī nerastos bērnu starpā, tie, bez kādas uzbudināšanās, pamatīgi jāizmeklē, kas atstās labu iespaidu uz pašiem vecākiem un arī uz bērniem, dodot pēdējiem iespēju mierīgā garā lietas apstākļus pareizi atstāstit.

Dažreiz neapdomāts un nicinoši teikts vārds gan uz ielas, gan vilcienā vai kādā citā publiskā vietā, var sagādāt sarūgtinājumu vai nepatiku mūsu līdzpilsoņiem. Kā mazu piemēru minēšu sekošo: šajos laikos katram pilsonim piemīt savs nacionāls lepnums vai citiem vārdiem sakot: sava nacionāla pašcieņa un tāpēc, ja publiskā vietā sveštautiešu klātbūtnē sarunā minam kādu tautību, tad neminēt to nicinošā tonī vai izteiksmē un neteiksim arī vienkārši: „žīds", „krievs", „leitis", bet teiksim: „žīdu tautības pilsonis", „krievu tautības", vai „lietuvju tautības". Ja vien jums ir zināms attiecīgā sveštautieša vārds, tad pienākas minēt to. Par izbrīnu vēl mūsu presē parādas šādi artiķeļu virsraksti: „žīds krāpnieks", „žīds izvarotājs". Tādi izteicieni nevar neaizkart minēto tautību piederīgo jūtas un neizsaukt viņos īgnumu. Es pats esmu juties nepatīkami, kad manā klātbūtnē latvju tautība minēta nicinošā tonī un tāpēc nevēlu kaut ko līdzīgu citiem izbaudīt.

Būsim uzmanīgi savos vārdos un darbos, paturēsim vienmēr vērā mūsu līdzpilsoņu cieņu, ērtības un vajadzības, kultivēsim saticības un miera garu, tad arī izbēgsim nepatikšanām un mūsu dzīve ritēs mierīgā gaitā.

Pats no sevis saprotams, ka sveštautiešiem pret valsti un valdošo nāciju jāizturas ar piemērīgu cieņu un uzmanību; uz tādu ievērību var reflektēt, protams, valsts, valdība un personas, kas augsti vērtē un respektē

„Udensmeita". Fot. Kreicbergs, Rīgā.

savas nācijas godu. Kā kontrastu teiktam še pievedīšu mazu epizodi, kuŗas liecinieks biju es: valsts pastāvēšanas pirmos gados, kāds mūsu tautietis braucot tramvajā izteica aizrādījumu kādam sveštautietim, kas sarunājās ar konduktoru vāciski, ka tam Latvijā jārunājot latviski. Man jāsaka, ka, dzirdot šo aizrādījumu, es jutos ļoti neveikli — man bija kauns par sava tautieša nepamatotu iedomību. Tāda uzstāšanās dod iemeslu cittautiešiem pārmest mūsu tautai šovinismu.

Mūsu valsts pastāvēšanas gados, droši vien, esam nākuši pie valstiskas apziņas, pie tās apziņas, ka dzīvojam savu patstāvīgu dzīvi, ka Latvija mums nepieciešama un ka tās drošība un neaizkaramība jāsargā pret visu, kas to apdraudētu. Latviju apdzīvo dažādu tautību piederīgie, kas te, saticīgā sadarbībā ar vai-

rākuma tautību var piekopt visdažādākos arodus, tirdzniecību un rūpniecību, baudot pie tam visu plašākās savas personīgās kultūras iespējamības un brīvības; kopīgi tiem jāreprezentē vienu vienīgu Latvijas nāciju.

Iedzīvotāju vairākuma valoda, bez šaubām, ir viena no tām iezīmēm, kas noteic kādas valsts nacionālo seju. Lai arī mūsu valstij piedotu tādu nacionālu seju, kāda piemīt daudzām citām, tad starp citu veikalniekiem un rūpniekiem, ar kuŗiem bieži ir darīšanas iebraucējiem, savos uzņēmumos būtu jāuzrunā katrs svešs pircējs vai apmeklētājs valsts valodā, ar ko tie pierādītu savu piederību pie mūsu valsts un cieņu valsts valodai, jo viņiem taču te ir darba un eksistences pamati. Tāds solis nevienam kaunu nedarīs, bet gan izcels viņu kā apzinīgu pilsoni. Savādi un uzkrītoši būtu, ja Vācijā kāds veikalnieks iedomātos uzrunāt publiku franciski vai turciski.

Vasarnīcu īpašniekiem.

Kā jau minēts ievadā, Latvija ir bagāta daudzām dabas krāšņumiem apveltītām vasaras atpūtai noderīgām vietām. Un šajā ziņā Rīgas apriņķis ieņem pirmo vietu. Te, bez Rīgas Jūrmalas pilsētas un Ķemerēm, vasaras atpūtas vietas ir vēl Vecāķos, Ropažos, Ogrē, Siguldā, Līgatnē, Pabažos, Neibādē. Dažas no mūsu dabas skaistumiem apbalvotām vietām ērti pieejamas pa dzelzsceļiem un šosejām, bet ir arī daudz tādu, kas aiz ceļu trūkuma nav sasniedzamas vai grūti pieejamas. Tādas vietas ir Vidzemes vidienē, Kurzemē — Ventas krasti, Latgalē, Vidzemes un Kurzemes jūrmalā. Nākotnē, kad rasies jauni dzelzsceļi un šosejas, šīs vietas var ieņemt cienīgu stāvokli tagad vasarā jau labi apdzīvoto atpūtas vietu vidū.

No Rīgas tuvumā atrodošām tādām vietām šimbrīžam gan neviena nekādā ziņā nevar mēroties un sacensties ar Rīgas Jūrmalas pilsētu, kuŗai, kā ve-

cākai un plašākai peldvietai, ir tā priekšrocība, ka viņa atrodas tuvu Rīgai un satiksme ar to ir nesalīdzināmi ērtāka, kā ar visām citām atpūtas vietām. Bet, neskatoties uz visu to, šīs vasarnīcu vietas pastāvīgi attīstas un, apzinoties savas vērtības, izlieto visus spēkus un enerģiju, lai saistītu pie sevis pēc iespējas lielāku skaitu vasarnieku.

Kā viena tāda uzplaukstoša vasarnīcu vieta minama Ogre, kas kara gados no 1914.—1917. bija pa lielākai daļai nopostīta, bet pēckara gados tur uzcelts vairāk desmitu jaunu vasarnīcu. Arī Inčukalnā pēckara gados radusēs neliela vasarnīcu kolonija.

Lai gan katrai vasarnīcu vietai piemīt savas īpatnējas vērtības, kas viņas izceļ, atšķir no pārējām un ar ko var saistīt vasarniekus un tūristus, kā piem. jūra, dziedinoši avoti, dabas krāšņumi, sauss veselīgs klimats, skuju koku meži un t. t., bet nav noliedzams, ka bez visa tā, katrā no šīm vietām, liela loma piekrīt labierīcībām un daiļumam. Labierīcības nedod daba, par tām jāgādā mums pašiem, resp. vietējām pašvaldību iestādēm un vasarnīcu īpašniekiem. Dabas daiļumi sastopami visās augšminētās vasaras atpūtas vietās, vienā lielākā, citās mazākā mērā. Iztrūkstošos daiļumus varam vienmēr un visur papildināt pēc savas gaumes un ieskatiem, ņemot palīgā mākslas, zinātnes un technikas sasniegumus, un tādā ceļā izdaiļot mūsu darba, atpūtas un izpriecu vietas un to apkārtni, kā arī mūsu mājas un dzīvokļus.

Ja runājam par vasaras atpūtu vietu labierīcībām un daiļumiem, tad ar to saprotam architektoniski glītas mājas, dārzus, parkus, apkārtnes dabu, ērtus un veselīgus dzīvokļus, labu veselīgu ūdeni, nebojātu gaisu, kanalizāciju, kārtīgus ceļus, ielas, trotuārus, putekļu novēršanu, ērtu un kārtīgu satiksmi un daudz cita. Kā redzams tie ir faktori, kas var sagādāt mums ērtu, patīkamu dzīvi un vasaras atpūtu. Izvēloties vasaras atpūtas vietas, mēs pa-

rasti rēķinamies ar to labierīcību, daiļumu un labprāt vēlamies sastapt minētos faktorus vienkopus, un tas itin dabīgi, jo tie nav šķirami un abiem tiem jāsaplūst vienā nedalāmā harmonijā: kur nav labas iekārtas, tur trūkst daiļuma un otrādi.

Labierīcība un daile savā būtībā ir plaši jēdzieni un viņu robežas nav nospraužamas, jo cilvēka meklējošais un pētošais gars rada pastāvīgi jaunas labierīcības un pilnīgākus daiļumus. Kas neseko laika garam, neizlieto saimnieciskās nozarēs un vispār dzīvē kultūras jaunākos sasniegumus, tas attīstībā, resp. progresā, netikai stāv uz vietas, bet iet atpakaļ. Tādi mēs nedrīkstam būt. Visās valstīs cenšās vasaras atpūtas vietas izdaiļot un apgādāt ar visām labierīcībām. Mums jārīkojas tāpat.

Teiktais sevišķi ievērojams tiem vasarnīcu īpašniekiem, kas paši vien savas celtnes neizmanto, bet tās izīrē arī citiem. Bet arī tie, kas vasarnīcu vietās ceļ namus vienīgi pašu vajadzībām ir padoti pastāvošiem būv- un citiem noteikumiem, kas izdoti labierīcības un daiļuma labad.

Kas tad Rīgas Jūrmalas pilsētas vasarnīcu īpašniekiem būtu jādara labierīcības un daiļuma labad?

Par šo jautājumu varētu ļoti plaši izteikties, bet piegriezīsimies mūsu patreizējiem reāliem apstākļiem un nedosim vaļu fantāzijai. Mēs labprāt redzētu mūsu jūrmalā ārzemniekus, sevišķi turīgos, bet nav jāpiemirst, ka tie pieraduši pie dažādām ērtībām, resp. komforta, kas mūsu peldvietām trūkst. Mums nav praktiski un grezni ierīkotu vasarnīcu, izpriecu vietu, greznas publikas, visa tā, kas apžilbina un aizrauj turīgus, dzīves priecīgus ļaudis. Nav mums tādu pirmklasīgu, modernu viesnīcu, kā Vakareiropas peldvietās. Mūsu vasarnīcās un viesnīcās nav pat vannu istabu, pie kā pieraduši ārzemnieki. Vanna vasarnīcā būtu patīkama arī mūsu pašu pilsoņiem, jo ļoti daudzi nevar peldēties jūrā vai upē. Musu jūrmalā gan netrūkst siltu vannu iestādes,

bet tās tomēr nevar sniegt to ērtību, ko vanna vasarnīcā. Nevien Rīgas Jūrmalas pilsētā, bet arī citās vasarnīcu vietās dzīvokļos ierīkojamas vannu istabas, bet tās varēs lietderīgi iekārtot vienīgi tad, ja būs ierīkots ūdens vads, tīra ūdeņa piegādei un kanalizācija netīrā ūdens novadīšanai. Mūsu ateju vietas nevar uzskatīt par higiēniskām; būtu kanalizācija, varētu ierīkot ūdensklozetus. Viesnīcu un pansiju istabās jābūt silta un auksta ūdeņa vadiem ar krāniem. Bet kā tos ierīkot, ja nav kanalizācijas?

Tālāk Rīgas Jūrmalas pilsētas vasarnīcu īpašniekiem jārūpējas, lai viņu mājām būtu glīts un patīkams izskats. Peldu viesi labprāt izvēlas glītas mājas un par tādām arī vairāk samaksā. Pie mājas nedrīkst iztrūkt skaists dārziņš vai parks ar galdu un sēdekļiem. Labā laikā pieauguši un bērni labprāt uzturas ārā brīvā gaisā. Māju priekšdārziņos augošie koki un krūmi jākopj un jāraugas, lai tos nebojātu. Kultivēt krāšņuma kokus, krūmus, rozes un puķes gan katram nav pa spējai, jo tas prasa lielākus materiālus līdzekļus. Lai papildinātu vasarnīcu labu iespaidu, pie tām nedrīkst trūkt grantēti celiņi, kultivēti zāļu laukumi; statūjas, mākslīgi uzbērumi, ūdens strūklas — vēl vairāk izcels vasarnīcas apkārtnes daiļumu.

Protams, ka arī māju iekšējai iekārtai jāatbilst daiļuma un ērtības prasībām. Neglītu iespaidu atstāj dažāda stila, kā arī stipri nodriskātas un netīras mēbeles. Mēbeļu nevajaga daudz, pietiek ar nepieciešamām, bet tām jābūt glītām un viena stila. Izīrējamās vasarnīcās būtu pielaižamas vienīgi koka, gludas mēbeles, kas viegli notīramas, tā tad higiēniskas; polsterētās mēbelēs uzkrājas daudz putekļu un baktēriju un tāpēc tās nav vēlamas. Nebojāti un tīri logu priekškari nedrīkst izpalikt. Sienām, griestiem un grīdām jābūt labā stāvoklī un tīriem. Ja kādā dzīvoklī mitinājusēs ar tuberkulozi slimojoša persona, tad telpas, iepriekš izdošanas kādai

citai, izbaltināmas. Veseļošanās vietās, kur apmetās diloņslimnieki, ieteicams dzīvokļu sienas netapsēt. Pirms vasarnīcas izīrēšanas, tā pamatīgi iztīrama un mēbeles noliekamas savās vietās, lai īrnieks gūtu labu iespaidu. Mājai un žogam jābūt nokrāsotiem. Nelietot pārāk spilgtas krāsas, kas nogurdina acis. Lai nezustu vajadzīgā harmonija, tad uz viena gruntsgabala atrodošās ēkas un žogus nokrāsot vienā un tanī pat krāsā, pie kam mājām var piedot gaišāku toni, bet žogiem tumšāku, vai otrādi. Veci sabojājušies žogi jāatjauno. Gludu staipuļu žogi nav glīti, tāpēc no staipulēm pielaižamas vienīgi režģu sētas. Nepatīkamu iespaidu atstāj veci, sagāzušies žogi, ar satrunējušiem stabiem un latām, vai tādi, kam dažas latas norautas, vai nolauztas, kā arī sūnām apauguši. Saskaņā ar saistošiem noteikumiem žogiem jābūt glītiem. Dubļu aptaškītie žogi sezonas laikā šad un tad jānomazgā. Zogu latu apakšējie gali parasti ātrāk satrunē, tāpēc ieteicams likt zem tiem dažu centimetru augstumā cementa pamatu. Praktiskākie un izturīgākie žogiem ir cementa stabi. Katru pavasari jāiztīra ūdens noteku renes un jāpārbauda kurinamās ierīces.

Pagalmos augošo koku zari, ja tie traucē garāmgājējus, jāapgriež, tāpat jānopļauj zāle, kas kavē mājniekus ūdens pienešanā vai citās saimniecības darīšanās. Nokaltušus kokus vai krūmus nocirst. Nokaltušu lapu koku nociršanai nekādas atļaujas nav vajadzīgs; turpretīm, ja nocērtami nokaltuši skuju koki, iepriekš jāpaziņo vietējam mežsargam, un tos varēs nocirst ar pēdējā piekrišanu.

Lai nebojātu apkārtnes gaisu un nedotu iemeslu kaimiņiem sūdzēties par to, jāraugas, ka netīru ūdeni neizlietu sētas vidū, bet gan tam nolūkam ierīkotās šachtās. Mēslu kastu un jau minēto šachtu vākiem jābūt cieši piegulošiem un pastāvīgi aiztaisītiem; kastes un šachtas jāiztīra, kad tas vajadzīgs.

Trotuāram gar gruntsgabalu jābūt pilnīgā kārtībā. Labs trotuārs ir līdzens, sākot no žoga līdz ielas renstelei ar nelielu slīpumu uz rensteles pusi. Nav ciešami sadrupuši, bedraini trotuāri. Kur koka vai cementa trotuāri ierīkoti augstāki par pārējo trotuāra joslas līmeni, tur zemās vietas piepildamas ar oļiem vai balastu, lai visa josla būtu līdzena. Nav pielaižama trotuāra izbeigšanās pie kaimiņa robežas ar stāvu kritumu, kaut arī nelielu; savienojumu vietām jābūt vienādā līmenī. Pretējā gadījumā staigājot pa šādiem trotuāriem, sevišķi tumšā laikā, gājēji dabūn ķermeņa satricinājumus. Augšminētais attiecināms arī uz nebruģētām ielām un tām kur trotuāri taisāmi gar vienu pusi ielai. Kā šajās, tā arī tajās ielās, kur, saskaņā ar saistošiem noteikumiem, trotuāri vēl nav jāierīko, gruntsgabalu īpašniekiem ielu joslas, pa kurām staigā ļaudis, jānolīdzina, lai lietus laikā nerastos ūdens pelķes un būtu ērta iešana.

Kā bruģēto, tā nebruģēto ielu trotuāriem jābūt nevien tīriem, bet uz tiem nevar atļaut augt zālei, kaut arī gar žogiem vai gar renstelēm, jo tā traucē gājējus, nosmērējot viņu apavus un apģērbus. Nopļaujama arī uz nebruģētām ielām augosā zāle.

Trotuāru aizsardzībai vietām ierīkoti koka stabiņi, bet tie nedrīkst būt satrunējuši.

Vērība jāpiegriež gar ielu žogiem augošo koku un krūmu zaru, kas sniedzas pāri žogiem, kārtīgai apgriešanai. Sevišķi lietainā laikā piemirkušie zari nokaras vēl zemāk un birdina gājējam sejā ne vienmēr tīru ūdeni, jo koku lapas pastāvīgi uzkrāj ielas putekļus un netīrumus. Nav arī izslēdzams, ka pie šādiem apstākļiem zari var apskādēt gājēju redzes organus.

Jārūpējas par pagalmu iebrauktņu izbruģēšanu ar gludu materiālu, kas varētu būt līdzīgs tam, no kā pagatavots trotuārs. Ar apaļiem un asiem akmeņiem izbruģētās iebrauktnes rada neērtības gājējiem.

Pilsētas valdei arī derētu pārbruģēt ielu pāreju vietas ar kaltiem akmeņiem vai citu kādu noderīgu materiālu.

Ņemot vērā, ka Jūrmalas pilsētā gruntsūdens vietām stāv visai augstu, māju īpašniekiem, katru gadu augustā japārbauda viņu tīrīšanai piekrītošie grāvji un tie jāsaved kārtībā.

Ziemas laikā jārūpējas ka galvenais satiksmes ceļš būtu līdzens līdz pat trotuāram, tāpēc vēja uznestās kupenes jānovāc un nedrīkst izslaucīt sniegu iz ielu renstelēm, kur no tā rastos grāvjam līdzīgs padziļinājums; pie ceļa šauruma, ieslīdot riteņiem šādos grāvjos, autobusi var apgāzties.

Valsts karogi obligatoriski izliekami: pilsētās un bieži apdzīvotās vietās uz apdzīvotām ēkām, bet uz laukiem — uz pagastu valžu, skolu, valsts un sabiedrisku iestāžu ēkām sekošās svinamās dienās: 26. janvarī, 1. maijā, 22 jūnijā, 11. novembrī, 18. novembrī, bet citos gadījumos uz policijas rīkojuma pamata. Ārpus sezonas laika, vai noteiktāki sakot, kad vasarnīcas neapdzīvotas, karogi pie tām nav izliekami. Atsevišķos gadījumos (būvdarbu nobeigšanas, spāru svētku, nama īpašnieka vai ģimenes locekļu miršanas vai ģimenes svētku gadījumos) var izlikt uz attiecīga nama valsts karogu. Dekorēšanas vajadzībām var lietot mazus karodziņus, kā arī to nozīmējumus. Pret valsts karogu jāizturas ar cieņu. To nedrīkst izkārt nepiemērotā vietā un apstākļos. Nedrīkst izlikt saplīsušus, salāpītus, netīrus, vai satītus karogus. Karoga īstā vieta ir pie dzīvojamās ēkas un tāpēc ja to izliksim tālak nost pie vārtiem vai pie sētas, gaŗāmgājējs var gūt iespaidu itin ka mēs uzbāžamies tam ar savu karogu. Valsts karoga kātam jābūt samērīgam ar karogu, balti krāsotam un ar piemērotu galotni.

Lai nebūtu nesaprašanās ar īrniekiem, tad ieteicams vasarnīcu vai dzīvokli izdodot, abpusējus pienākumus un tiesības nokārtot ar rakstītu līgumu,

tad vasaras dzīvē rasies mazāk nesaskaņu, ka arī gadījumā, ja nesamaksātu īri, saimnieks tiesā varēs pierādīt savu prasību. Īres līgumu veidlapas dabūjamas vietējās grāmatu tirgotavās.

Beidzot jāaizrāda, ka mājas īpašniekam jārūpējas, ka katrs iedzīvotājs pierakstītos policijā, ar ko var veicināt peldnodokļa iekasēšanu.

Vasarnīcu īrniekiem.

Dažas vasarnīcas ir pietiekoši apgādātas ar mēbelēm un dažas pat ar saimniecības piederumiem, bet ir arī daudz tādu, kas trūcīgi apgādātas mēbelēm, nerunājot nemaz par saimniecības piederumiem. Mēbeļu pārvadāšana rada neērtības un tās vadājot bojājas. Saimniecības piederumi, kā gultas drēbes, trauki un virtuves lietas, sevišķi ģimenes cilvēkiem, pastāvīgi jāved līdzi. Ierodoties vasarnīcā katra ģimene vai atsevišķa persona ierīkojas pēc saviem ieskatiem, pēc iespējas ērti un patīkami. Guļamistabas mēdz iekārtot saules pusē. Dienas laikā pienākas tās labi izvēdināt. Lietišķi aizrādījumi nekad nav lieki, tāpēc, kārtības un saskaņas labā, atļaujos izteikt te dažus aizrādījumus: Esiet laipni pret saviem saimniekiem un līdziedzīvotājiem, bet izsargājaties no tuvākām attiecībām. Ievērojiet viņu tiesības, ja gribat lai ievērotu jūsējās. Nedariet īrētā dzīvoklī neko tādu, ko sev neatļautos pašu mājās, tāpēc nepiemirstiet veco sakamvārdu: kas nesaudzē svešu mantu, tas arī savu neprot saudzēt. Nebojājiet un nepostiet saimnieka mēbeles, tās salaužot un nosmērējot; dārzā neaplaužiet kokus, krūmus, puķes; neatļaujiet arī saviem bērniem neko bojāt svešā dzīvoklī vai dārzā. Muzika, dziedāšana un trokšņošana pielaižama vienīgi dienas laikā, bet nevis agri no rīta vai naktīs. Rītos daudzi mēdz atdusēties līdz plkst 10, tāpēc līdz šai stundai jāizvairās no stiprāka trokšņa. Sevišķi nakts laikā mums jārēķinas ar līdzpilsoņu mieru. Daudzi pil-

soņi, kas dienu Rīgā aizņemti darbā, vakaros mēdz agri iet gulēt un tāpēc tādās vasarnīcās, kur mitinas vairākas ģimenes, muzika, dziedāšana un trokšņošana būtu jāpabeidz jau plkst. 22, visvēlākais 24. Izņēmumu gadījumos, kā ģimeņu svētkos un svinībās, kad viesi neizklīst pirms pusnakts, jārūpējas par logu un durvju aiztaisīšanu, lai troksnis neizplūstu uz ārieni un netraucētu vietējo un apkārtējo vasarnieku mieru. Vakareiropas kūrortos un atpūtas vietās par nakts mieru tiek sevišķi gādāts un tanī nolūkā pat restorānus slēdz plkst. 24 un agrāk. Mums būtu jāpieturas pie noteikta režīma, jo Rīgas Jūrmalas peldvietas apmeklē nevien izpriecas, bet arī atpūtas un veselošanās nolūkā. Par teiktā pareizību viens otrs lasītājs būs jau pārliecināts, jo ne vienreiz vien tiem gadījies dzirdēt jau labi sen pēc pusnakts iereibušu vīriešu un sieviešu ķērkšanu un spiegšanu, ko nevar saukt par dziedāšanu un kas tik neaistētiski aizkaŗ mūsu dzirdi.

Uz ielas.

Rīgas jūrmala nevar lepoties ar platām ielām un trotuāriem. Uzkrītoši šauras ielas un trotuāri sastopami Majoros. Ļoti apgrūtināta gājēju satiksme Jomas ielā, kas galvenā Majoros, kuŗas abās pusēs daudz veikalu un izpriecu lokālu. Dažs labs gruntsīpašnieks te varēja atdot pilsētai strēmeli savas zemes trotuāra paplašināšanai, no kā nebūt neciestu viņa īpašums, bet, par nožēlošanu, tādu pakalpojumu pilsētai un sabiedrības labā līdz šim te neviens nav darījis. Bet Bulduros, Rēzeknes prospektā, kur arī trotuāri šauri, gruntsīpašnieks Pārups savu jauno žogu ceļ jau dažus centimetrus atpakaļ. Kā dzird, viņa priekšzīmei sekošot kaimiņi. Lai izbēgtu katru klizmu, staigajot pa šauriem trotuāriem, pilsoņiem vienam pret otru jāpiekāpjas un cieši jāievēro savu līdzpilsoņu ērtības. Tas neradīs sevišķas grūtības, ja vien pildīsim sekošus noteikumus:

kad ielas pārpildītas gājējiem, kas gadas pievakarē, tad, ejot pa šauru trotuāru, nav jāturas vairākām personām blakus, jo tādā gadījumā pretimnācējiem bieži vien jānokāpj uz bruģa vai jāspraužas cauri jūsu ķēdei. Pieklājīgi pilsoņi tā nemēdz iet. Vietām trotuāri tik šauri, ka tikko viena persona otrai var paiet garām. Publikas sastrēgumu gadījumos viens otrs gājējs varētu nostāties trotuāra malā un mazliet nogaidīt līdz rastos iespēja turpināt ceļu. Ja arī kāds nerīkotos kā še aizrādīts, tad nekad nevajaga tam to pārmest, jo tas var izsaukt protestus un neapmierinātību no pretējās puses. Īstam džentlmēnim jāprot pavadīt savu dāmu pa ceļu vai trotuāru ar pienācīgu veiklību, lai nerastos sadursme ar pretimnācējiem, kas nevarētu neatstāt nepatīkamu iespaidu arī uz dāmu.

Ja nesami kādi lielāki priekšmeti, vai arī tādi, kas varētu nosmērēt gājējiem apģērbu, tad ejiet pa bruģi, resp. ielas braucamo daļu, turoties pa labi.

Savas drošības labad gājējiem jāievēro satiksmes noteikumi. Lielākā daļa nelaimes gadījumu uz ielām rodas aiz pašu gājēju neuzmanības un kustības noteikumu neievērošanas. Ejot pa ielu nenogrimstiet domās par savām darīšanām, bet piegriežiet vērību ceļam, tad neuzdrāzīsaties virsū kādam pretimnācējam un nenokļūsat zem automobiļa vai citas kādas braucamās ierīces. Drošākais ceļš gājējam ir trotuārs. Ejot turaties vienmēr pa labi un arī ceļu pagriežat pa labi. Līdz ko jāiet pāri kādai ielai, tad vispirms paskataties vai tā ir brīva, vai netuvojas kāds braucējs. Pilsētās, kur liela satiksmes rosība, pāriet ielas var tikai to krustojumos, pie kam nekad nevajaga iet diagonāles virzienā, t. i. šķērsām pāri ielas krustojuma centram, pa laukuma platāko vietu, kur no visām četrām pusēm draud briesmas, jo nav iespējams vienā laikā skatīties uz visām pusēm. Trotuāru atstājot pametiet skatu uz ielu pa kreisi, bet nonākot ielas vidū, raugaties pa

labi, jo no šīm pusēm jums var tuvoties braucēji. Ja ejot pamanat braucēju, kas virzās jums tieši pretīm, tad labāk apstājaties un paceļiet roku augšā, bet nelēkājiet viņa priekšā šurp un turp, jo tādas kustības var samulsināt braucēju un var notikt nelaime. Automobiļu un motociklu vadītāji, tuvojoties ielu krustojumam, kur viņiem jāiegriežas, norāda iegriešanās virzienu, pirmie ar bultu, otrie ar roku, ko paveŗ iegriešanās virzienā.

Nekad nevajaga lekt laukā no ejoša tramvaja vai autobusa, tāpat arī jāsargas ielēkt tiem ejot, jo tādos gadījumos jūs varat paklupt un jums var uzbraukt no muguras puses nākošais automobilis. Izkāpuši ielas vidū no tramvaja, apstājaties un nogaidiet līdz aiziet tramvajs un tad turpiniet ceļu. Vēl arvien novērojam, ka daži pilsoņi, ejot pa ceļu, negrib vai neprot pienācīgi lietot savus lietus sargus vai spieķus. Dāmas gan šinī ziņā grēko mazāk, traucējot satiksmi vienīgi lietainā laikā, bet kungi, turot lietus sargus vai spieķus padusē vai tos vīcinot gaisā, apdraud gājējus.

Ja satiekat draugus un ir vajadzība kādus vārdus pārmainīt, tad neapstājaties trotuāra vidū, bet novirzaties malā, lai netraucētu pārējos gājējus.

Satiekoties uz šaura trotuāra ar vecākām personām, pienākas dot tām iespēju iet gaŗ mājas fasādi vai žogu. Ja kāds kungs spiestu dāmu vai bērnus nokāpt uz bruģa, lai pats ietu pa trotuāru, būtu stipri nepieklājīgi. Jaunām dāmām un meitenēm pienākas dot iespēju vecām personām iet pa drošāko un labāko ceļa daļu.

Neatļaujiet bērniem spēlēties vai skraidīt pa ielas braucamo daļu. Tāpat noliedziet viņiem spēlēties grāvju malās smiltīs un tās bērt grāvjos vai citādi kā tos bojāt.

Ieteicams griezt vērību uz to, lai bērni nebraukātu ar velosipēdiem pa galveno satiksmes ceļu,

Mazie tēlnieki. Fot. Johansons, Rīgā

sevišķi, lai to nelietotu apmācoties braukšanā, tāpat, lai nebrauktu pa divi uz viena velosipēda.

Pēdējos gados nākuši priekšā gadījumi, ka neapzinīgi, izlaidīgi jaunekļi postījuši vasarnīcu žogus, izkārtnes un t. t. Ja vien pamanat šādus nosodāmus darbus, tad tūdaļ pa tuvāko telefonu vai citādā ceļā paziņojiet vietējai policijai, lai nelieši neizbēgtu pelnītam sodam.

Ja naktīs ejat mājās no dejas lokāliem vai citām izpriecu vietām, tad nekliedziet un netrokšņojiet, jo tas nepiedien izglītotiem cilvēkiem un nav savienojams ar labo toni.

Jūŗas krastā.

Dodoties uz jūŗu pa ieliņām, kas ved pāri kāpām, nav ērti iet diviem blakus, jo trotuāri šauri un jādod iespēja arī pretīmnācējiem iet pa to pašu trotuāru vai laipu, tāpēc ejiet viens aiz otra, laižot

dāmu vai savu kollēgu sev pa priekšu. Satiekoties divām, viena otrai pretīm nākošām personām kāpās uz šauras laipas, jānokāpj lejup ejošai, jo otrai būtu grūti kāpt pret kalnu pa smiltīm. Ja nākamībā rasies iespēja ierīkot trotuārus vai laipas ieliņu abās pusēs, tad staigājot uz jūru un atpakaļ varēs turēties vienmēr ielinu labā pusē un tad nebūs pretimnācēju, kam ceļu griezt.

Neizģērbjaties peldkabīnu priekšā un nenovietojiet savu apģērbu sēdēšanai izliktos kurvjos, krēslos vai uz beņķiem. Cenšaties nepārkāpt pilsētas domes izdotos noteikumus par uzturēšanos un braukšanu jūras krastā. Nekāpjiet zvejnieku atstātās laivās un nebojājiet žāvēšanai izkārtos tīklus. Vizinoties kanusporta laiviņās vai citās kādās ūdenssporta ierīcēs, nebrauciet jūrā tālāk par trešo beņķi. Ziemā ledū nereti sastopamas platas plaisas, kas dažreiz pārklātas ar plānu ledus kārtu un top liktenīgas neapdomīgam gājējam.

Daži vārdi jāteic par krasta izrakņāšanu. Galvenie racēji ir dažāda vecuma bērni. Ir prieks noskatīties, ar kādu baudu un interesi mazie stundām ilgi veido no smiltīm visādas figuras un celtnes. Tāda nodarbošanās viņiem nav liedzama, jo tā vingrina gara spējas, attīsta domāšanu un daiļjūtas. Arī daži pieauguši pilsoņi, sevišķi tēlnieki, mēdz parādīt savu mākslu, izveidojot smiltīs dažādus tēlus. Pret visu to nebūtu ko iebilst, ja vien mazie un lielie mākslinieki, darba vietu atstājot un mājās dodoties, nepiemirstu savus izrakumus un veidojumus nolīdzināt. Nepiemirsīsim, ka atstātās bedres traucē pastaigāšanos, sevišķi vakaros, kad tumšs, pie kam viens otrs gājējs var paklupt, izmežģēt kāju vai dabūt triecienu. Tāpēc pieradiniet savus bērnus rakumus nolīdzināt; raugaties paši, ka viņi to darītu un piekodiniet par to arī savām bērnu meitām. Tad nebūs iemesla sūdzēties par krasta izrakņāšanu.

Bērnu prieks. Fot. Kreicbergs, Rīgā.

Tā krasta daļa, kas apaugusi ar zāli vai sūnu, sargājama no izrakņāšanas, jo pretējā gadījumā var rasties irdena smilts, kuŗu stiprāki jūŗas vēji aiznes tāli prom un ar to apbeŗ auglīgas vietas, vai aiz kāpām atrodošās gruntis. Aiz aprādītā iemesla jāraugas, ka bērni vai pieaugušas personas kāpās nenoplēstu sūnu, neraktu un nebojātu tur augošos kokus un krūmus. Aizsardzībai pret bojāšanu, kāpas apžogotas.

Ja starp bērniem izceļas kādas ķildas, tad griežaties ar aizrādījumiem pie vainīgo bērnu vecākiem vai pavadoņiem, bet paši nesodiet citu bērnus. Tā, reiz kāds mazais pakampis otra gumijballi un ar to bēdzis. Cietēja māte dzinusēs viņam pakaļ un to notvērusi. Mazais balli labprāt negribējis atdot un tāpēc dāma pielietojusi varu. Tas izsaucis dažu pieaugušo pilsoņu un arī bērna mātes iejaukšanos, aiz kā izcēlies nepatīkams jandāliņš. Vai šinī gadījumā

nebija prātīgāki sekot bērnam, līdz viņš sasniedz savu māti vai pavadoni, un ar pēdējo mierīgā garā lietu nokārtot?

Bija laiki, kad kailuma demonstrēšana un abu dzimumu koppeldēšanās mūsu jūrmalas peldvietās bija ierobežota ar morāles aizspriedumiem. Tagad turpretīm, ja vien ievērojam kailpeldēšanās noteikumus, tādu aizspriedumu vairs nava. Ir pacēlušās balsis, ka peldkostīmu lietošana jūras krastā būtu ierobežojama ar noteikumu, ka tos varētu lietot vienīgi peldoties, un, lai nebūtu piedauzīgi, tad pastaigājoties pa krastu jānesā virs kostīma peldmētelis, kā to darot ārzemju peldvietās. Jājautā, vai izdodot tādu rīkojumu mēs lieki neierobežotu pilsoņu brīvību un veselības kopšanu? Ja staigāšana peldkostīmā atzīstama par neetisku, tad jau tanī nebūtu atļaujams arī ieiet no krasta ūdenī un otrādi, nebūtu atļaujams vāļāties smiltīs, apsauļoties u. t. t. Tad pilsoņiem būtu jāatsakās no visām tām ērtībām, gaisa un saules vannām, pie kā jau gadiem esam pieraduši. Mums liekas, ka ja vien kāds indivīds, ieraugot peldkostīmā ģērbušos personu, neiedomāsies ko neetisku, un ja pēdējā neatļausies sev kādas neaistētiskas kustības, bet uzvedīsies pieklājīgi, tad nekas tādu sajūtu nevarēs modināt. Te vēl jāpiemin, ka aiz pieklājības jāsargas vienas kārtas personām traucēt otras viņu noliktās peldstundās, uzturoties ilgāki kāpās vai ierodoties agrāki.

Tīrs krasts, tīri parki atstāj labu iespaidu, par ko priecāsies katrs pilsonis. Tāpēc jāsargas tos piestreijāt ar papīriem un ēdiena atliekām. Mums jāņem vērā, ka pēc mums arī kādi citi var apmesties tajā pat vietā, kur mēs pusdienojām un tur, pamestos atkritumos, aptraipīt savus apģērbus. Atkritumi jāsavāc papīrī un jānovieto izliktās kastēs, vai ņemt līdzi, līdz rasies iespēja no tiem atsvabināties. Neprātīgi rīkojas tie, kas sadauza pudeles, piestreijājot zemi ar stikla drumstalām.

Restorānos un kafejnīcās.

Šajās vietās jaunieši un arī vecāki cilvēki mēdz iegriezties, lai pavadītu kādus jautrus brīžus, pie muzikas skaņām, priekšnesumiem un dejām. Ja viss norit kārtīgi, tad laiks paiet omulībā un visi ir apmierināti. Bet gadās starp apmeklētājiem arī ļaudis, kas nesaprot pieklājību un labas manieres, uzvedas uzkrītoši, piedauzīgi un pat aizkar citus viesus. Tādos gadījumos ieteicams viesiem personīgi pret tādiem neuzstāties, bet dēļ viņu ierobežošanas griezties pie veikalveža vai pārvaldnieka. Ja pēdējie nepanāks kārtību, viņi griezīsies pie policijas. Kādam viesim var nepatikt viens vai otrs programmas numurs, bet tam nepienākas atklāti parādīt klātesošiem savu neapmierinātību, vai sakarā ar to izteikt kādus pārmetumus artistiem, vai citādi kā viņus aizkart. Neapmierinātais viesis ar saviem iebildumiem var griezties pie jau augstāk minētām restorāna administrācijas personām.

Ja jums nebūtu pa prātam pasniegtie ēdieni vai dzērieni, tad neizsakat pārmetumus viesmīlim, viņš nav vainīgs, bet liekiet palūgt veikalvedi vai pārvaldnieku un izskaidrojaties ar viņu.

Iegājuši restorānā nespiežaties nekautrīgi pārpildītā telpā, lai pēc brīža atkāptos aiz vietu trūkuma. Neieņemiet tādu vietu, kur jūs varat traucēt gaŗāmiešanu.

Iedoma, ka, ja nauda kabatā un galds piekŗauts, var atļauties sev visu ko, neievērojot pat klātesošo intereses, neapšaubāmi mežonīga. Katrs labi audzināts cilvēks sapratīs, ka labsajūta un omulība var valdīt tikai tad, ja visi viesi ietura sevi pieklājības robežās. Restorānos, protams, viesi var savā starpā sarunāties, bet nepienācīgi būtu vest sarunas stiprā balsī vai dziedāt nevietā un tādā kārtā traucēt pārējos viesus.

Neuzbāžaties viesiem ar vēlēšanos iepazīties un neielaižaties vārdu maiņā ar nepazīstamu cilvēku,

sevišķi ja manat, ka jums ir darīšana ar slikti audzinātu cilvēku. Bet citādi vispār esiet pieklājīgi pret pārējiem viesiem, kaut arī nepazīstamiem, jo turpmāk dzīvē varat tapt pazīstami un tad pielaistā netaktība var būt par šķērsli jūsu labai saskaņai. Dejojot izturaties galanti un pieklājīgi. Neaizmirstiet, ka gracioza deja atstāj labu iespaidu, bet pretīgi ir redzēt dažu dejotāju neaistētiskas kustības un izturēšanos. Neapgrūtinat ar uzbāzību, lieku laipnību vai pakalpību, citu viesu dāmas.

Uz dzelzsceļa.

Dodoties ceļā dažas personas nokavējas un tad dara visu lielā steigā; protams, ka tādā gadījumā jau doma vien par varbūtēju vilciena nokavēšanu mūs uztrauc un padara nervozus, sevišķi vēl ja vilcieni iet reti. Uzbudinājumā mēs šo to aizmirstam, pazaudējam un beigās pat vilcienā lecam iekšā, kad tas jau sācis kustēties. Tam tā nu nevajadzētu būt, jo aiz minētiem apstākļiem varam zaudēt patīkamo ceļa labsajūtu. Sevišķi bīstama ir ielēkšana un izlēkšana no ejoša vilciena, jo aiz tā bieži notiek nelaime ar pasažieriem. Iekāpjot vilcienā jāievēro arī pārējo pasažieru intereses. Turpretīm pie vilcieniem, kas vasarā atiet uz Rīgas jūrmalu redzam sekošas ainas: padotais vilciens nav vēl paspējis apstāties, kad jau pasažieri viens otru grūzdami, viens otram pār galvu, stumjās iekšā vagonos, pie kam bieži vien novērojam vīriešus, kas nerēķinas pat ar dāmām un bērniem, kuŗus atgrūž no kāpenēm, lai paši iekāptu. Tas nebūt nav džentlmēniski un tādām personām godu nedara.

Nav laipni katram jaunam iekāpējam tūliņ uzsaukt: „Nav vietu!“, ar ko nostājaties naidīgi pret svešnieku, jo bieži vien pasažiers iekāpj un atrod vietu kur stāvēt. Tādā gadījumā jūs uz vietas izbaudat savu vārdu nepatiesību, šaursirdību un jutīsaties neveikli. Neviens labprāt nevēlas gaidīt nā-

Sporta paviljons. Fot. Johansons, Rīgā.

košo vilcienu un tāpēc spraužas iekšā pārpildītā vilcienā. Dzelzsceļa noteikumi gan aizliedz aizsprostot ieeju vai izeju vagonos, vilcienam kustoties vai stāvot, bet par nožēlošanu, uz Rīgas Jūrmalu atejošo vilcienu sastāvi, līdz šim izrādījušies par nepietiekošiem, un dzelzsceļa administrācija nav pratusi ierīkot tā, ka kasēs pārdotu biļetes atejošam vilcienam tikai tādā skaitā, cik tajā sēdvietu, bet tā kā tās pārdod bez kāda iepriekšēja aprēķina, tad arī rodas ieeju un izeju aizsprostojumi.

Lai gan vilcienos neviens nevar pretendēt uz jau aizņemtu sēdvietu, vai kādām sevišķām ērtībām, kā vien tām kas paredzētas noteikumos publikai uz dzelzsceļiem, tomēr arī šeit pasažieri, aiz pieklājības un godprātības principiem, var viens otram izpalīdzēties un sagādāt patīkamu kopceļojumu. Ceļa iespaidi paliek atmiņā un mēs neaizmirstam ceļā

gūtos pakalpojumus un pretīmnākšanu. Bieži gadas, ka ar ceļa biedriem, kas šodien mums vēl sveši, jau nākamās dienās mūs saista dzīves apstākļi, veikalā vai dienestā. Ja pie pirmās satikšanās būsim izpildījuši savus pieklājības pienākumus, tad atkalredzēšanās mums būs jo patīkamāka.

Pēc iespējas mums jābūt pakalpīgiem dāmām un vecākiem kungiem. Tiem var izpalīdzēt iekāpt un izkāpt, novietot ceļa lietas, pasniegt tās viņiem izkāpjot. Vecākai dāmai vai vecākam kungam atdot savu sēdvietu ir godprātīgi. Gadas, ka vagonā stāv dāma ar bērnu uz rokas, vai kāda nespēcīga veca sieviņa, bet turpat blakus sēž cita māte un viņai blakus redzams veselīgs zēns; pēdējā tomēr neatrod par vajadzīgu likt savam zēnam pacelties un dot vietu kādai no minētām, pie tam viņas brauciens nepārsniedz vienu stundu. Vai zēns nomocītos, ja stundu pastāvētu kājās?

Ar dāmu var uzsākt sarunas sakarā ar kādu pakalpojumu, ko jūs viņai izdarat, bet nepienākas to darīt bez iemesla.

Nepienākas traucēt pārējos pasažierus ar dziedāšanu, skaļām sarunām vai citādu piedauzīgu izturēšanos. Preču vagonos, kas pielāgoti pasažieru vešanai, nepieklājas nostāties durvīs ar muguru pret pārējiem pasažieriem, jo gaisu vēlās elpot visi, kā arī skatīties laukā pa vaļējām durvīm.

Neapgrūtiniet nevienu ar saviem aizsaiņiem, neliekat tos uz sola, bet zem sola vai tīklā virs soliem.

Bieži gadas ķildas logu atvēršanas dēļ. Protams, ka, ja logi atvērti vagona abās pusēs, var rasties caurvējš; tāpēc to atvēršanai vajadzīga pasažieru vairākuma piekrišana. Attiecīgā gadījumā ar laipnu lūgumu var vairāk panākt nekā ar rupju uzstāšanos. Citu pasažieru taisnīgās prasības vienmēr jāievēro.

Pasažieriem un publikai stacijās un vilcienos jāievēro visi dzelzsceļu virsvaldes izkārtie uzraksti, kā arī jāpadodas dzelzsceļu darbinieku rīkojumiem un norādījumiem. Pēdējiem jābūt laipniem pret pasažieriem un viņiem pēc iespējas izpalīdzīgiem; savas prasības jāuzsāk ar vārdiņu „lūdzu".

Nelaimes gadījumā nevajaga padoties paniskām bailēm un zaudēt pašsavaldīšanos. Šādos gadījumos ar asprātību un apķērību var savaldīt pārsteidzīgos.

Ļoti bieži gadas, ka pasažieri aizmirst vilcienos savas mantas. Tādos gadījumos, ja par aizmirsto mantu attopas tūliņ pēc vilciena aiziešanas, jāgriežas stacijā pie dežuranta un jāpaziņo tam par šo atgadījumu, apzīmējot vagonu un vietu, kur sēdējis. Dežurants pa telefonu lūgs nākamās stacijas dežurantu uzdot konduktoru brigādei aizmirsto mantu uzmeklēt, kuŗu atrašanas gadījumā, nosūta tai stacijai, kur paziņots — izsniegšanai īpašniekam. Ja pasažieris konstatē zaudējumu daudz vēlāk, pat kad vilciens jau pienācis gala stacijā, tad ar pieprasījumu vai manta atrasta, jāgriežas pie tā vilciena gala stacijas dežuranta vai priekšnieka, jo vilcienos atrastās mantas nodod šajās stacijās. Tādas uz Rīgas-Ventspils ceļa no vienas puses ir Rīga, no otras Dubulti, Sloka, Ķemeri, Tukums, Ventspils, atkarībā no tā, līdz kurienei kāds vilciens iet. Gala stacijās atrastās mantas uzglabā 1—1½ mēneša, pēc kam pārdod vairāksolīšanā.

Atrodu par lietderīgu še pievienot saistošos noteikumus publikai uz dzelzsceļiem:

Stacijās un vilcienos publikai un pasažieriem aizliegts:

Trokšņot un nepieklājīgi uzvedoties traucēt citu pasažieru mieru, ērtības un vispārēju kārtību; dziedāt staciju telpās un vispārējos vagonos; izģērbties vispārējos vagonos, izņemot guļamvagonus; aizsprostot vai aizslēgt vagonu vai kupeju durvis, izņe-

mot guļamvagonus; lietot spirta, bencina vai citus aparātus — ēdiena pagatavošanai vai citām vajadzībām; lietot vagonu apgaismošanai savas sveces vai citus nedrošus apgaismošanas līdzekļus; apturēt vilcienus, izņemot nelaimes gadījumus; bojāt dzelzsceļiem piederošus priekšmetus, ietaises un vispārīgi dzelzsceļa īpašumu; rakstīt uz sienām, galdiem, soļiem vai viņos iegriezt kaut kādus uzrakstus; iznīcināt vai bojāt stacijās un vagonos izliktus uzrakstus.

Sanitārā ziņā publikai un pasažieriem ir jāievēro tīrība, kamdēļ aizliegts:

Spļaut uz grīdas vai izmētāt stacijās un vagonos dažādus netīrumus un atkritumus, par piem.: ēdamo vielu atliekas, papīrus, gružus, cigaru un papirosu galus u. t. t. Tāpat aizliegts šos priekšmetus mest ārā pa vagonu durvīm vai logiem; kāpt ar apautām kājām vagonos uz galdiem un soliem, vai arī atbalstīties ar kājām pret galdiem vai solu malām. Bez tam aizliegts lietot vagonu atejas vietas — vilcienam stāvot stacijās.

Smēķēšana aizliegta sekošās vietās:

Stacijās: staciju bufetēs pie vispārējiem ēdamgaldiem; atsevišķās dāmu istabās; bagažas un preču noliktavās; uz preču peroniem un vagonos, kuŗi atrodas pie minētiem peroniem; koku materiālu un kurināmo vielu noliktavās; bencina un citu ugunsnedrošu vielu noliktavās.

Vilcienos: visos pasažieru vagonos, uz kuŗiem ir uzraksti „nesmēķētājiem", kā arī minēto vagonu koridoros — pat tanīs gadījumos, kad visi tādos vagonos braucošie pasažieri tam piekristu; vagonos, uz kuŗiem ir uzraksti „sievietēm un bērniem"; preču vagonos, kuŗos pārvadā dzīvniekus, kā arī uz atklātiem vagoniem, uz kuŗiem pārvadā viegli aizdegošās preces; laikā no 1. maija līdz 15. oktobrim aizliegts smēķēt uz visiem vagonu bremžu vaļējiem laukumiem.

Promenāde. Fot. Johansons, Rīgā.

Stacijās un vilcienos aizliegts aizņemt tādas vietas, kuŗas citi pasažieri ir jau aizņēmuši un, aizejot uz īsu brīdi, novietojuši uz tām kādu viņiem piederošu priekšmetu.

Pasažieriem jāieņem vietas attiecīgo klasu vagonos, kamēr vilciens vēl nav sācis kustēties.

Vilcienam kustoties aizliegts iekāpt un izkāpt no vagoniem, pāriet no viena vagona otrā, stāvēt uz vagona kāpšļiem, vagonu bremžu vaļējiem laukumiem un vagonu durvīs. Bez tam aizliegts aizsprostot izeju vai ieeju vagonos kā vilcienam kustoties, tā arī stāvot.

Aukstā laikā, kad vagonus apkurina, aizliegts atvērt vagonu logus un durvis. Pārējā laikā (vasarā) atļauts atvērt pasažieru vagonos logus, bet pārbūvētos, vai iekārtotos preču vagonos — arī vagonu durvis. Uz pasažieru vairākuma vēlēšanos vagonu

logus, bet pārbūvētos vai iekārtotos preču vagonos vagonu durvis, atļauts atvērt vagona abās pusēs. Klases vagonu durvis uz publikas vēlēšanos atļauts atvērt tikai vilcienam stāvot stacijās. Lietus laikā vagonu logi un durvis aiztaisāmi. Vagonos ar kupejām — kupeju durvis uz katrā kupejā braucošo pasažieru vairākuma vēlēšanos atveŗamas vai aiztaisāmas.

No plkst. 8 līdz 22 pasažieriem aizliegts uzcelt vagonos paceļamos plauktus gulēšanai. Izņēmumi pielaižami vienīgi guļamos vagonos. Bez tam aizliegts aizņemt gulēšanai plauktus, kuŗi ierīkoti vagonos pasažieru rokas bagažas novietošanai.

Visos vagonos aizliegtas hazarda spēles un alkoholisku dzērienu lietošana, kā arī redzami iereibušu pasažieru iekāpšana un braukšana. Tāpat aizliegta dažādu gadījumu muzikantu vai tirgotāju (izņemot laikrakstu pārdevējus) apkārtstaigāšana un tirgošanās pa vagoniem, kā vilcienam stāvot stacijās, tā arī ejot. Alkoholisku dzērienu lietošanas aizliegums neattiecas uz Starptautiskās guļamvagonu sabiedrības restorān-vagoniem viņu kustības laikā.

Rīgas Jūrmalas pilsētas domes saistošie noteikumi.

Peldlaiks.

Peldēšanās jūŗā atļauta darbdienās no plkst. 6 līdz 8 abiem dzimumiem kostīmos; no plkst. 8.15 līdz plkst. 10 vīriešiem bez kostīmiem; no plkst. 10.15 līdz plkst. 12 sievietēm bez kostīmiem; no plkst. 12 līdz 24 peldēšanās visā jūrmalā atļauta kā vīriešiem tā arī sievietēm tikai kostīmos. Noliegta uzturēšanās kāpās no plkst. 8 līdz 12 pretējam dzimumam, kam pašreiz nav peldlaiks. Svētdienās un svētku dienās peldēšanās jūŗā atļauta visu dienu abiem dzimumiem kostīmos. Zvejnieki un zvejnieces, kad strādā sava aroda darbus, tāpat sanitārā komisija un policijas darbinieki, kad tie izpilda savus amata pienākumus, nav saistīti ar peldstundu ievērošanu.

Jūrmalā uzstādītos kurvjus, krēslus un beņķus nav atļauts lietot kā peldkabīnes, t. i. izģērbjoties novietot uz tiem apģērbu.

Lopus atļauts peldināt jūŗā tikai no plkst. 3 līdz 5.

Fotografēšana visgaŗām jūŗas malā un kāpās vasaras sezonā pa peldēšanās laiku aizliegta. Slēgtās telpās jūŗas krastā fotografu iestādes atļautas sekošās vietās: Bulduros — Rēzeknes prospekta galā, Majoros — Robežu, Teatra un Kungu ielas galos, Dubultos — Jūŗas ielas galā un Mellužos — Peldu ielas galā.

Tāpat arī aizliegta uzturēšanās jūrmalā un kāpās ar tā|skatiem līdz plkst. 12.

Labierīcība.

Māju numuru koka vai skārda tāpelēm jābūt $13^1/_2$" × $10^1/_2$" lielām, un uz tām uzrakstāmi pareizā valsts valodā rajona un ielas nosaukums, numurs un nama īpašnieka vārds. Tāpelīšu paraugu var redzēt pilsētas valdē.

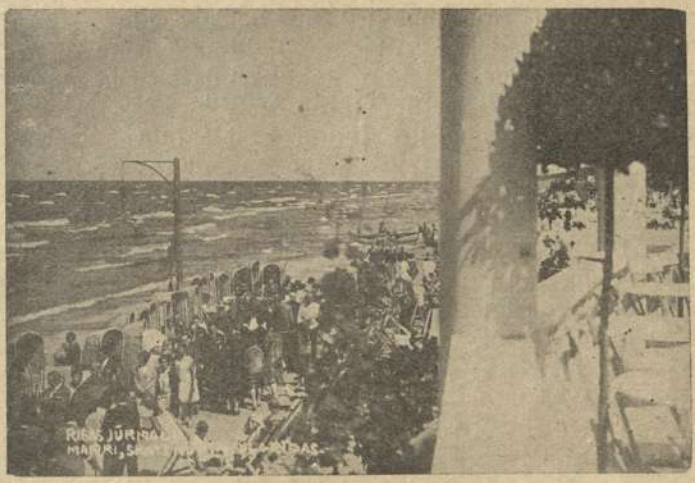
Izkārtņu uzrakstiem arī jābūt pareizā valsts valodā. Ja uzrakstos lietotu bez valsts valodas vēl kādu citu valodu, tad pirmās tekstam ierādāma galvenā vieta un tās formai un saturam jābūt ne mazākam kā tekstam citā valodā.

Braukšanas ātrums ar automobiļiem un motocikliem pa šoseju ielām un gar jūrmalu nedrīkst būt lielāks par 25 klm. stundā. Pa Jomas ielu Majoros atļauts braukt ar minētām ierīcēm ne ātrāk par 15 klm. stundā.

Vasarnīcu skursteņi slaukāmi mazākais vienu reizi sezonā. Turpretīm viesnīcu, traktieru un citu tirdzniecisku uzņēmumu telpu skursteņi slaukāmi mazākais reizi mēnesī. Slaucīšanas darbi jānodod pilsētas pieņemtam slaucītājam.

Ateju un netīrumu bedres nedrīkst būt pārpildītas. Tām jābūt ar cietām virsām.

Trotuāru ierīkošana, izlabošana, kārtībā turēšana un aptīrīšana, grāvju tīrīšana, kā arī ielu, ceļu un kājceliņu kārtībā turēšana piekrīt gruntsgabalu īpašniekiem vai viņu vietniekiem, resp. lietotājiem, cik tālu to gruntsgabali pieslejās pie ielām un ceļiem. Kur grāvji nav rakti līdztekus ielām un ceļiem, tur to kārtībā turēšana piekrīt zemes īpašniekam, resp. viņa vietniekam vai lietotājam, pa kuŗa zemi tie iet. Grāvjus starp trotuāru un ielu, kur tie vajadzīgi, rok un tīra gruntsgabalu īpašnieki vai lietotāji, katrs gar savu grunti.

Skats no virpuļgrīdas. Fot. Kronbergs, Majoros.

Trotuāri taisāmi gar abām pusēm sekošām ielām:

Bulduros: Lielajam, Vidus, Kāpu un Rēzeknes prospektam, no jūŗas līdz Rīgas ielai, 1,29 m. platumā; 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. un 17. līnijai — ne šaurāki par 0,82 m.; Upes, Dārza un Muižas ielai — ne šaurāki par 1,29 m.

Edinburgā: Edinburgas prospektam, Jūŗas un Piestātnes ielai, Robežu ielai no dzelzsceļa līdz jūŗai — 1,29 m. platumā; Robežu ielai no dzelzsceļa līdz Vecrīgas ielai — 0,82 m. plati; Rīgas ielai no Robežu ielas līdz „Avotu" mežsarga gruntsgabalam — 0,82 m. platumā.

Majoros: Lienes, Jomas, Jūŗas, Tirgoņu un Ērgļu ielai, kā arī Rīgas ielas tai daļai, kas sākas

pie Dubultu Robežu ielas un beidzas pie Majoru dzelzsceļa stacijas — 1,29 m. platumā; visām uz jūras krastu izejošām ielām, sākot no dzelzsceļa stigas pāri kāpām — 0,82 m. platumā; Viktorijas, Aleksandra, Konkordijas un Jaunai ielai, starp dzelzsceļa stigu un Rīgas ielu — 0,82 m. platumā; Rīgas ielai, starp Jauno un Robežu ielu — 0,82 m. platumā.

Dubultos: Robežu ielai, starp Majoriem un Dubultiem, Gončarova, Mellužu un Baznīcas ielai, Vecam tirgus laukumam un Mellužu prospektam — 1,29 m. platumā.

Mellužos: Mellužu prospektam, starp Kalēja un Mežsarga ielu — 1,29 m. platumā; Kanāla ielai, sākot no dzelzsceļa stigas līdz jūras krastam — 1 m. platumā.

Asaros: Piestātnes ielai, sākot no dzelzsceļa stacijas līdz Asaru prospektam — 1,29 m. platumā.

Trotuāri taisāmi gar vienu pusi sekošām ielām:

Bulduros: Nikolaja prospektam — labā pusē, virzienā no Lielupes uz jūru; Meža prospektam — kreisā pusē, sākot no 5. līnijas, virzienā uz Edinburgu; Piestātnes ielai — labā pusē, virzienā no Bulduriem uz Edinburgu; Smilšu ielai — labā pusē, virzienā no jūras uz upi; Upes prospektam — labā pusē, virzienā no piestātnes uz Nikolaja prospektu; Dārzkopības alejai — kreisā pusē, virzienā no Bulduru piestātnes uz dārzkopības skolu — 1,29 m. platumā.

Rīgas ielai — labā pusē, sākot no Rēzeknes prospekta līdz gruntsgabalam № 50, bet tālāk līdz dārzkopības skolas jaunai ēkai — kreisā pusē — 0,82 m. platumā.

Edinburgā: Kaŗa ielai labā pusē, virzienā no Bulduriem uz Edinburgu — 1,29 m. platumā.

Parka ielai kreisā pusē, virzienā no jūras uz upi 0,82 m. platumā.

Šķērsielai, starp pāreizticīgo baznīcu un gruntsgabalu Robežu ielā № 5, kreisā pusē, virzienā no Majoriem uz Bulduriem — 1,29 m. platumā.

Majoros: Jaunai ielai starp Rīgas ielu un Lielupi — labā pusē, virzienā no jūras uz upi; gar dzelzsceļa stigas kreiso pusi no Robežu ielas līdz Teātra ielai, virzienā no Robežu ielas uz Majoru staciju — 0,82 m. platumā.

Dubultos: Slokas ielai; ceļam līdz bij. Berlina un Šalita koku fabrikai labā pusē, virzienā no tirgus laukuma uz koku zāģētavu; Jaunam prospektam kreisā pusē, virzienā no Dubultiem uz Mellužiem; Stacijas ielai kreisā pusē, virzienā no Dubultiem uz Mellužiem; Aleksandra prospektam labā pusē, virzienā no Dubultiem uz Mellužiem — 1,29 m. platumā.

Jaundubultos: 14. līnijai, no dzelzsceļa stigas līdz jūras krastam, kreisā pusē — 0,82 m. platumā.

Mellužos: Mellužu prospektam, sākot no Mežsargu ielas, virzienā uz Asariem — kreisā pusē un Kāpu ielai — jūras pusē, 1,29 m. platumā.

Kanāla ielai, kreisā pusē, sākot no Kāpu ielas līdz jūras krastam, 0,82 m. platumā.

Asaros: Dzelzsceļa ielai labā pusē, virzienā no Mellužiem uz Sloku; Zemgales ielai kreisā pusē, virzienā no Mellužiem uz Sloku; visām ielām un ceļiem, kas ved pāri kāpām — labā pusē — virzienā no Kāpu ielas uz jūru — 0,82 m. platumā.

Asaru prospektam kreisā pusē, virzienā no Asariem uz Sloku — 1,29 m. platumā.

Gar tām ielām, kurām paredzēti abās pusēs trotuāri un gar Kaŗa ielu Edinburgā, nedrīkst būt vienkāršas gludu vai dzeloņainu stiepuļu sētas, bet pieslejošies gruntsgabali iežogojami ar krāsotu latu vai stiepuļu režģu sētu.

Trotuāriem jābūt no koka vai mūra materiāla, vai balasta taisītiem, pie kam viņu platumu katrai

ielai noteic pilsētas valde. Gar šosejām un bruģētām ielām pielaižami tikai mūra vai asfaltēti trotuāri.

Tīrāmo ielas joslu nosaka no vienas puses īpašuma frontes garums, no otras — ielas vidus līnija. Līdz ar pusi ielas jātīra arī apstādījumu josla, resp. brīvā zemes strēmele starp ielu un gruntsgabalu, tam gruntsgabala īpašniekam vai lietotājam, starp kuŗa gruntsgabalu un ielu šī josla atrodas, ja vien tās platums no gruntsgabala līdz ielai nepārsniedz 20 metrus. Pretējā gadījumā šo zemes joslu, kā arī pie tās piekļaujošos pusi ielas jātīra viņas īpašniekam vai lietotājam.

Ielu, ceļu, celiņu un trotuāru tīrīšana jāizdara no 15. maija līdz 15. septembrim līdz plkst. 7 rītā, bet pārējā dienas laikā vajadzības gadījumos.

Bruģētās un šosētās ielas jānotīra vasaras sezonā (no 15. apriļa līdz 15. septembrim) ikdienas; ziemā vajadzības gadījumos. Ielu un novadu grāvji tīrāmi 1 reizi gadā, vasarā, ne vēlāk, kā līdz 1. septembrim.

Sausā laikā trotuāri, šosejas un bruģētās ielas pirms slaucīšanas apslacināmas ar ūdeni.

No 1. jūnija līdz 1. septembrim sausā laikā laistāmas visas bruģētās un šosētās ielas, resp. prospekti, izņemot Dubultos Slokas un Mellužos Upes ielu. Laistīšana izdarāma 3 reizes dienā, no plkst. 7—8, 12—13 un 17—18.

Ziemā trotuāri turami tīri no ledus un sniega. Kad tie slideni, tad apkaisāmi smiltīm.

Sniega kupeņi uz šosētām vai bruģētām ielām jānolīdzina, bet ja sakrājusēs sniega kārta traucē satiksmi, tad jānoved.

Sezonas laikā no 1. maija līdz 1. septembrim netīrumu un mēslu vešana pa apdzīvotām vietām atļauta tikai no plkst. 12 naktī līdz plkst. 6 no rīta. Mēslus vai šķidrus netīrumus jāved tādās tvertnēs, no kuŗām vedamais nebirtu un netecētu uz ielām.

Apsauļošanās. Fot. Kronbergs, Majoros.

Mēslu un cita riebīga satura vezumi jāapsedz. Ateju saturs vedams tikai slēgtās kastēs vai mucās.

Aizliegts atstāt, nosviest vai izmētāt papīrus, atkritumus un netīrumus jūŗas krastā, kāpās, parkos un citās vispārības lietošanā esošās vietās, bet tie novietojami šim nolūkam ierīkotās kastēs.

Gar dzelzsceļa līniju pilsētas robežās aizliegts turēt izlietus atejas mēslus, izsvaidītus netīrumus, papīrus un atkritumus, tāpēc tie jāierok, jāieaŗ vai jāapklāj smiltīm.

Ja gruntsīpašnieki ielas, ceļus, celiņus, trotuārus, grāvjus neuztur tīrus un labā stāvoklī, un neievēro pat atgādinājumus, tad vajadzīgos darbus izdara uz policijas vai pilsētas valdes rīkojuma pamata kāda cita persona, pie kam vainīgo par pielaisto pārkāpumu un par nepaklausību sauc pie atbildības un piedzen samaksu par izdarīto darbu.

Ja zemes un gruntsgabala īpašnieks, uz pilsētas valdes prasījumu, neuztaisa vai neierīko noteiktā laikā trotuārus vai ūdens notecēšanai vajadzīgos grāvjus, tāpat ja tos neizlabo un neuztur kārtībā, tad šos darbus izdara uz pilsētas valdes rīkojuma pamata un izdevumus, pieskaitot 12% gadā, piedzen no vainīgā.

Trotuāri atļauti vienīgi kājnieku satiksmei, noliegta ķerru un ratiņu vilkšana un stumšana pa tiem, izņemot bērnu ratiņus.

Zirgu, pajūgu un citu kustoņu atstāšana bez uzraudzības uz ielām un citās vispārības lietošanā esošās vietās, ir aizliegta.

No 15. maija līdz 15. septembrim braukšana ar automobiļiem, autobusiem, motocikliem un pajūgiem gar jūras krastu, kā arī jāšana atļauta tikai no plkst. 1 līdz plkst. 8 rītā. Braukšana ar velosipēdiem atļauta arī gar jūras krastu, ievērojot peldstundas, un izņemot rajonu no Edinburgas jūras paviljona līdz Marienbādei, kur velosipēdi stumjami pie rokas.

Automobiļu, autobusu un pajūgu novietošana koncertdārzu, veikalu un vasarnīcu ieeju un vārtu priekšā ir noliegta. Automobiļus un autobusus nedrīkst atstāt uz ielām pa nakti.

Tirgošanās jūras krastā, kāpās, mežos, parkos, ielās un piestātnēs ir atļauta vienīgi pilsētas valdes atļautos kioskos un paviljonos.

Parkos un kāpās aizliegts jāt, braukt, dzīt un ganīt lopus. Apdzīvotās vietās lopu ganīšana aizliegta arī uz ceļiem, ielām un to malām. Pa meža parka celiņiem aizliegts jāt un braukt ar zirgiem, automobiļiem, motocikliem, bet atļauts braukt ar velosipēdiem un bērnu ratiņiem. Braukt ar velosipēdiem atļauts vienīgi samazinātā ātrumā, no plkst. 5—17, pie kam noliegts publiku brīdināt ar zvanīšanu; pretīmnācējus un pa priekšu ejošas personas apbraukt nogriežoties no ceļa; ja uz ceļa atrastos bērni, tad jānokāpj no velosipēda.

Gruntsgabalu īpašniekiem vai viņu vietniekiem jāapgriež uz viņu gruntsgabaliem gar ielām un ceļiem augošo koku un krūmu zari 2,5 m. augstumā no zemes, lai zari netraucētu braucējus un gājējus.

Šosēto un bruģēto ielu laistīšanu uzņēmusēs pilsētas valde un tāpēc atsvabināti no ielu laistīšanas tie gruntsgabalu īpašnieki, kuŗu īpašumi pieslejas pie šosētām un bruģētām ielām.

Par šo ielu laistīšanu gruntsgabalu īpašniekiem jāmaksā pilsētai atlīdzība domes noteiktos apmēros un termiņos, saskaņā ar faktiskiem izdevumiem.

Maksāšanas termiņa neievērošanas gadījumā minēto atlīdzību piedzen administratīvā kārtā līdz ar soda naudu 1% mēnesī.

Sanitārie noteikumi.

Katram gruntsgabala īpašniekam vai lietotājam jāgādā par tīrību uz ielas un trotuāriem gar sava gruntsgabala robežām un jārūpējas par to, ka sētas un māju pagalmi būtu tīri un sausi. Tiem jāierīko savas mājas sētā jeb pagalmā, nomaļā vietā darvota ar vāku segta koka vai mūra kaste, pēc iespējas attāļāku no dzīvojamas ēkas un akas, mēslu, barības atkritumu un visādu netīrumu novietošanai. Šķidru netīrumu izliešanai ierīkojamas mūra šachtas, kas cieši aizsedzamas. Tās vietā atļauta arī darvota muca ar cietu vāku. Māju īpašniekiem vai viņu pilnvarniekiem jāraugas, ka ārpus minētās mēslu kastes vai šķidra netīruma tvertnes neviens nekādus netīrumus, barības atkritumus u. t. t. nenobērtu. Viņam jāgādā, ka lopu atkritumi mēsli, virca un citi netīrumi neplūst uz pagalmu un ielu no kūtīm, staļļiem, cūku būdām un t. t. Laikā jāgādā par atejas vietu, mēslu kastu un netīrumu tvertņu tīrīšanu. Sētā jāierīko aka ar labu ūdeni. Akas grodiem vai cementa rorēm jābūt vismaz 71 cm. augstiem virs zemes un pie katras akas piestipri-

nāms ūdenssmeļamais spainis. Katram mājas īpašniekam vai viņa vietniekam pienākas paziņot vietējai policijai par viņa mājas iedzīvotāju saslimšanu ar lipīgām slimībām, — kā bakām, dažāda veida tīfiem, koleru, asinssērgu, šarlaku, difterīti un citām lipīgām slimībām.

Aizliegts gāzt vai novadīt netīrumus noteku grāvjos. Netīrs ūdens nedrīkst izplūst no pagalma uz ielu.

Dzeršanai ūdens jāņem vienīgi no akas. Pēdējās ierīkojamas ne tuvāk par 5 asīm no ateju vietām, lopu kūtīm un citām netīrumu vietām. Cieši aizliegts mazgāt pie akas veļu, traukus vai citus priekšmetus.

Pirtis un vannu iestādes jātura tīrībā. Nav atļauts pirtīs un vannu telpās mazgāt veļu vai to tur žāvēt. Cieši aizliegts pirtīs un vannu iestādēs turēt kalpotājus, kas slimo ar veneriskām un citām lipīgām slimībām.

Ēdienu veikali un restorāni nedrīkst būt tiešā sakarā ar dzīvojamām telpām; šādos veikalos jāievēro tīrība un kārtība; produktiem ēdienu pagatavošanai, jābūt pirmā labuma un svaigiem. Nav atļauts turēt virtuvē, pagrabā vai pieliekamā telpā sabojātus produktus. Ēdienu veikalu un restorānu telpām jābūt gaišām ar pietiekošu ventilāciju.

Aizliegts ierīkot veikalus, lūgšanas mājas (sinagogas) un rūpniecības, kā arī amatniecības uzņēmumus, izņemot pansijas un fotografijas iestādes, sekošās vietās: Bulļos — Kāpu ielā, Bulduros — Kāpu un Lielā prospektā, Edinburgā — Edinburgas prospektā, Majoros — Jūras ielā un jaunierīkotā ielā pie Majoru dzelzsceļa piestātnes, starp Jomas un Rīgas ielu, Dubultos — Jaunā un Aleksandra prospektā, Asaros un Mellužos — Kāpu ielā.

Piena pārdevējiem aizliegts dot pircējam mēģināt pienu no trauka, ar kuŗu mēro pienu, bet tam

Pēc darba. Fot. Kronbergs, Majoros.

nolūkam jābūt speciālam traukam. Pienu aizliegts atšķaidīt ar ūdeni un nosmeltu pārdot par pilnpienu.

Iebraucamo vietu un tējnīcu īpašniekiem jārūpējas par telpu, trauku un veļas tīrību. Kapara traukiem jābūt labi izalvotiem. Katrai personai jāierāda atsevišķa guļas vieta, bet nekādā ziņā nav pielaižamas kopējas nāras. Telpām jābūt tīrām, siltām un gaišām.

Pārtikas un ēdienu veikalos ēdieniem un precēm jābūt pirmā labuma. Tie pārklājami ar tīrām segām vai marli, lai aizsargātu no mušām un putekļiem. Produktus aizliegts ietīt tādā papīrī, kas jau reizi lietots mīnētai vajadzībai un apdrukāts. Barankus, vaļējus cepumus, saldumus u. t. t. aizliegts pārdot uz ielām un laukumiem iznēsājot.

Maiznīcu telpām jābūt pastāvīgi tīrām, tāpat maizes cepšanas rīkiem. Milti un citas piedevu vie-

las jātura tīrās telpās. Maiznīcas, gaļas tirgotavas un citus uzņēmumus, kur pagatavo ēdamas vai garšvielas, nedrīkst atvērt, iekams to telpas nav apskatījusi vietējā sanitārkomisija.

Konditorejās, maiznīcās, delikatesu un citos tamlīdzīgos veikalos, kur tirgojas ar produktiem, aizliegts turēt kalpotājus saslimušus ar veneriskām, acu, vai citām lipīgām slimībām. Telpām jābūt gaišām, ar pietiekošu ventilāciju.

Frizieru veikali jāuztur tīrībā un kārtībā. Frizieriem pie darba jābūt tīrā baltā uzvalkā. Katrai apkalpojamai personai jārezervē tīra veļa. Darba rīki, pēc katra gadījuma kad tie darbā lietoti, dezinficējami. Katras personas pūderēšanai jāņem jauna vate.

Lupatu, ādu un kaulu noliktavas aizliegts atvērt pilsētas centrā, bet tās, ar katrreizēju pilsētas valdes atļauju var ierīkot pilsētas nomalēs un speciāli tam nolūkam ierādītās vietās, ievērojot likumā paredzētos noteikumus.

Reņģu un citu zivju žāvēšana ir atļauta vasarā, no 1. maija līdz 15. septembrim, vienīgi jūras kāpās un upmalā, katrā laikā. Majoros var žāvēt arī līdz šim pastāvošās būdās.

Tirgošanās laiks.

1) Visus tirdzniecības uzņēmumus, veikalus, noliktavas un iestādes, izņemot punktos 2., 3. un 4. minētos, atļauts atvērt no 15. apriļa līdz 1. oktobrim darbdienās, svētdienās un svetku dienās no plkst. 6 līdz 24; no 1. oktobra līdz 15. aprilim darba dienās no plkst. 7 līdz plkst. 19, bet svētdienās un svētku dienās tie jātur cieti visu dienu.

2) II. šķiras konditorejas, kafejnīcas, ēdienu veikalus un bezalkoholiskas bufetes patērēšanai uz vietas atļauts atvērt no 15. apriļa līdz 1. oktobrim darbdienās, svētdienās un svētku dienās no plkst. 6 līdz plkst. 1 nākošā rītā; I. šķiras uzņēmumus

atļauts atvērt no plkst. 6 līdz plkst. 3 nākošā rītā. No 1. oktobra līdz 15. aprilim — darbdienās, svētdienās un svētku dienās no plkst. 7 līdz plkst. 24.

3) Frizieru veikalus, fotografu iestādes, speciālus augļu, konditorejas preču, dzērienu, laikrakstu un papirosu kioskus atļauts atvērt cauru gadu darbdienās, svētdienās un svētku dienās no plkst. 6 līdz plkst. 24.

4) Grāmatu un rakstāmlietu tirgotavas atļauts atvērt no 1. oktobra līdz 16. aprilim arī svētdienās un svētku dienās no plkst. 7 līdz plkst. 11, bet darbdienās šos veikalus atļauts turēt atvērtus līdz plkst. 21.

5) Reibinošu dzērienu tirgotavas promnešanai, kā arī I. un II. šķiras restorāni, kur pārdod reibinošus dzērienus, atverami un slēdzami žūpības apkarošanas likumā noteiktā laikā.

6) Jūras un upes peldētavas, tāpat siltu vannu iestādes, atļauts atvērt no plkst. 6 līdz plkst. 24.

7) Šie noteikumi par tirdzniecības iestāžu atvēršanas un slēgšanas laiku neattiecas: uz aptiekām, uz darbiem nelaimes gadījumos, dzelzsceļu un tvaikoņu bufetēm, viesnīcām, iebraucamām vietām, teātra un citu izrīkojumu bufetēm.

Gaļas ievešana, izvešana un izmeklēšana.

Rīgas Jūrmalas pilsētas territorijā atļauts ievest gaļu tikai sekošā veidā: liellopu — vismaz ceturtdaļās, cūkas — vismaz pusēs un sīklopus — veselus. Nenozīmogota gaļa jānogādā uz lopkautuvi izmeklēšanai un apzīmogošanai.

Rīgas, Jelgavas, Tukuma lopkautuvēs un vispār tādās, kas atzītas no veterinārvaldes, kā piemērotas techniskām un sanitārām prasībām, kautu lopu gaļa, kas turpat apzīmogota un plombēta kaušanas dienā vai nākošā pēc tam dienā, pēc ievešanas Rīgas Jūrmalas pilsētā, periodā no 1. oktobra līdz 31. maijam nav par jaunu izmeklējama un zīmogojama

Dubultu lopkautuvē. Turpretīm citās lopkautuvēs un ārpus tādām kautu lopu gaļa, lai gan nozīmogota, izmeklējama no jauna un apzīmogojama par taksē noteiktu maksu.

Ievest un izkraut nenozīmogotu un neplombētu gaļu var vienīgi Dubultu stacijā vai tvaikoņu piestātnē Dubultos. Nozīmogotu un plombētu gaļu, kas cēlusies no kustoņiem, kautiem veterinārvaldes atzītās, techniskām un sanitārām prasībām atbilstošās lopkautuvēs, laikā no 1. oktobra līdz 31. maijam, var ievest caur visām Jūrmalas pilsētas dzelzsceļa stacijām un tvaikoņu piestātnēm.

Laikā no 1. jūnija līdz 30. septembrim, visā Rīgas Jūrmalas pilsētā pa dzelzsceļu vai ūdensceļu ievestā apzīmogotā vai neapzīmogotā gaļa izkravājama vienīgi Dubultos un nekavējoties nogādājama uz lopkautuvi apskatīšanai un apzīmogošanai par taksē noteikto atlīdzību. Minētā laikā aizliegts pārdot gaļu, neapzīmogotu lopkautuvē.

Sakarā ar šiem noteikumiem, pilsētas rajonā gaļu svaigu, sālītu vai žāvētu var pārdot, apstrādāt un lietot dažādu produktu pagatavošanai, kā arī uzglabāt telpās un iestādēs tikai tādu, kas apzīmogota.

Ievestās gaļas izmeklēšanu izdara pilsētas valdes noteiktās stundās.

Ja izmeklējot gaļu atrod par derīgu barībai, tad veterinārārsts uzspiež uz tās redzamā vietā zīmogu ar dātumu, kad tā izmeklēta.

Dubultu lopkautuves veterinārsanitāram personālam, kam to veterinārvalde uzticējusi, Jūrmalas pilsētas sanitārai komisijai, kā arī vietējai policijai piekrīt gaļas veikalu, noliktavu, desu darbnīcu, zarnu tīrītavu un dzīvnieku jēlvielu novietošanas telpu sanitārā kontrole.

Kāpu ceļš. Fot. Johansons, Rīgā.

Gaļas tirgotavu iekārta un pārdošana.

Rīgas Jūrmalas pilsētā ar gaļu un gaļas produktiem atļauts tirgoties sekošās vietās:

a) pilsētas pašvaldības veikalos,

b) privātu personu, ar pilsētas valdes atļauju ierīkotās tirgotavās,

c) uz tirgus laukumiem pilsētas valdes norādītās vietās.

Saskaņā ar noteikumiem par lopu kaušanu un gaļas izmeklēšanu, periodā no 1. maija līdz 31. augustam, tirgos aizliegta tirgošanās ar svaigu ievestu gaļu.

Veikalos, kur tirgojas ar dažādām uzturas vielām, aizliegts pārdot svaigu gaļu, bet tajos atļauts tirgoties ar sālītu, žāvētu vai vārītu gaļu, desām un citiem konzervētiem gaļas produktiem.

Gaļas tirgotavai virs durvīm jāpiestiprina izkārtne ar īpašnieka vārdu un uzvārdu. Personām,

kam atļauts tirgoties ar gaļu uz tirgus laukumiem, šādas pat izkārtnes piestiprināmas virs galdiem, ratiem vai kastēm.

Tirgotavu telpas nedrīkst būt mazākas par četrām kubikasīm ar labi ierīkotu ventilāciju.

Tirgotavu sienām jābūt izliktām ar glazētiem podiem vai apmestām ar cementu, vai apsistām ar skārdu. Pēdējos divos gadījumos tās nokrāsojamas ar gaišu eļļas krāsu no grīdas līdz virspus gaļas kāršanai ierīkotiem āķiem.

Tirgotavas grīdai jābūt no cementa, asfalta, ķieģeļiem vai koka, pēdējā gadījumā tai jābūt ar cinnētu skārdu apsistai. Plaisas, bedres un tamlīdzīgi grīdas bojājumi, katrā gadījumā nekavējoties pielīdzināmi ar cementu vai citu attiecīgu materiālu. Veikalos, kur tirgojas vienīgi ar žāvētu vai vārītu gaļu un desām, var būt arī dēļu grīda, nokrāsota ar eļļas krāsu.

Tirgotavas durvis, logi un koku ēku ārējās sienas krāsojamas ar eļļas krāsu.

Galdiem un beņķiem, uz kuŗiem gaļu pagaidām novieto vai dala, jābūt ar cinka skārdu pārklātiem.

Bluķiem gaļas ciršanai jābūt no ozola koka.

Izkārt gaļu pie tirgotavu durvīm vai ārējām sienām aizliegts.

Gaļas un desu tirgotavās, tāpat pie tām piederīgās telpās, kā pagrabos, noliktavās un t. t., kur gaļu uzglabā vai sagatavo pārdošanai, atļauts novietot vai pārdot vienīgi apzīmogotu svaigu, nesabojājušos gaļu vai gaļas pārstrādājumus.

Gaļa pakarama tirgotavās tā, lai nepieskartos pie sienām, kādā nolūkā pakaramo āķu ārējiem galiem jābūt no sienas vismaz 15 cm. atstatu. Ja piekarot lielākus gabalus gaļas, tie tomēr pieslietos sienai, tad starp pēdējo un gaļu ievietojams tīrs linu audekls.

Vasaras mēnešos aizliegts novietot gaļu saules apspīdētās vietās.

Velk vadu. Fot. Kreicbergs, Rīgā

Aizliegts novietot gaļu uz bluķiem un galdiem, kas lietojami vienīgi gaļu sadalot un pārstrādājot.

Galdi, beņķi, bluķi, plaukti, svari, kā arī tirgotavas vai noliktavas piederumi gaļas uzglabāšanai, pārstrādāšanai un pārdošanai, uzturami pienācīgā kārtībā un priekšzīmīgā tīrībā.

Pie tirgotavām jābūt ierīkotiem ledus pagrabiem ar labu ventilāciju. Ledus pagrabi var būt kopēji vairākām tirgotavām.

Tirgotavās lietojamie naži un cirvji turami uz galdiem vai bluķiem pilnīgā tīrībā. Nažus nesāt klāt pie jostām speciālās makstīs vai kabatā aizliegts.

Katru dienu aizvācami no tirgotavas dažādi atkritumi, kā asinis, kauli un t. t. un grīda noskalojama ar svaigu ūdeni. Aizliegts turēt tirgotavās jēlādas, vilnu, zarnas, kā arī apģērba piederumus. Šuņus ielaist tirgotavās nav atļauts.

Tirgotavu īpašniekiem jārūpējas, ka visi tirgotavas pārdevēji un kalpotāji ievērotu tīrību un darbā nesātu tīrus audekļa priekšautus, kas aizklāj krūtis un sniedzas pāri ceļiem.

Personām, kas vēlas nodarboties gaļas tirgotavās un desu darbnīcās, iepriekš jāizņem no ārsta apliecība, ka neslimo ar lipīgām slimībām un ka nav iebildumu pret viņu nodarbošanos minētā arodā. Šīs apliecības uzrādāmas policijai, sanitārai komisijai un pilsētas vai apriņķa veterinārārstiem uz viņu pieprasījumu. Aizdomīgos gadījumos policijai un sanitārkomisijai ir tiesība pieprasīt no zināmas personas ārsta apliecības atjaunošanu.

Iznēsāt gaļu no tirgotavām pa pilsētu patērētājiem atļauts vienīgi tīros traukos, pārklātos ar tīru audekli.

Pārdot lopu galvas, kājas un iekšas atļauts vienīgi notīrītus.

Tirgi.

Tirgus pārvalda un uzrauga pilsētas valdes finansu nodaļa, bez tam viņus revidē policija, pilsētas sanitārās uzraudzības personas un pilsētas valdes kontroliers, kuŗu rīkojumiem tirdzniekiem jāpadodas.

Rīgas Jūrmalas pilsētā pastāv tirgi Bulduros, Majoros, Dubultos, Mellužos un Asaros.

Izņemot pašražotājus, citiem aizliegta tirgošanās ārpus minēto tirgu robežām, kā uz ielām, sētās, iebraucamās vietās, dārzos u. t. t. (Pašražotājiem jānēsā klāt apliecība par to, ka viņi paši ražo preces, kuŗas pārdod un šai apliecībai jābūt reģistrētai Jūrmalas pilsetas valdē).

Tirgošanās atļauta ikdienas no plkst. 5—15

Tirgu atvēršanu un slēgšanu paziņo ar zvanu vai citu signālu. Pēc tirgus slēgšanas apmeklētājiem aizliegts tur uzturēties.

Tirdzinieki sadalāmi 2 grupās: 1) ražotājos, t. i. kas tirgojas ar pašražotām precēm, un 2) uzpircējos,

kas tirgojas ar uzpirktām precēm. Ražotājiem ir tiesība tirgojoties lietot mērus un svarus, bet uzpircējiem šī tiesība piekrīt vienīgi tādā gadījumā, ja viņi nomājuši tirdzniecībai noteiktu galdu, pretējā gadījumā viņiem atļauts tirgoties vienīgi veseliem gabaliem.

Pārdodamiem produktiem jābūt nebojātiem, tīriem, neviltotiem un bēz kādiem nevajadzīgiem krāsas, garšas vai kāda cita veida piemaisījumiem, kas varētu maldināt pircējus. Sabojātas vai bojāšanas stādijā esošas preces aizliegts tirgos turēt.

Pilsētas tirgos var tirgoties katra persona, kas izņēmusi attiecīgu tirdzniecības zīmi un nomaksājusi noteikto tirgus vietas nomu. Pašražotājiem ar savām precēm ir tiesība tirgoties vienīgi uz Rīgas Jūrmalas pašvaldības izdotu apliecību pamata, nomaksājot tirgus nodevu.

Tirdzniecības zīmes izsniedz un nomu par tirgus vietām saņem pilsētas valdes finansu nodaļa, bet tirgus nodevu iekasē tirgus kasieris, izdodot attiecīgu biļeti. Tirdzniecības zīme derīga vienīgi tai personai, uz kuŗas vārda tā izdota un dod tiesības tirgoties tikai ar minētā zīmē uzrādītām precēm.

Līdz šim pastāvošā tirgus takse ir sekošā:

1) Par divjūgu pajūgiem . . . . . Ls 1.40
2) „ vienjūga „ . . . . . „ 0.70
3) „ kastēm, groziem smagākiem par 16 klgr. un piena kannām, lielākām par 10 litru tilpuma . . . . . „ 0.20
4) Par maziem rokas groziņiem līdz 16 klgr. un piena kannām līdz 10 litru tilpuma . . . . . „ 0.10
5) Par zirga novietošanu stallī . . . „ 0.30

Bojātās un viltotās preces, ko sanitārā komisija vai citas uzraudzības personas atrod un atzīst par

kaitīgām, atņemamas nekavējoties bez atlīdzības un iznīcināmas, par ko sastādāms attiecīgs akts.

Tirdzniekiem aizliegts ejās vai viņiem nepiederošās tukšās vietās, kā arī vispār ārpus viņiem iznomāto vietu robežām, kaut ko patvarīgi izlikt vai izkārt. Starpniekiem tirgos aizliegts darboties. Tirgos aizliegta tirgošanās preces iznēsājot vai izvadājot.

Tirdzniekiem aizliegts iznomāto vietu atdot vai pārdot citai personai. Ja tirdzniecības zīmi izpirkusē persona vai viņas ģimenes locekļi paši netirgojas, bet viņu vietā kāda cita persona, kalpotājs vai līdzdalībnieks, tad tai jādabūn atļauja no finansu nodaļas. Tāda pat atļauja vajadzīga tām personām, kas uz ražotāju izdoto pilnvaru pamata, tirgojas ar to ražotām precēm.

Tirgos atļauts lietot tikai likumīgus mērus, svarus un atsvarus. Svariem un atsvariem jābūt apzīmogotiem, tīriem un bez rūsas.

Aizliegts ievest suņus, kaut arī pie saites.

Ratiņstūmēji.

Ratiņstūmējiem un citiem gadījuma kalpotājiem, kuŗi pie stacijām, uz ielām un laukumiem Rīgas Jūrmalas pilsētas robežās piedāvā publikai savus pakalpojumus, vajadzīga atļauja no minētās pilsētas valdes, pie kam pēdējā, pret sevišķu atlīdzību, izdod viņiem numurus, nēsājamus uz krūtīm un piestiprināmus pie ratiņiem. Bez tādas atļaujas augšminētās personas nedrīkst darboties un piedāvāt savus pakalpojumus peldviesiem vai pārējiem iedzīvotājiem.

Ratiņstūmējiem un kalpotājiem jāizpilda katrs viņu spēkiem piemērots un viņiem piekrītošs uzdevums Rīgas Jūrmalas pilsētas robežās un darba devējam nekavējoties pēc darba izpildīšanas jāsamaksā savstarpēji norunātā atlīdzība.

Būrlaiva Lielupē. Fot. Johansons, Rīgā.

Šo kalpotāju piedauzīga vai sodāma izturēšanās, kā arī dotā uzdevuma neizpildīšana var būt par iemeslu tam, ka pilsētas valde tūdaļ, līdz jautājuma galīgai izspriešanai, atņem kalpotājam atļauju.

Ormaņi.

Ormaņaroda piekopšanai Rīgas Jūrmalas pilsētā pielaiž personas, kam vietējais policijas priekšnieks šam nolūkam izdevis atļauju; tuvākā ormaņu uzraudzība piekrīt vietējai policijai. Šie noteikumi neattiecas uz ratiem un ekipāžām, ko kādas personas nomājušas sevišķiem gadījumiem vai savai pastāvīgai lietošanai.

Ormanim jābūt ne jaunākam par 17 gadiem; tam jāprot valsts valoda tādos apmēros, cik tas nepieciešams ormaņa arodu piekopjot, jāprot zirgus pareizi vadīt, jāzin Jūrmalas pilsētas ielas un at-

klātu iestāžu un viesnīcu adreses, kā arī jāzin braukšanas noteikumi.

Pēc attiecīga nodokļa samaksas pilsētas valdē, pēdējā izdod ormaņu saimniekiem katrai braukšanai nolemtai ekipāžai vai ratiem 2 vienādus numurus par cenu, kādu tā noteikusi. Numuru piestiprināšanas veidu redzamās vietās noteic policijas priekšnieks. Bez šiem numuriem ormanim nav brīv braukt. Ratu un ekipāžu numurus ormaņu saimniekiem izdod katram kalendāra gadam jaunus.

Katram jaunpieņemtam braucējam jāizņem braukšanas atļauja no vietējā policijas iecirkņa priekšnieka, pretējā gadījumā jaunpieņemto nevar laist braukt.

Mainot dzīves vai atrašanās vietas braucējiem, zirgiem vai ekipāžām, ormaņu saimniekam par to jāpaziņo policijai 2 dienu laikā.

Piestāšanās vietas un kārtību, kādā ormaņiem lielākos daudzumos ar ratiem un ekipāžām jānostājas, tāpat arī zirgu ēdināšanas vietas uz ielām un laukumiem, nosaka policija saziņā ar pilsētas valdi.

Kā pasažieru, tā arī smagie ormaņi uz publikas vēlēšanos nedrīkst atteikties no braukšanas, izņemot gadījumus, kad viņi ēdina zirgus vai brauc uz māju atpūtā. Ugunsgrēku gadījumos tiem jābrauc uz pirmo pieprasījumu bez kādām ierunām.

Izpildot arodu, ormaņi nedrīkst būt redzami iereibuši, kā arī nedrīkst būt rupji pret publiku.

Ormaņu saimnieki un viņu braucēji uz likuma pamata ir atbildīgi par katru notikušo bojājumu vai zaudējumu, kas celtos no viņiem pašiem, vai no viņu ekipāžām un zirgiem, izņemot nelaimes gadījumus, kas notiktu ne aiz viņu vainas.

Par braukšanas maksu jāvienojas ar ormani pie viņa pieņemšanas. Ja pasažiers to nedara, tad ormanim tas viņam jāatgādina.

Ormaņiem jābūt tīri un glīti ģērbušiemies. Viņiem jātur pie sevis braukšanas noteikumi, lai uz publikas vēlēšanos tos varētu katrā laikā uzrādīt.

Vieglos ormaņus nevar piespiest vest kādus smagus vai lielus priekšmetus.

Ormaņiem atļauts braukt tikai mēreniem rikšiem (bet ne lēnāki kā 7 verstis stundā); braucot jābrīdina ar uzsaucieniem tuvus gājējus un ar uzmanību jāiegriežas šķērsielās. Ja iela aizņemta braucējiem vai gājējiem, tad braukt soļiem vai apturēt zirgu. Nokāpt no bukas var vienīgi piestāšanās un zirgu ēdināšanas vietās. Nav atļauts iesēsties ekipāžā, kā vienīgi tad, kad brauc uz māju, kā arī pasažierus vedot snaust. Nedrīkst apstāties pie viesnīcām, gaidot pasažierus.

Ormaņiem rūpīgi jāglabā pasažieru iedotās mantas. Kad pasažiers atstāj ormani, pēdējam tūliņ jāpārliecinas, vai ratos nav palikušas kādas mantas. Aizmirstās mantas nekavējoties, un ne vēlāk kā 24 stundu laikā, jāatdod pasažierim vai policijai.

Smagiem ormaņiem tiklab ar vezumu, kā arī tukšā jābrauc arvien pa labo roku un ja vairāk vezumu, tād jābrauc vienam aiz otra, pie kam starp katriem 3 vezumiem jābūt ne mazāk kā 5 asu brīvai starpai.

Mēslu un gružu vezumi, kā arī materiāli, kas vedot izplata putekļus, kā piem. kaļķi, cements, milti u. t. t. jāapsedz ar pietiekoša lieluma brezentiem. Vasarā lopu mēsli izvedami rītos līdz plkst. 8.

Satiksmes noteikumi jāpilda arī visiem pārējiem zirdziniekiem. Braucamo ierīču sadursmes visai bieži notiek aiz neuzmanības un nolaidības. Ne vienreiz vien mēs vērojam laucinieku braucam tukšā, vai ar vezumu, pie kam braucējs nogulies ratos snauž, zirdziņš iet pa ceļa vidu vai pa nepareizu ceļa pusi. Braucējs snaudā pat nedzird automobiļu vadītāju signālus. Gadījumos, kad pajūgs jāatstāj uz brīdi, nekad nevajaga to atstāt ceļa kru-

stojumos vai pagriezienos, bet drošāki to atstāt mazliet tāļāk no stūŗa un piebrauktu cieši pie ceļa malas, pretējā gadījumā pamestais pajūgs traucē satiksmi.

Pasažieru pārvadāšana.

Pārvadāt pasažierus ar automobiļiem peļņas nolūkā Rīgas Jūrmalas pilsētas robežās atļauts ievērojot šos noteikumus, kā arī likumu par satiksmes uzturēšanu uz ielām, šosejām un zemes ceļiem ar automobiļiem un citiem mechaniskiem satiksmes līdzekļiem un attiecīgu instrukciju, kas iespiesti „Vald. Vēstn." 1925. g. 122. numurā un 1928. g. 114. un 116. numurā.

Automobiļa iekšpusē jābūt piestiprinātai redzamā vietā tabulai, kur uzrādīti:

1) automobiļa numurs,

2) noteiktā braukšanas takse.

Automobiļiem jābūt apgādātiem ar taksametriem-skaitītājiem. Skaitītājs jāuzstāda šofera sēdekļa otrā pusē, tādā veidā, lai automobilim braucot aparāta rādītājs būtu pasažierim redzams. Krēslai iestājoties, rādītājs obligatoriski jāapgaismo.

Automobiļa iekārtu noteic viņa īpašnieks, tomēr automobiļa ārējam izskatam jābūt glītam un iekšējam apsitumam tīram un kārtīgam. Logu stikliem jābūt gaišiem bez krāsas, pie kam priekšējā stiklā ietaisams atverams lodziņš, lai pasažierim būtu iespējams sarunāties ar šoferi, ja nav ierīkots cits ērts sazināšanās veids starp pasažieri un šoferi.

Šoferim nav tiesības atteikties no braukšanas, ja automobilis brīvs; pie skaitītāja jāpaceļ zīme, ka automobilis nav aizņemts.

Šoferim jātur pie sevis šo saistošo noteikumu eksemplārs, kas uzrādāms pasažierim uz pirmo pieprasījumu.

Plastika. Fot. Kreicbergs, Rīgā

Šoferim jābrauc uz noteiktu vietu vispār pa īsāko ceļu. Tomēr pasažierim ir tiesība izvēlēties ceļu arī pilnīgi pēc sava ieskata.

Ja pasažierim rodas šaubas par skaitītāja pareizu darbošanos, tad, samaksājot skaitītāja uzrādīto summu, var pieprasīt no šofera kvīti, kuŗā jāatzīmē samaksātā summa, samaksas laiks, nobrauktais ceļš un automobiļa numurs. Šoferim jātur pie sevis kvīšu blankas un kvītes jāizdod uz pasažieru pieprasījumu.

Šo noteikumu neizpildīšanas gadījumā pilsētas valdei tiesība atņemt izsniegto atļauju uz kādu laiku vai arī galīgi.

Šie noteikumi neattiecas:

1) uz automobiļiem, kuŗus izīrē tieši no garažas uz savstarpējas vienošanās pamata starp automobiļa īpašnieku un pasažieri;

2) uz pastāvīgu autobusu satiksmi pa noteiktām līnijām.

Augšminētie noteikumi attiecināmi arī uz automobiļiem bez taksametriem.

Automobiļu takse

Rīgas Jūrmalas pilsētas robežās.

I. tips — 3 vietīgs taksametrs, I. takse ar 1—2 pasažieriem:

dienā (no plkst. 7—23) par pirmiem 480 mtr. Ls 0,30
par katriem tālākiem 200 metriem . . . „ 0,10

II. takse ar 1—2 pasažieriem:

naktī, par pirmiem 360 metriem . . . . Ls 0,30
par katriem tālākiem 170 metriem. . . . „ 0,10

II. tips — 4 un vairākvietīgs taksametrs, I. takse ar 1—2 pasažieriem:

dienā (no plkst. 7—23) par pirmiem 300 mtr. Ls 0,30
par katriem tālākiem 160 metriem. . . . „ 0,10

II. takse ar 1—2 pasažieriem naktī un 3—5 pasažieriem dienā, par pirmiem 300 mtr. . Ls 0,30
par katriem tālākiem 140 mtr. . . . . „ 0,10

III. takse ar 3—5 pasažieriem naktī:

par pirmiem 240 metriem. . . . . Ls 0,30
par katriem tālākiem 110 metriem . . . „ 0,10

Par gaidīšanas laiku:

I. tipa taksametriem par katrām 4 min. . Ls 0,10
II. tipa taksametriem par katrām 3 min. . „ 0,10

Šī takse attiecināma tikai uz nepārtrauktu gaidīšanas laiku, kas nepārsniedz vienu stundu.

Bezmaksas bagažas daudzums abiem taksametra tipiem līdz 15 klgr.

Kustības kārtība pa ielām; auto, autobusu un ormaņu stāvvietas.

Piebraukt pie Majoru stacijas no Jomas ielas, pa jaunierīkoto ielu — Liepu aleju — ir aizliegts, bet atļauts pa to braukt tikai virzienā no stacijas uz Jomas ielas pusi.

Uz jaunierīkotās ielas — Liepu alejas atļauts novietoties automobiļiem, ormaņiem tikai vienā rindā, gar ielas labo pusi virzienā no stacijas uz Jomas ielas pusi.

Automobiļi un autobusi Majoru apstādījumu laukuma rajonā apgriežami vienīgi apbraucot apstādījumu laukumu norādītā virzienā.

Automobiļiem un autobusiem ir atļauts novietoties pretīm visām dzelzsceļa piestātnēm un sekošās ielās: Bulduros — Rēzeknes prospektā, starp Lielo prospektu un jūŗu, gar prospekta labo pusi, vienā rindā, virzienā no jūŗas uz upi; Majoros — Robežu ielā, starp Edinburgas prospektu un jūŗu, labā ielas pusē, vienā rindā, virzienā uz jūŗu; Mellužos — Zāles ielā, starp Peldu un Otilijas ielu, gar kreiso pusi virzienā no Mellužiem uz Dubultiem.

Vispārējie noteikumi par satiksmes kārtību.

Šie noteikumi attiecas uz visu publisku ceļu (ielu, šoseju un grantētu ceļu) lietošanu, kā pilsētās un miestos, tā arī uz laukiem un zīmējas uz visiem satiksmes veidiem un līdzekļiem.

Braucējiem jāievēro sekošie noteikumi: Braucot jāturas ceļa vai ielas labajā pusē, atstājot svabadu ceļa kreiso pusi. Priekšā braucošo pajūgu atļauts apbraukt vienīgi pa kreiso pusi, pie kam vajadzības gadījumā priekšējam pajūgam jānogriežas tuvāk ceļa vai ielas labai malai. Protams, ka pirms mēs braucam kādam gaŗām, jāpārliecinas vai ceļš ir brīvs. Gaŗām braukšana noliegta, iegriežoties stūros (ceļa krustojumos), un ja priekšā ceļš

nav brīvs. No muguras garām braucot nedrīkst traucēt kustību ar strauju aizgriešanos tuvu priekšā citam braucējam. Krustošanās, apbraukšanas un kustības sastrēgumu gadījumos braukšanas pirmtiesības kārtība ir sekoša: ugunsdzēsējiem, ātrās palīdzības automobiļiem vai pajūgiem, automobiļiem, motocikliem un tikai pēc tam pārējiem satiksmes un transporta līdzekļiem. Automobiļu vai motociklu gaitas krustošanās gadījumos tiesība uz brīvu ceļu ir no labās puses nākošam automobilim vai motociklam. Tikai no labās puses nākošam ir tiesība uz brīvu ceļu, ja krustojas pajūgi, velosipēdisti un līdzīgi satiksmes līdzekļi. Bet automobiļiem vai motocikliem satiekoties krustojumā ar pajūgiem, velosipēdistiem un līdzīgiem satiksmes vai transporta līdzekļiem — tiesība uz brīvu ceļu katrā gadījumā ir automobiļiem un motocikliem. Nogriežoties šķērsielā pa kreisi jābrauc „pa lielo riņķi", t. i. tā, lai ielu krustojuma centrs paliktu pa kreisi, bet nogriežoties šķērsielā „pa labi" — pa mazo riņķi jāuzbrauc uz šķērsielas labo pusi. Nogriežoties pa kreisi vai pa labi no ieturamā braukšanas virziena automobiļiem jau iztālēm virziena rādītāja bulta jānostāda nogriešanās virzienā, bet motocikliem, velosipēdiem, pajūgiem un citiem satiksmes vai transporta līdzekļiem nogriešanās virziens jānorāda ar izstieptu uz to pusi roku. Uz ielas aizliegts apgriezt automobiļus ārpus ielu krustojuma. Stingri jāuzmana un jāizpilda satiksmes regulēšanas posteņu vai signālu norādījumi. Šie norādījumi jāievēro arī tramvaju vadītājiem. Jāpiegriež vērība ielu pārejošiem neredzīgiem, kam rokās sarkans karodziņš (naktīs kabatas lampiņa ar sarkanu stiklu), vai kuŗi uz brīdinājuma signālu paliek uz ielas stāvot ar paceltu roku.

Braucējiem jāievēro satiksmes regulēšanai ceļa malās izliktie starptautiski pieņemtie signāli, kas norāda uz priekšā stāvošiem ceļa pagriezieniem un

Uz sēkļa. Fot. Kreicbergs, Rīgā

līkumiem vai dzelzsceļa pārbrauktuvi, lai jau laikus varētu samazināt ātrumu.

Afišu, reklāmu un dažādu ziņojumu izlikšana.

Afišas, reklāmas un dažādus ziņojumus var izlikt vienīgi pēc pašvaldības nodokļa samaksas pilsētas valdē un minētās valdes šim nolūkam ierādītās redzamās vietās, kā arī uz speciāli uzstādītām sludinājumu tāpelēm. Aizliegts tos izlikt, resp. uzlīmēt uz ēkām, sētām, telefona, telegrafa un elektrības vadu stabiem un citiem tam nolūkam neparedzētiem priekšmetiem.

Veikalnieciska rakstura reklāmas sadalās pastāvīgās un īsa laika reklāmās; par īsa laika reklāmām uzskatāmi sludinājumi un afišas; par pastāvīgām — veikalu izkārtnes, plakāti, uzraksti un uzbildējumi uz logu stikliem, ēku sienām, stabiem,

žogiem vai citiem priekšmetiem. Skatu logi, ja tajos izlikti vienīgi preču paraugi, kā arī uzraksti uz logiem, kas attiecas uz pašu veikalu, — par reklāmām nav uzskatāmi.

Reklāmu nolūkā izliktiem izkārtņu, plakātu un sludinājumu uzrakstiem jābūt pareizā valsts valodā un ortografijā. Zem teksta valsts valodā var rakstīt arī citās valodās, bet ne lielākiem burtiem, kā augšējā tekstā. Valodas un ortografijas kļūdas uz pirmo norādījumu jāizlabo.

Pastāvīga rakstura reklāmas var izlikt, iepriekš par to paziņojot pilsētas valdei. Paziņojumā jānorāda, kur reklāmu izliks, kāda pasākuma reklāmēšanai un kāds reklāmas apmērs. Īsa laika reklāmas var izlikt tikai tad, ja par to ir samaksāts pilsētas nodoklis.

Visas uz īsu laiku izliekamās reklāmas, sludinājumus u. t. t. atļauts izlikt vienīgi skatu logos, uz pilsētas reklāmu stabiem, tāpelēm. Aizliegts aplipināt vai aplikt ar reklāmām, afišām, sludinājumiem būvju sienas, žogus, stabus un citus priekšmetus.

No nodokļa maksas atsvabināti valsts un sabiedrisku iestāžu sludinājumi, ja tiem nav veikalnieciska rakstura.

Še nevaram neminēt Latvijas Republikas Satversmes 81. panta kārtībā izdotos un Vald. Vēstn. 1929. g. 16. numurā iespiestos noteikumus par atklātiem izziņojumiem, kas attiecas uz visu valsti un noteic sekošo:

> Plakātus, afišas, uzsaukumus, paziņojumus u. t. t. nav atļauts izlīmēt uz kustamas vai nekustamas mantas, bez tās īpašnieka piekrišanas. Bez īpašnieka atļaujas izlīmētos plakātus vai afišas īpašniekam ir tiesība noplēst, bet to nevar darīt vienīgi ar valsts un pašvaldības iestāžu ziņojumiem un sludinājumiem.

Saeimas un pašvaldību vēlēšanu plakātus un afišas ar noziedzīgu saturu uz prokurora rīkojumu noplēš policija. Iekšlietu ministrim vai viņa pilnvarotai amatpersonai ir tiesība dot rīkojumu par šinī pantā minēto plakātu un afišu noplēšanu, ja pārkāpti preses likuma (Lik. kr. 1924. g. 50 un 61.) 9. un 10. panta formalie nosacījumi.

Gaismas reklāmas ierīkošanai vajadzīga iekšlietu ministra atļauja.

Būvnoteikumi.

I. Vispārīgie.

Pilsētas valdes atļauja izprasāma sekošām būvēm vai remontdarbiem:

a) jaunbūvju celšanai,

b) pastāvošo ēku pārbūvei vai to kapitālremontiem,

c) zemes gabalu, resp. gruntsgabalu sadalīšanai,

d) jaunu žogu celšanai,

e) grāvju rakšanai vai ūdensvadu ierīkošanai, ja to ierīkošana aizskartu kaimiņa vai pilsētas intereses,

f) ceļu un ielu ierīkošanai.

Par atsevišķu gruntsgabalu skaitas katra patstāvīga hipotēkāriska vienība, kas atzīmēta pilsētas pagaidu plānā.

Noliegts sadalīt apbūvējamos gruntsgabalus mazākos par 800 kv. mtr. katru, pie kam sadalāmo zemes gabalu gaļums gar ielu nedrīkst būt zem 15 mtr., izņemot zemes gabalus Bulduros — pie Lielā un Nikolaja prospekta un starp Lielo prospektu un kāpām; Edinburgā — starp dzelzsceļu un jūru; Majoros — pie Jūras ielas, kas sadalāmi

gabalos ne mazākos par 1500 kv. m. Tāpat aizliegts sadalīt gabalos mazākos par 1500 kv. m. sekošus fonda numurus: Bulduros — №№ FF 3132—3141, 3171—3194, 3107—3126, 3152—3170, 3130, 3131, 3142—3151, 2906—2917, 1054 un 3234—3236; Edinburgā — №№ FF 3300, 2604—2640; Jaundubultos — №№ FF 2560—2562, 2575—2603; Mellužos — №№ FF 2306, 2346—2350, 3196, 2452—2457 un 3197.

Zemes gabalus sadalot, katrai jaunai daļai jāpieslienas pie vispārības lietošanā esošas ielas vai laukuma ar daļu, ko saskaņā ar šiem būvnoteikumiem var apbūvēt. Jauniedalāmā gruntsgabala formai jābūt tādai, ka to var apbūvēt saskaņā ar šiem noteikumiem. Par vispārības lietošanā esošām ielām, laukumiem un ceļiem skaitas tikai tie, kas kā tādi ir apzīmēti pilsētas pagaidu plānā.

Tos gruntsgabalus, kas pastāv jau pirms šo noteikumu izdošanas (publicēti Vald. Vēstn. 1929. g. 16. aug. № 183.) un apzīmēti pilsētas pagaidu plānā un pieslienas pie vispārības lietošanā esošas ielas vai laukuma, var apbūvēt saskaņā ar šiem noteikumiem, ja arī tie būtu mazāki par 800 kv. m. Tāpat var apbūvēt minētos gruntsgabalus, ja arī tie pie ielas vai laukuma nepieslienas, bet no ielas vai laukuma ir pieejami pa vismaz 3 m. platu ceļu, kas jātura kārtībā šī gruntsgabala īpašniekam.

Ir aizliegts iedalīt un iežogot zemes gabalus jūras kāpās (zvejas joslā) gar upes krastiem (tauvas joslā) un līdzīgas vispārības lietošanā esošas vai šim nolūkam paredzētas vietas.

II. Būvju izvešana.

Reizē ar lūgumu atļaut zemes gabalus apvienot, sadalīt, grāvot, publiska rakstura ceļus un ielas iemērīt un ierīkot, jāiesniedz šo darbu projekti divos eksemplāros pēc pilsētas valdes norādījumiem.

Dzīvojamo un saimniecības ēku celšanai un pārbūvei jāiesniedz projekti divos eksemplāros, bet sabiedrisko un rūpniecības ēku projekti trīs eksemplāros.

Projekti jāzīmē uz izturīga papīra ar neizdzēšamām līnijām un uzrakstiem.

Projektiem jābūt vākos, saliektos formātā 23×35 cm. Uz vāka jāatzīmē: 1) kādai vajadzībai būve nolemta, 2) būves īpašnieka vārds un uzvārds, 3) būves atrašanās vieta, fonda numurs, vai hipotekāriskais numurs, 4) attiecīgi paraksti par projekta pareizību, atbildīgas būvdarbu vadības uzņemšanos un būvdarbu pareizu izpildīšanu, kā arī iedalījumi būvdarbu pieteikšanas atzīmei pilsētas valdē un policijā. Īsi pirms būvdarbu uzsākšanas projekts jāuzrāda iecirknī, Dubultos.

Līdz ar projekta iesniegšanu apstiprināšanai, jāiesniedz gruntsgabala plāns, ja tāds ir. Pēdējo pēc projekta caurskatīšanas izsniedz atpakaļ.

Projektā jāuzrāda: mērogā 1:500 vai 1:1000 būves situācijas plāns, kādā jāatzīmē jaunceļamās vai pārbūvējamās ēkas, kā arī visas uz apbūvējamā gruntsgabala jau esošās būves, uzrādot no kāda materiāla katra būve celta ar zemāk noteiktām krāsām vai uzrakstu, no kāda materiāla ir jumta segums un cik kv. m. liels ēku apbūvētais laukums. Tāpat jāuzrāda jaunbūves vai pārbūves atstatums no ielas, no kaimiņa robežas un no esošām ēkām, kā arī gruntsgabala platība kv. m. un apbūves laukums %% no gruntsgabala platības. Mērogā 1:100 — jāuzrāda visu stāvu plāni, iezīmējot trepes, apkurināšanas ietaises, dūmu vadus, vēdināšanas vadus un atejas, kā arī griezumus caur trepēm un atejām. Mērogā 1:100 vai 1:200 uzrādāmi būves skati (fasādes), kādi redzami no ielas, laukuma vai parka. Visi galvenie izmēri, kā ēkas garums, platums, visas ēkas un atsevišķo stāvu augstumi, sienu biezumi

u. c. uzrādāmi metros. Vajadzības gadījumā, uz pilsētas valdes pieprasījumu, projekts papildināms ar atsevišķu daļu zīmējumiem lielākā mērogā un stāvīguma aprēķiniem. Būvmateriālu apzīmēšanai lietojamas šādas ūdens krāsas: mūra — pastāvošām ēkām pelēkzilgana (gris de payne), koka — tumši brūna (dedzināta terra di siena), jaunceļamām ēkām: mūra — sarkana (karmins), koka — dzeltēna (gummigut), noārdīšanai nozīmētām ēkām: gaiši pelēka (atšķaidīta tuša) vai raustītas līnijas, dzelzs un keta (čuguna) daļām — zila (Berlīnes zilums), betona un dzelzsbetona — violeta.

Visu ēku ārējam izskatam jābūt glītam un arhitektoniski izveidotam.

Kapitālremonta atļauju izprasot, jāiesniedz lūgums un projekts. Par kapitālremontu uzskatāmi remontdarbi, kas saistīti ar nesošo konstrukciju atjaunošanu.

Par būvdarbu uzsākšanu, ēkas pusbūves un būvdarbu galīgo nobeigšanu, jāpaziņo pilsētas valdei, bet par būvdarbu uzsākšanu arī policijai. Pilsētas valdes apstiprinātā projekta otrs eksemplārs vai remontdarbu atļauja jāuzglabā būves vietā un jāuzrāda uz pieprasījumu uzraudzības personām. Ja viena gada laikā, pēc projekta apstiprināšanas vai atļaujas izdošanas, būvdarbi nav uzsākti, tad izdotā būvatļauja uzskatāma par anulētu un jāizprasa jauna.

Būvdarbus izvedot, būves atbildīgam vadītājam jāgādā par jaunceļamo, kā arī pagaidu un palīgu konstrukciju drošību un izturību, lai aizsargātu no nelaimes gadījumiem un materiāliem zaudējumiem kā būvstrādniekus, tā arī citas personas.

Pagaidsētās, nokrautie materiāli un būvdarbi nedrīkst traucēt satiksmi pa ielām, tādēļ, ja rodas vajadzība aizņemt daļu trotuāra vai ielas, jādabūn policijas piekrišana.

Rāceņa siltu vannu iestāde. Fot. Johansons, Rīgā.

III. Pilsētas apbūve.

Rīgas Jūrmalas pilsētas territorija sadalīta: 1) apbūvējamā daļā un 2) neapbūvējamā.

Apbūvējamā daļa sadalās: A — saimnieciskā, B — dzīvokļu, C — dārzsaimniecības un D — rūpniecības rajonā.

Neapbūvējamā daļā ietilpst: meži, parki, kāpas, zālvietas, sporta laukumi, ūdeņi un viņu krasti, vispārības lietošanā esošas vai tai nozīmētas ielas, ceļi un laukumi. Šajā daļā var celt tikai tādas būves, kas vajadzīgas šo objektu eksploatācijai.

Dzīvokļu vajadzībām izbūvētais jumta stāvs vai bēniņi ieskaitāmi zemāk minēto stāvu skaitā. Stāvu skaitā neieskaita pagrabu stāvu, ja tā griestu apakšmala nav augstāka par 1 m. virs zemākā ielas līmeņa, mērojot no ēkas pamatiem ielas pusē. Aug-

stumu ēkai mēro vidus daļā, ielas pusē no ielas līmeņa līdz augšējā stāva griestu apakšmalai.

Koka ēkas nedrīkst būvēt augstākas par 8 m. un tām drīkst būt ne vairāk kā divi stāvi. Bēniņu izbūve apdzīvošanai virs otrā stāva nav atļauta.

A. Saimnieciskie rajoni.

Par saimnieciskiem rajoniem šo noteikumu nozīmē skaitas gruntsgabali, kas pieslejas sekošām ielām: Bulduros — Lielam prospektam dzelzsceļa pusē, starp 4. un 8. līniju; Majoros — Rīgas ielai, starp Robežu ielu un dzelzsceļu un Jomas ielai, starp Robežu un Savienošanas ielu; Dubultos — stacijas laukumam un Mellužu ielai. Mellužos — Zāles ielai, tirgus laukumam un Mellužu prospektam, starp Kalēju un Dārza ielu; Asaros — piestātnes ielai un Dambja ielai (abās pusēs), starp Mellužu prospektu un dzelzsceļu.

Saimnieciskos rajonos ar ēkām var apbūvēt ne vairāk kā 40% no gruntsgabala laukuma. Ēkas var celt gar ielu 20 m. platā joslā: mūra ne augstākas par 12 m., sadalot tās ne vairāk kā 3 stāvos, koka ne augstākas par 8 m., sadalot tās ne vairāk kā divos stāvos. Pagalmos ēkas var celt ne augstākas par 8 m., sadalot tās divos stāvos. Gar ielu apbūve pielaižama slēgta — viena rinda, kādā gadījumā jaunceļamās ēkas pretugunsmūris piebūvējams pie kaimiņa esošā pretugunsmūra. Šo rajonu robežās slēgtā apbūves rinda ielu krustojumos nav nobeidzama ar pretugunsmūri, bet ar architektoniski izveidotu fasādi. Ēkas ceļamas būvlaidā vai atkāpjoties vismaz 25 m. Ja mūra ēkas augstums pie ielas nav lielāks par 8 m., tad sadalot to divos stāvos, var izbūvēt dzīvokļu vajadzībām arī tās jumta stāvu vai bēniņus, bet ne vairāk kā 65%. Ja jaunceļamā ēka nepieslietos tieši kaimiņa robežai, tad tā ceļama mazākais 4 m. atstatu no tās.

B. Dzīvokļu rajoni.

Dzīvokļu rajonos ietilpst visi citi apbūvei nozīmētie gruntsgabali, izņemot saimnieciskā, dārzsaimniecības un rūpniecības rajonā ieskaitītos zemes gabalus.

Dzīvokļu rajonos apbūvētais laukums nedrīkst pārsniegt gruntsgabala lieluma: Bulļos, Stirnas ragā un Bulduros — 25%, izņemot gruntsgabalus gar Lielo prospektu un starp Lielo prospektu un jūru, kur apbūvējami tikai 15%; Edinburgā — 20%, izņemot gruntsgabalus starp dzelzsceļu un Lielupi, un gruntsgabalus gar Robežu ielu, starp dzelzsceļu un pareizticīgo baznīcas gruntsgabalu, kur apbūvējami 25%; Majoros — 25%, izņemot gruntsgabalus gar Jūras ielu un starp Ērgļu ielu, dzelzsceļu un Dubultiem, kur apbūvējami 20%; Dubultos — 25%, izņemot gruntsgabalus, ietilpstošus rajonā starp Majoriem, dzelzsceļu līdz Dubultu stacijai, saimniecisko joslu, pie Mellužu ielas un Robežu ielu (uz jūras pusi), kur apbūvējami 20%; Mellužos — 25%, rajonā starp Dubultiem, Dārza ielu, dzelzsceļa un jūras kāpām, pārējās daļās — 20%; Asaros — 20%; Valterī — 20%.

Dzīvokļu rajonos mūra ēkas var celt ne augstākas par 12 m., ar jumta izbūvi, sadalot tās 3 stāvos un koka ne augstākas par 8 m., sadalot tās 2 stāvos. Mūra ēku jumta izbūve pielaižama līdz 65% no ēkas apakšējā stāva laukuma. Slēgta apbūve (viena rinda) nav atļauta.

C. Dārzsaimniecības rajoni.

Dārzsaimniecības rajonos ieskaitītas: zvejnieku un zemnieku mājas gar Lielupi, mežziņa un mežsarga mājas (Ķezu mežsarga mājas, Piziķi, Krieviņi, Bite, Janbišķu mājas un ciems, mežziņa mājas, Bulduru dārzkopības skola, Putniņu mežsarga mājas, Viņķu purvs, Pļupju mežsarga mājas).

Saimniecības zemes gabalus ar ēkām nevar apbūvēt vairāk par 10% no nedalītas zemes gabala kopplatības, ja zemes gabala laukums nepārsniedz 4000 kv. m. un ne vairāk par 5% — ja zemes gabala laukums ir lielāks. Ēku augstuma, stāvu skaita un atstatuma noteikumi tādi pat kā dzīvokļu rajona ēkām.

D. Rūpniecības rajoni.

Rūpniecības rajonos ietilpst: Majoros — gruntsgabali №№ 534F un 635F; Dubultos — gruntsgabali gar Slokas ielu (abās pusēs) uz dienvidiem no dzelzsceļa līdz valsts mežniecībai.

Uz rūpniecības rajonu gruntsgabaliem ceļamās dzīvojamās un saimniecības ēkas padotas noteikumiem, kādi pastāv dzīvokļu rajona ēkām.

IV. Tehniskie noteikumi.

Katrs gruntsgabals jāiežogo, saskaņā ar atsevišķiem pilsētas domes izdotiem noteikumiem. Gruntsgabala īpašniekam jāceļ un jāuztur žogi gar ielu malām un tās robežu žogu pusdaļas, kas, skatoties no pagalma uz kaimiņa robežu, atrodas pa labai rokai. Priekšdārzu žogiem gar ielām jābūt glītiem, caurredzamiem un ne augstākiem par 2 m. Izņēmumu gadījumos ar ikreizēju pilsētas valdes piekrišanu, atļaujami arī pagaidu žogi. Žogu stabiem var pielikt atbalstus vienīgi iekšpusē, t. i. gruntsdaļā, bet nevis ārpusē, aizņemot trotuāru.

Katram gruntsgabala īpašniekam jāierīko un jāuztur kārtībā trotuāri, kā tas paredzēts pilsētas domes izdotos noteikumos.

Ēkas ceļamas vismaz 4 m. atstatumā no pilsētas pagaidu plānā uzrādīto ielu, ceļu, laukumu, parku un mežu robežām (būvlaidu līnijām), izņemot ielas saimnieciskos rajonos Priekšdārziem paredzetās gruntsdaļas nevar apbūvēt un nekādas ēkas daļas nedrīkst uz tām celt, izņemot nelielus architektūras

Tikli. Fot. Johansons, Rīgā.

izlaidumus 0,30 m. dziļumā. Tauvas un zvejas joslas, dzelzsceļa territorija un citi satiksmes ceļi un laukumi ēku celšanas ziņā pielīdzināmi ielām, kādēļ uz viņu robežām pretugunsmūri nav pielaižami, un ēkas ar architektoniski veidotām fasādēm jāceļ 4 m. atstatumā no tām.

Starp atsevišķām ēkām, ja viena vai abas ir koka, vai jaukta materiāla, atstājama neapbūvēta starpa 8 m. bet ja abas ēkas celtas no ugunsdroša materiāla — 6 m. platumā. Atstatums starp divām atsevišķām apdzīvojamām un pretīm stāvošām ēkām nedrīkst būt mazāks nekā augstākās ēkas augstums, mērojot pie pamatiem no zemes vidējā līmeņa līdz dzegas virsmalai. Šie noteikumi par atstatumu zīmējas uz ēkām, kas atrodas: 1) uz viena gruntsgabala, 2) uz diviem gruntsgabaliem, ja nav atļauts starp viņiem celt pretugunsmūri un 3) uz ēkām, starp kuŗām atrodas iela.

Uz katra gruntsgabala jāatstāj neapbūvēts pagalms vismaz 200 kv. m lielumā, kas nevienā vietā nedrīkst būt šaurāks par 8 m.

Vietās, kur slēgta apbūve nav atļauta, atstatumam starp jaunceļamo ēku un kaimiņa robežu jābūt vismaz 4 m.

Uz kaimiņa robežas var celt vienstāva ēkas vai piebūves ar pretugunsmūri 15 m. atstatumā no pilsētas pagaidu plānā apzīmētās ielas robežas, izņemot gruntsgabalus, kas pieslejas: Bulduros — Lielam, Nikolaja un Kāpu prospektam, Edinburgas prospektam, Majoros — Jūras ielai, Dubultos — Gončarova, Jaunam un Aleksandra prospektam, un fonda gabalus, kuŗu numuri minēti augstāk, kādās vietās pretugunsmūri noliegti.

Gadījumā, ja uz kaimiņa gruntsgabala jau pastāv ēka ar pretugunsmūri, tad pie tā var celt jaunbūvējamo ēku ar pretugunsmūri arī tuvāk pie ielas nekā augstāk aizrādīts, un augstāk par vienu stāvu, bet jaunceļamās ēkas pretugunsmūris nekādā gadījumā nedrīkst iziet no pastāvošā pretugunsmūra konturām.

Pretugunsmūŗi ceļami ik pēc katriem 25 metriem, skaitot gar ēkas asi.

Uz savstarpējas un zemes grāmatās ierakstītas vienošanās pamata divi kaimiņi var celt vienā reizē uz kopējas robežas dvīņu māju ar kopēju pretugunsmūri. Šo dvīņu māju fasādēm jābūt architektoniski saskaņotām.

Pretugunsmūra plānākā vietā ķieģeļu biezumam jābūt vismaz 25 cm. un tas jāceļ vismaz 30 cm. virs jumta, mērojot stateniski jumta laukumam. Ja jumts ir segts ar ugunsdrošu materiālu, pretugunsmūri var arī celt tikai līdz jumta iesegumam, bet pārtraucot visas jumta koka daļas pie pretugunsmūra.

Aizliegts salmu un neinpregnētu niedru jumta segums.

Ugunsnedrošām būvju daļām jābūt vismaz 25 cm. atstatumā no dūmu vadiem, skaitot no vada iekšējās sienas un vismaz 12 cm. no krāsns, plītes vai cita ugunskura ārmalas, bet ja tādas ir no dzelzs — 25 cm. atstatumā, pie kam starpa piepildāma ar ugunsdrošu materiālu. Zem ugunskuriem jābūt pamatiem no ugunsdroša materiāla vismaz 30 cm. augstumā. Grīdai krāšņu vai pavardu priekšā jābūt 0,25 kvadratmetra platībā no ugunsdroša materiāla vai nosegtai ar skārdu. Skārda dūmu vadi, ja tos piekaŗ pie ugunsnedrošām ēku daļām, jātaisa dubulti ar vismaz 0,05 m. lielu gaisa slāni starp abām caurulēm.

Ūdens notekas nedrīkst laist uz kaimiņa gruntsgabalu. Ēku jumtiem ielas pusē gar trotuāriem ierīkojami ūdens novadi (renes).

Slēgtu apbūvju caurbrauktnēm jābūt no ugunsdroša materiāla vismaz 2,75 m. platām un 3 m augstumā.

Div- un trīsstāvu m ū r a ēkās jāierīko kāpnes no ugunsdroša materiāla atsevišķā mūra telpā ar ugunsdrošiem griestiem.

Kāpņu atstatums no katras telpu attālākās vietas nedrīkst būt lielāks par 25 mtr.

Kāpņu kāpieniem jābūt aprēķinātiem pēc formulas $2a + b = 60$ cm., kur kāpšļa augstums a nedrīkst būt lielāks par 18 cm. un b platums. Kāpņu skrejām (maršiem) jābūt vismaz 90 cm. platām.

Divstāvu k o k a ēkās, ja augšējā stāva apdzīvojamais laukums ir lielāks par 100 kv. mtr., jābūt vismaz 2 kāpnēm, kuŗas var būt no koka, pie kam apmetama kāpņu apakšpuse un koka kāpņu telpas, sienas un griesti.

Kāpņu atstatums no katras telpu attālākās vietas, koka mājā nedrīkst būt lielāks par 10 mtr.

Šādu kāpņu skrejām (maršiem) jābūt vismaz 90 cm. platām ar slīpumu ne vairāk par 45^0 un

kāpieniem pēc formulas 2 a + b = 60 cm. (a — kāpšļa augstums ne vairāk par 20 cm., b — kāpšļa platums).

Pa vienām kāpnēm jābūt pieejamiem ēku bēniņiem; bez tam kāpnēm jābūt tiešai izejai uz ārieni un tieši apgaismotām no ārienes. Koka ēkā divu kāpņu vietā var ierīkot vienas mūra kāpnes.

V. Sanitārie noteikumi.

Dzīvojamām un darba telpām, kuŗās cilvēkiem ilgstoši jāuzturas, jābūt vismaz 2,50 mtr. augstām, apgaismotām no ārienes, un viņu grīdai vismaz 30 cm. virs piegulošā zemes līmeņa.

Pret mitruma iesūkšanos no apakšas sienas nodrošināmas ar izolāciju virs pamatiem.

Mūra ēkas iekšējos apmetuma darbus var uzsākt tikai 4 mēnešus pēc mūra darbu nobeigšanas, vai kad ar mākslīgiem līdzekļiem ir panākta mūra pilnīga izžāvēšana; ārējos apmetuma darbus var uzsākt tikai 1 gadu pēc ēkas nobeigšanas pusbūvē.

Uz katra gruntsgabala jāierīko aka, bet pie diviem kaimiņu gruntsgabaliem pielaižama arī viena kopēja aka, ja tā satur pietiekoši daudz ūdeņa un ir ērti pieejama. Ūdenim jābūt veselīgam. Aku var ierīkot ne tuvāk par 10 mtr. no atejām un mēslu bedrēm; izņēmums pielaižams vienīgi ar arteziskām akām, kas var būt tuvāk.

Pilsētas valdei ir tiesība uz sava rēķina izbūvēt, pārvietot un tīrīt ūdens novadus privāto gruntsgabalu robežās, bez kā gruntsgabala īpašnieks varētu prasīt kādu atlīdzību vai celt pret to ierunas.

Pilsētas valdes apzīmētos dabīgos ūdens novadus nedrīkst izlietot netīrumu novadīšanai, viņus aiztaisīt vai aizdambēt, vai ļaut tiem aizsērēt; pie šiem ūdens novadiem drīkst apbūvēt gruntsgabalus ne tuvāk kā 1,50 mtr. no to malas.

Aizliegts bez pilsētas valdes atļaujas pārvietot jau pastāvošos ūdens novadus.

Atejas vietas jāierīko katrā dzīvoklī, gaišā telpā, un tām jābūt pieejamām no dzīvokļa. Namos ar daudziem mazākiem dzīvokļiem pielaižama uz 2—3 dzīvokļiem kopēja atejas vieta, pieejama no kopēja koridora vai priekšnama. Atejas vietas iebūvējamas pie nama ārējām sienām, ar logu uz ārieni; tām jābūt vismaz 0,8 mtr. platām un 1,25 mtr. garām. Katrai sēdvietai jābūt segtai ar vāku. Novada caurulēm, kā arī to nozarojumiem, jābūt mājas iekšpusē, un tās nevar taisīt no koka un cementa. Stāvcaurules diametram jābūt ne mazākam par 0,15 mtr. no nama augšējā stāva līdz atejas bedrei. Tikpat resnam jābūt arī cauruļu savienojumam ar atejas vietu, pie kam savienojums jātaisa asā leņķī, ne lielākā par 20°.

Mūra atejas bedres sienām un dibenam jābūt ūdenscietam. Bedres sienas nedrīkst saistīt ar mājas sienām un pamatiem. Ja bedre ierīkota ārpus ēkas, tad daļa tās jāielaiž zem ēkas stāvcauruļu vertikālai ievadīšanai bedrē.

Koka ateju bedrēm jābūt ūdenscietām un viņas jātaisa no spundētām plankām, ne plānākām par 7,5 cm., pie kam savienojumu vietas labi jānostrādā un jānoblīvē ar darvu Koka atejas bedri nedrīkst būvēt zem ēkas un viņas sienas un dibens jāapliek ar treknu mālu kārtu, ne plānāku par 30 cm.

Mūra atejas bedres griestiem jābūt masīviem (piem.: no ķieģeļiem, betona), bet koka atejas bedrēm — no 7,5 cm. spundētām plankām, apbērtām ar zemi 0,5 mtr. biezumā.

Atejas bedres griestos, ārpus mājas pamata, ierīkojama aila ne mazāka par 0,6 kv. mtr. netīrumu izsmelšanai; aila noslēdzama ar cieši piegulošu divkāršu vāku, pie kam apakšējam vākam jābūt apsegtam ar smaku noslēdzošu materiālu. Atejas bedres dibenam jābūt ar kritumu uz smeļamās ailas pusi.

Izgarojumu un gāzu novadīšanai atejas bedrēs ierīkojams novads ar iekšējo šķērsgriezumu ne mazāku par 300 cm. kvadrātā (ķieģelis ar pusķieģeli), kas savienojams ar vēdināmo kanālu skurstenī, novietotu pēc iespējas blakus virtuves dūmu vadam. Ja esošās ēkas skurstenī nav atejas bedres vēdināšanas kanāla, tad vēdināšanas caurulei jābūt blakus skurstenim. Atkritumu novadu caurules gals jānolaiž vismaz 30 cm. zem vēdināšanas vada pieslēguma bedrei.

Pārvietojamām netīrumu tvertnēm jābūt hermetiski slēgtām. Tvertnes novietojamas telpās ar ūdenscietu grīdu un ārējām divkāršām durvīm, lai novērstu to iesalšanu. Telpu vēdināšanas kanāls ierīkojams kā ateju bedrēm.

Urina nolaišanas telpām publiskai lietošanai jābūt gaišām, ar ūdenscietām sienas apakšdaļām, grīdu un noteku rievām; telpu vēdināšanai ierīkojamas attiecīgas ietaises.

Samazgu izliešanai un mēslu novietošanai izbūvējamas samazgu bedres un mēslu tvertnes. Samazgu bedrēm un mēslu tvertnēm jābūt ar ūdenscietām sienām un dibenu un cieši piegulošu vāku. Mēslu kastes tilpums nedrīkst pārsniegt 3 kub. mtr. Virca no lopu telpām novadāma pa ūdenscietām caurulēm tieši uz samazgu bedrēm.

Rūpniecības ūdeņi jānovada saskaņā ar pilsētas izdotiem noteikumiem.

Mēslu, samazgu un netīrumu bedrēm jāatrodas no ielas 4 mtr. un no kaimiņa robežas vismaz 1,5 mtr. atstatumā.

Visas pastāvošās atejas vietas, samazgu bedres un mēslu tvertnes, kuras neatbilst šiem noteikumiem, pārbūvējamas līdz 1934. g. 30. augustam, bet kūrortu un vasarnīcu rajonā līdz 1932. g. 30. augustam.

Lopu mitekļus nedrīkst celt būvlaida līnijā, t. i. pie ielām. Nākamībā pilsētas valde nodomā-

Promenāde. Fot. Johansons, Rīgā.

jusi izdot noteikumus par rajoniem, kuŗos varēs turēt mājlopus.

Dzīvokļu rajonos lopu mitekļi jāceļ atsevišķi no dzīvojamām ēkām. Kūts un staļļu logiem un durvīm jābūt vismaz 3 mtr. atstatumā no dzīvojamās telpas logiem un durvīm. Cūku kūtij jābūt betonētai, pārējām kūtīm un staļļiem — mitrumu necaurlaidošai grīdai.

Lopu mitekļus var piebūvēt pie apdzīvojamām telpām tikai dārzniecības rajonos. Tādā gadījumā starp dzīvojamām un lopiem nozīmētām telpām jābūt neapdzīvotai telpai vai cieši celtai šķirošai sienai bez ailām.

VI. Noteikumu piemērošana.

Gadījumos, kad izdarāmi pastāvošo ēku kapitālremonti vai pārbūves, vai ēkas rakstura grozīšana, t. i. neapdzīvojamās telpas pārvēršana apdzīvojamās,

veikalos vai darbnīcās u. t. t., pilsētas valde var prasīt šo neteikumu ievērošanu arī attiecībā uz visu ēku, ciktāl tas būtu vajadzīgs vispārības drošības un labierīcības labā.

Pārsūdzības par pilsētas pašvaldības lēmumiem privāto būvju projektu apstiprināšanas lietās, iesniedzamas iekšlietu ministrijas būvniecības pārvaldei.

Šie noteikumi neattiecas uz jau pastāvošām ēkām līdz šo ēku pārbūvei vai kapitālremotu izvešanai.

Nodokļu likmes 1930. gadam.

Rīgas Jūrmalas pilsēta ņem nodokļus pamatojoties uz valdības izdotiem noteikumiem par pilsētu ienākumiem, pie kam dažu nodokļu normas ir mazliet zemākas par minētos noteikumos paredzētām. Nodokļu likmes gan mēdz noteikt katram budžeta gadam, bet tā kā tās turpmākos gados maz var grozīties, tad ievietoju te 1930. gadam paredzētās likmes, kas vienam otram jūrmalniekam var noderēt savu izdevumu aprēķināšanai.

Nodokļi un to likmes ir sekošie:

Dzīvokļu nodoklis:

Kategorijas	Dzīvokļa gada īre latos	Nodokļa lielums	Piezīmes
I.	No Ls 1,— līdz Ls 20	atsvabināts	Ja dzīvoklis
II.	„ „ 20,02 „ „ 60	2%	īrēts ar mē-
III.	„ „ 60,02 „ „ 120	3%	belēm, tad
IV.	„ „ 120,02 „ „ 240	4%	par tām at-
V.	„ „ 240,02 „ „ 500	5%	velkami 15%
VI.	„ „ 500,02 „ „ 1000	10%	no īres nau-
VII.	„ „ 1000,02 un vairāk	15%	das summas

Tirdzniecības uzņēmumu telpu nodoklis: 2% apmērā no telpu īres maksas.

Kustamu īpašumu ūtrupju nodoklis: 5% no ūtrupē ievāktās summas un nomaksājams 7 dienu laikā pēc ūtrupes dienas; pretējā gadījumā to piedzen administratīvā kārtā.

Veikalnieciska rakstura reklāmu, dažādu sludinājumu un afišu nodoklis: par katru kv. metru reklāmas sludinājumu vai reklāmas sludinājuma vai afišas Ls 2,—, no katras izlikšanas reizes un no katra skrejlapiņu komplekta Ls 5,—. Ja šo nodokli nesamaksā 7 dienu laikā no reklāmas izlikšanas dienas vai valdes paziņotā laika, tad to piedzen divkāršos apmēros.

Alkoholisku dzērienu veikalu, kur dzērienus nepatērē uz vietas nodoklis: 200% apmēros no katra uzņēmuma patentes maksas. Visu gadu pastāvošiem uzņēmumiem jānomaksā nodokli 4 daļās par 3 mēnešiem uz priekšu, bet sezonas uzņēmumiem — pusi pirms veikala atvēršanas un otro pusi 1. jūlijā. Noteiktā laikā nenomaksātu nodokli uzskata par nokavētu un piedzen līdz ar soda naudu 1% mēnesī.

Izpriecu nodokli maksā no summas, ieņemtas par izrīkojumos, resp. priekšnesumos pārdotām ieejas biļetēm, sekošā apmērā:

a) par teātru, operu izrādēm, mākslas koncertiem bez dejas — vietējās biedrības 10%, ārējās biedrības un privātpersonas — 10%;

b) par iepriekšējā punktā minētiem priekšnesumiem ar sekojošu deju — vietējās biedrības 10%, ārējās biedrības un privātpersonas 15%;

c) par dažāda veida priekšnesumiem un izrādēm bez mākslas nozīmes (divertisments, operete) — vietējās biedrības 10%, ārējās biedrības un privātpersonas 15%;

d) par deju bez kādiem priekšnesumiem 20%;

e) par kinoizrādēm bez lekcijām 15%, par kinoizrādēm ar zinātniska satura lekcijām 5%;

f) par izstādēm 10%;

g) par loterijām — vietējās biedrības 10%, ārējās biedrības 20%;

h) par sporta sacīkstēm un priekšnesumiem 10%.

Šī nodokļa nomaksas kārtību nosaka valde. No izpriecas nodokļa atsvabināti: 1) Latvijas bērnu draugu biedrības izrādes un priekšnesumi, 2) garīgi koncerti baznīcās, 3) zinātniska satura lekcijas un ugunsdzēsēju biedrību izrīkojumi.

Biljardu: no katra peļņas nolūkā turamā biljarda ls 20,—. Visu gadu pastāvošie uzņēmumi maksā šo nodokli divos termiņos: 1. aprilī un 1. oktobrī, bet vienīgi sezonas laikā pastāvošie maksā vienā termiņā 1. jūlijā; ja uzņēmums sāk darboties pēc 1. jūlija, tad šo nodokli maksā ne vēlāk kā 7 dienu laikā pēc uzņēmuma atvēršanas. Augšējos termiņos nesamaksātu nodokli piedzen līdz ar 25% soda naudas.

Mūzikas instrumentu un orķestru nodoklis: no katra restorānos, kafejnīcās vai citos tamlīdzīgos uzņēmumos atrodošās mechaniska instrumenta Ls 5,— gadā; no katra orķestra Ls 20,— gadā. Visu gadu pastāvošie uzņēmumi maksā šo nodokli divos termiņos: 1. aprilī un 1. oktobrī; ja uzņēmums sāk darboties pēc 1. jūlija, tad nodokli maksā ne vēlāk kā 7 dienu, laikā pēc uzņēmuma atvēršanas, ieskaitot dienu, kad uzņēmums atvērts. Augšējos termiņos nesamaksātu nodokli piedzen divkāršos apmēros.

Mantu un pasažieru pārvadātāju nodoklis: vietējie pastāvīgie iedzīvotāji maksā, ne vēlāk kā 15. jūlijā, par katru minētā arodā nodarbināmo zirgu Ls 8,— un par katriem ratiem Ls 2,—, bet no citurienes peļņas nolūkā ieradušās personas maksā, 7 dienu laikā no ierašanās dienas, par katru zirgu Ls 10,— un par katriem ratiem Ls 3,—. Ja nodokli nesamaksā noteiktā laikā, vai to iemaksā

par mazāku zirgu skaitu, nekā nodarbina, tad nesamaksātā daļa vai summa jānomaksā divkāršā apmērā.

Mantu pārvadājamo rokas ratiņu nodoklis: no katriem ratiem Ls 2,— jānomaksā līdz 15. jūlijam; ja ratiņu stūmējs ieradies Jūrmalā pēc minētā termiņa, tad nodoklis jāsamaksā 7 dienu laikā no ierašanās dienas. Minētos termiņos nenomaksāto nodokli piedzen divkāršā apmērā.

Zirgu un ekipāžu nodoklis: par zirgu Ls 8,—, par katriem lietojamiem ratiem Ls 2,— jānomaksā ne vēlāk kā 15. jūlijā; ja persona ar zirgu ierodas Jūrmalā pēc minētā termiņa, tad nodoklis jāsamaksā 7 dienu laikā no ierašanās dienas. Minētos termiņos nenomaksāto nodokli piedzen divkāršā apmērā.

Govju nodoklis: personām, kas ar govīm ierodas Jūrmalā sezonas laikā, Ls 5 par katru govi jānomaksā līdz 15. jūlijam; ja ar govīm ierodas Jūrmalā pēc minētā termiņa, tad nodoklis jāsamaksā 7 dienu laikā no ierašanās dienas. Minētos termiņos nenomaksāto nodokli piedzen divkāršā apmērā.

Suņu nodoklis: par katru suni Ls 2,— jāsamaksā ne vēlāk kā līdz 15. jūnijam; ja persona ar suni ierodas Jūrmalā pēc minētā termiņa, tad nodoklis jāsamaksā 7 dienu laikā no ierašanās dienas. Minētos termiņos nesamaksāto nodokli piedzen divkāršā apmērā.

Automobiļu, motociklu, laivu, motorlaivu, jachtu nodoklis: par katru jūras laivu Ls 1,—, par katru upes laivu Ls 1,—, par būru jachtu Ls 3,— gadā, par peļņas nolūkos turamām laivām Ls 2,— par katru, par viegliem automobiļiem, motorlaivām, motocikliem, kurus nelieto veikala nolūkos, Ls 2,— gadā no katra zirga spēka, par smagiem automobiļiem, motorlaivām preču pārvadāšanai Ls 1,— gadā no katra zirga spēka, jāsamaksā līdz

15. jūnijam; par automobiļiem, motocikliem, laivām, motorlaivām, jachtām, ko ieved Jūrmalā pēc minētā termiņa, nodoklis jāsamaksā 7 dienu laikā no ierašanās dienas. Minētos termiņos nesamaksāto nodokli piedzen divkāršā apmērā.

Vasarnieku un peldviesu nodokli ņem no personām, kuŗas iebrauc un uzturas pilsētā peldu sesonā vai pa vasaras laiku.

Šo nodokli maksā: a) vasarnīcu īpašnieki vai nomnieki 5% apmērā no vasarnīcas īres maksas, b) katra persona vai ģimenes galva, ja tie nav vasarnīcu īpašnieki vai nomnieki — 5 lati, c) ģimenes locekļi līdz 21 gada vecumam un ģimenes saimniecībā nodarbinātie strādnieki un kalpotāji — katrs 2 lati.

1. piezīme. 5% nodokli maksā katrs vasarnīcas īrnieks, vai katrs vasarnīcas īpašnieks, kas dzīvo pilsētā tikai vasaras sezonā. 5% nodokli aprēķina: nomniekam no īpašniekam maksājamās nomas, bet pašam vasarnīcas īpašniekam — pēc līdzīgām tanī rajonā vistuvākā apkaimē iznomātām vasarnīcām, pie kam summas lielumu deklarē īpašnieks par paša apdzīvoto un iznomātām vasarnīcām, bet deklarācijas pareizību pārbauda pilsētas valde.

2. piezīme. 5 lati maksā katrs vasaras vai peldviesis, kas nav vasarnīcas īpašnieks, bet kas nomā tikai atsevišķas istabas.

3. piezīme. 2 lati maksā katrs ģimenes loceklis un katrs ģimenes saimniecībā nodarbināts strādnieks un kalpotājs.

No šī nodokļa atsvabināti: 1) valsts un pašvaldību darbinieki, kas iebraukuši amata darīšanās, 2) bērni jaunāki par 15 gadiem, 3) jūrnieki, kuŗu kuģi uzturas ostās, 4) audzēkņi un bērni bērnu patversmēs un vasaras kolonijās, 5) trūcīgie un nespējnieki slimnīcās un patversmēs, 6) fiziska darba

strādnieki, kuŗi nodarbojas uz vietas, 7) personas, kas uzturas pilsētā ne ilgāk par 3 dienām.

Deklarācijas blankas saņemamas pilsētas valdē, kā arī domes noteiktās vietās pret 5 sant. samaksu.

Vasarnīcu īpašnieki vai parvaldnieki iesniedz par katru vasarnīcu, kā arī par citām iznomātām telpām atsevišķas viņu parakstītas deklarācijas. Pēdējās ierakstāmi arī ģimenes locekļi un kalpotāji.

Peldnodoklis aprēķināms uz deklarācijas pamata un tās iesniedzējs saņem no pilsētas iekasētāja attiecīgu paziņojumu.

Paziņojumā norādītā nodokļa summa nomaksājama pilsētas iekasētājam domes noteiktās vietās un likumā paredzētā termiņā. Par saņemto iemaksu iekasētājs izdara atzīmi uz paziņojuma, kā arī uz maksātāja personas apliecības. Ja kāds peldviesis apmetas jau deklarētās telpās, tad pie tā pierakstīšanas iesniedzama papildu deklarācija.

Noteiktā laikā nesamaksātais vai mazākos apmēros samaksātais nodoklis piedzenams no maksātāja līdz ar soda naudu 2% mēnesī, aprēķinot nepilnu mēnesi un nepilnu latu par pilniem.

Par nepareizu ziņu sniegšanu vainīgiem draud likumā paredzētais sods.

Būvplānu apstiprināšanas un būvdarbu atļaušanas nodoklis: mūra ēkām Ls 3.—, jauktām ēkām Ls 2.—, koka ēkām Ls 1.50, esošo ēku pārbūvei, izlabošanai un noplēšanai Ls 1.— no loksnes.

Pilsētas valdes izdodamo apliecību, noraksta un citu dokumentu nodevas: par katru apliecību, noraksta vai dokumenta loksni Ls 0,10, pie kam nepilna loksne skaitāma par pilnu un 25 rakstu rindiņas par 1 loksni.

Jūras krastā peļņas nolūkā novietoto kurvju un krēslu noma: Edinburgas rajonā Ls 3.—, Bulduru — Ls 2.—, bet Majoru rajonā Ls 4,— no katra

kurvja vai krēsla nomaksājama pilsētas valdes noteiktos termiņos.

Gruntsgabalu īpašniekiem katru gadu līdz 10. janvārim iesniedzami pilsētas valdei paziņojumi par ziemas īrniekiem un iedzīvotājiem, kas iepriekšējā gadā dzīvojuši viņu vasarnīcās. Paziņojums iesniedzams arī tad, ja gada iedzīvotāju nebūtu bijis, par ko īpašniekam vai pārvaldniekam jāpaziņo, apstiprinot ar savu parakstu. Paziņojumu veidlapas dabūjamas Rīgas Jūrmalas pilsētas valdē un Rīgas Prefektūrā 8. istabā pie kasiera pret 6 sant. samaksu.

Sūdzības par pilsētas valdes rīkojumiem un lēmumiem vai pielaistām nepareizībām, nodokļus, nodevas, sodus un maksājumus uzliekot un iekasējot, iesniedzamas pilsētas domei 2 nedēļu laikā no dienas, kad par nodokļu maksāšanu paziņots; sūdzības par pilsētas domes lēmumiem iesniedzamas apgabaltiesas administratīvai nodaļai, saskaņā ar noteikumiem par administratīvām tiesām.

Vispārīga informācija.

Administratīvās iestādes.

Pilsētas valde Dubultos, Vecā tirgus laukumā 1. Darba laiks vasarā, no 1. maija līdz 1. oktobrim no plkst. 8—14; un ziemā no 9—15. Sestdienās, vasarā līdz 12 un ziemā līdz 13. Telefons Majori 21.

Policija. Rīgas Prefektūras XIII. iecirknī ietilpst: Rīgas Jūrmalas pilsēta, vasarnīcu vieta Priedaine, Salas pagasts, Slokas pilsēta, Slokas pagasts un Ķemeru pilsēta. Iecirkņa valde atrodas Dubultos, Vecā tirgus laukumā 1. Kancleja atvērta darba dienās no plkst. 9—15, sestdienās no 9—13. Tel. Majori 8.

Policijas priekšnieka privātdzīvoklis Majoros, Aleksandra ielā 54. Telef. Majori 9.

Rajonu uzraugu kanclejas:

1) Bu|lu-Bulduru — Bulduros, Piestātnes ielā. Tel. Majori 11.
2) Majoru-Edinburgas — Majoros, Jomas ielā 70, Tel. Majori 12.
3) a) Dubultu-Jaundubultu — Dubultos, iecirkņa valdes namā. Tel. Majori 8.
   b) Salas pag. vec. kārtībnieks — Salas pagasta namā. Tel. Sala 2.
4) a) Mellužu-Asaru — Asaros, Piestātnes ielā 4. Tel. Majori 14.
   b) kārtībnieks Legzdiņš — Mellužos, Mellužu prosp. 28. Tel. Majori 13.
5) Slokas pilsētas — Slokā — Dzirnavu ielā 2. Tel. Sloka 2.
6) a) Ķemeru pilsētas — Ķemeros, Robežu ielā 15. Tel. Ķemeri 5.
   b) Slokas pagasta vec. kārtībnieks — Slokas pagastā, Lapmežciemā, pamatskolā.

Pasu pierakstīšanu un kanclejas darīšanas var nokārtot rajonu uzraugu kanclejās darbdienās no 9—15 un no 18—20, bet svētdienās no 10—12.

Ārzemnieki savas pases var vizēt vienīgi Dubultos, iecirkņa valdē. Turpat arī izsniedz atļaujas ieroču nesāšanai, braukšanai ar velosipēdiem un dažādas citas policijas atļaujas un apliecības.

Krimināllietās pieņem katrā laikā rajonu kanclejās dežurējošie ierēdņi.

Krimināluzraugu dzīves vietas: Dubultos un Slokā. Pirmam piekrīt darboties Dubultos, Jaundubultos, Majoros, Edinburgā, Bulduros, Bu|los un Priedainē. Otram Slokā, Slokas pagastā, Ķemeros, Salas pagastā, Asaros un Mellužos. Viņus var izsaukt pa telefonu Majori 8 un Sloka 2.

Miertiesa (Rīgas apriņķa I. iec.) Bulduros, Rēzeknes prosp. 9, bet š. g. novembrī pāries uz Dubultiem, pilsētas valdes namā. Tiesas sēdes notura divas reizes nedēļā, otrdienās un piektdienās.

Īres valde turpat. Sēdes notura pēc vajadzības.

Dzimtssarakstu nodaļa Dubultos, Pilsētas valdes namā. Darba laiks vasarā no 1. maija līdz 1. oktobrim no 8—14 un ziemā no 9—15; sestdienās, vasarā līdz 12 un ziemā līdz 13. Te jāreģistrē visi dzimšanas un miršanas gadījumi, kā vietējo iedzīvotāju, tā vasarnieku un gadījuma apmeklētāju.

Adresu galds. Pastāvīgo iedzīvotāju adreses dabūjamas policijas valdē Dubultos.

Notārs.

Rīgas Jūrmalas pilsētas notārs A. Jansons, Majoros, Rīgas ielā 36. Tel. Majori 93. Kantoris atvērts no plkst. 9—15.

Mežniecības darbinieki.

Mežzinis R. Zeidenbergs, Dubultos, Kungu ielā 11. Tel. 94.

Mežsargi:

Buļļu: V. Kajaks, Buļļumuižā.

Bulduru: A. Gailītis, Edinburgā, Jūras ielā 6. Tel. 228.

Edinburgas: E. Grosbārts, Vecrīgas ielā 80. Tel. 355.

Dubultu: O. Roga, mežsarga mājā.

Mellužu: J. Dūte, Ķezas mājā. Tel. Mell. 3.

Šie darbinieki padoti Tukuma virsmežniecībai.

Pasts, telegrafs.

Bulduru pasta-telegrafa kantoris, Bulduros, Rēzeknes prosp. 6. Apkalpo arī Buļļus.

Majoru pasta-telegr. kantoris, Majoros, Rīgas ielā 33, bet jau šī gada rudenī pāries uz namu 37/39 tajā pat ielā. Tel. 6. Apkalpo arī Edinburgu.

Dubultu pasta-telegr. kantoris, Dubultos, Mellužu ielā 26. Apkalpo arī Jaundubultus.

Mellužu pasta-telegr. kantoris, Mellužos, Mežsarga ielā 2. Apkalpo arī Asarus.

Pastkantoŗi atvērti sezonas laikā no 8—22 ikdienas, bet svētdienās izdara vienkāršas operācijas no 9—11. Telegrafs un telefons vasarā darbojas ikdienas (arī svētdienās) no 8—22. Ziemā pastkantoŗi atvērti darbdienās no 9—15 un no 17—18, svētdienās no 9—12, kamēr telegrafs un telefons darbojas tikai no 9—15, 17—18 un svētdienās no 9—12. Majoru telegrafs darbojas dienu un nakti; kantoŗa slēgšanas starplaikā telegramas pieņem telefona centrālē. Pasta sūtījumus pienes adresātiem vasarā divas, bet ziemā vienu reizi dienā.

Telefonu centrāles telefoni.

1) Majoru — Majoros, Jomas ielā 42, bet jau šoruden pāries uz Rīgas ielu 37/39.

2) Mellužu — Mellužos, Mežsargu ielā 2.

Pie abām telefonu centrālēm ir sarunu punkti, kuŗi darbojas nepārtraukti. Telefoniskām sarunām bez tam vēl pieietami privāto abonentu aparāti, kas atrodami gandrīz vai katrā jūrmalas labākā veikalā, pansijā, viesnīcā u. t. t.

Satiksme.

Dzelzsceļa stacijas:

Buļļi — Buļļiem un Bulduriem.
Bulduri — Bulduriem (bufete).
Avoti — Edinburgai (tikai vasaras laikā).
Dzintari — Edinburgai un Majoriem (bufete).
Majori — Majoriem (bufete).
Dubulti — Vecdubultiem (bufete).
Jaundubulti—Jaundubultiem (tikai vasaras laikā).
Melluži I — Jaundubultiem un Mellužiem.
Melluži II — Mellužiem.
Asari — Asariem.
Asari II — Asariem.

Autobusi ietur kārtīgu satiksmi starp Rīgu un Sloku. Galējie punkti: Rīgā — pie Nacionālās operas, pretīm Valtera un Rapas grām. tirg.; Slokā — pie tirgus laukuma. Vasarā autobusi atiet pēc katrām 15 min. un apstājas vienīgi pie Majoru stacijas, bet tos var apturēt ceļā, kur vajadzīgs, iekāpšanai un izkāpšanai.

Auto-taksametru stāvvietas:

Bulduros pie Bulduru viesnīcas.
Edinburgā „ Edinburgas kūrmājas.
Majoros „ stacijas.
Dubultos „ „
Mellužos „ tirgus laukuma.
Asaros „ Asaru kūrmajas.

Viesnīcas.

Bulduros — Bulduru viesnīca, Lielā prospektā 47/49. Tel. 46.
Viesnīca „Standart", Rēzeknes prosp. 8. Tel. 74.
Majoros — Viesnīca a/s „Jūrmala", Jomas ielā 7. Tel. 57.
„Majoru viesnīca", Majoros, Jomas ielā 24. Tel. 360.
Dubultos — Viesnīca „Eiropa", Mellužu ielā 3. Tel. 164.
Viesnīca „Centrālā", Mellužu ielā 1. Tel. 273.
Asaros — Viesnīca „Asaru kūrmāja", pretī Asaru stacijai. Tel. Melluži 5.

I. šķ. restorāni.

Bulduros — Skujevska, pie tirgus lauk. Tel. 60.
Majoros — „Majoru restorāns", īpašn. Šameitke, Jomas ielā 18. Tel. 73. „Lielupe", īp. I. Rēmans, Rīgas ielā 51-a. Tel. 60. „Virpuļgrīda", īp. Kronbergs, m. Teātra ielā 2-a. Tel. 293. (darb. vasarā). „Jūras paviljons", m. Tirgoņu ielā (darb. vasarā).

Sanatorijas.

„Marienbāde", uz Majoru un Dubultu robežas. Tel. 47, īpašn. Dr. v. Boettichers.

„Bij. Dr. Maksimoviča", Edinburgā. Tel. 89, īpašn. Dr. Fišmans.

„Edinburga" īpašn. H. Kevič, Edinburgas prosp. № 39. Tel. 26.

Pansijas.

V. Šīmans, Bulduros, Vidus prosp. 24. Tel. 269.

H. Kevičs, Edinburgā, Edinburgas prosp. 39.

K. Anders, Edinburgā, Edindurgas prosp. 44.

„Edinburga", īpašn. M. Miesniek, Edinb. pr. 26.

Andersons, Edinburgā, Kaŗa ielā 6. Tel. 66.

„Royal", Edinburgā, Edinburgas prosp. 42, (īpašnieks A. Nelsbachs).

K. Frīdbergs, Majoros, Jūŗas ielā 36. Tel. 196.

„Splendid", Majoros, Jūŗas ielā 7.

M. Nietcs Dubultos, Kungu ielā 11. Tel. 94.

„Favorite" (īpašn. A. Meyrons), Mellužos, Kāpu ielā 2-a. Tel. 7.

M. Vilhelmsons, Asaros, Dzelzsceļa ielā 3.

Bez še pieminētām sezonas laikā darbojas vēl ļoti daudz citas pansijas.

Siltu vannu iestādes.

Bulduros: Fr. Flugina, Rēzeknes prospekta galā.
K. Mellenberga, 5. līnijas galā.
A. Bāliņa, 17. līnijas galā.

Edinburgā: A. Muizuļa, uz Bulduru un Edinburgas robežas, Jūŗas ielas galā.

Majoros: E. Rāceņa, Kungu ielā 2.
K. Krūkļa, Viktorijas ielas galā.

Dubultos: K. Mētriņa-Mētera, Dārza ielas galā.
A. Pleča, 10/11. līnijas galā.
P. Liepiņa, 16. līnijas galā.

Mellužos: M. Dzelzskalnes, Peldu ielas galā.
Bobinska m-ku, Kanālu ielas galā.

Asaros: Brūvera, Parka ielas galā.

Pirtis.

Majoros — Kauķes, Jaunā ielā 46.
Dubultos — K. Eniņa, Slokas ielā 19. Tel. 295.

Peldkabīnes.

Bulduros: Fr. Flugina, Rēzeknes prosp. galā.
K. Mellenberga, 5. līnijas galā.
A. Asara.
Edinburgā: V. Legzdiņa.
Avotiņa.
Majoros: O. Elcera, Robežu ielas galā, pa kreisi.
A. Klīves, Teātra ielas galā.
V. Legzdiņa, Konkordijas ielas galā.
A. Alksnes, Jaunās ielas galā.
Štūla, Mazās Kungu ielas galā.
Dubultos: J. Brodesa, Baznīcas ielas galā.
J. Pleča, 11. līnijas galā.
K. Spriņģa, 17. līnijas galā.
Mellužos: K. Grīntāla, Strazdu ielas galā.

Ārsti.

Dr. A. Kreislers, pilsētas ārsts, Dubultos, Jūras ielā 8. Tel. 130. Pieņem vispārīgās slimībās no 10—12.

Dr. T. v. Boettichers, sanatorijā „Marienbāde", Dubultos, Gončarova ielā. Tel. 47. Pieņem iekšķīgās un nervu slimībās, vasarā no 10—13 un 16—17. Ziemā no 10—12.

Dr. M. Fausts, Dubultos, Mellužu prosp. 18. Tel. 184. Pieņem iekšķīgās un sieviešu slimībās no 10—12 un no 17—18. Privātklīnika sieviešu slimībām un dzemdēšanas palīdzībai. Atvērta cauru gadu.

D. M. Fišmans, Edinburgā, sanatorija „Edinburga". Tel. 88. Pieņem iekšķīgās un nervu slimībās no 10—12 un no 16—17.

Zobārsts M. Heifec, Dubultos, Mellužu ielā 22.

Zobārste A. Gordon, Majoros, Tirgoņu ielā 24.

Vecmāte Klāsons, Dubultos I. līnijā 10.

Aptiekas:

Bulduros, Lielā prosp. 27 a. Tel. 49.
Majoros, Jomas ielā 19. Tel. 41.
Dubultos, Mellužu ielā 22. Tel. 68.
Mellužos, Mellužu prosp. 34. Tel. 26.
Ambulance, Dubultos.

Naudas iestādes.

Rīgas Jūrmalas pilsētas banka, Majoros, Jomas ielā 24.

Rīgas Jūrmalas Krāj-Aizdevu sabiedrība, Dubultos, Mellužu ielā 17.

II. Rīgas Jūrmalas Krāj-Aizd. sabiedrība, Mellužos, Dambja ielā 6.

Tirgi.

Bulduros — Rēzeknes prospektā pie dzelzsceļa.

Majoros — Rīgas ielā pie dzelzsceļa pārbrauktuves un kuģīša piestātnes.

Dubultos — Baznīcas ielā pie dzelzsceļa un kuģīšu piestātnes.

Mellužos — Zāles ielā 17.

Asaros — Dzelzsceļa ielā 1, tuvu pie stacijas.

Tirgi atvērti no 6—15, izņemot Mellužu tirgu, kur atļauts tirgoties no 13—20.

Laivu izīrēšana.

Laiviņas un jachtas braukšanai pa upi izīrē pie kuģīšu piestātnēm Vecbulduros, Majoros un Dubultos.

Ugunsgrēku pieteikšana.

Ugunsdzēsēji izsaucami pa sekošiem telefoniem:

Bulduros	264	
Edinburgā	125	(skrejošā nodaļa)
Majoros	165	
„	220	(vasarā)
Mellužos	21	(Mellužu tel. centrāle)
Valterī	28	—„—

Par pieteikto ugunsgrēku telefona centralei pienākas paziņot visām ugunsdzēsēju nodaļām.

Ielu saraksts.

Līdztekus dzelzsceļam ejošas ielas iespiestas trekniem burtiem, bet šķērsielas parastiem. Pirmo ielu māju numerācija sākas no Rīgas puses, otro no jūras puses. Saīsinājumi nozīmē: Bļļ. — Buļļi, Bld. — Bulduri, Edb. — Edinburga, Jedb. — Jaunedinburga, Mjr. — Majori, Dbl. — Dubulti, Jdbl. — Jaundubulti, Mllž. — Melluži, Asr. — Asari, Valt. — Valteri.

Admirāļa Jedb. Dbl.
Akadēmiķu Dbl.
Aleksandra Mjr. Mllž.
Aleksandra prosp. Dbl.
Andreja Mllž.
Annas Jedb.
Apvilkuma Mllž.
Artura Asr.
Asaru prosp. Asr.
Ātrā Mjr.
Baložu Mllž. Valt.
Baznīcas Dbl.
Beķera Asr.
Bērzu Jedb Mllž.
Brīvības prosp. Bld. Edb.
Burtnieku Bld.
Cēsu Bld.
Cīruļu Asr.
Dambja Mllž. Asr.
Dārza Bld. Dbl. Mllž. Valt.
Dārzkopības aleja Bld.
Daugavas Asr.
Dāvja Asr.
Dzelzsceļa Asr.
Dzimtenes Asr.
Dzirnavu Valt.
Edinburgas prosp. Edb.
Eiženijas Asr.
Emilijas Jedb. Dbl.
Ērgļu Mjr.
Ernesta Asr.
Fridriķa Mjr.
Gončarova Dbl.
Grāvju Mllž.
Ģimnāzijas Dbl.
Janbišķu ciems pie Lielupes Mllž.
Jaunā Mjr.
Jaunā Mllž.
Jaunais prosp. Jdbl.
Jaunedinburgas Jedb.
Jēkaba Mllž.
Jomas Mjr.
Jura Dbl. Asr.
Jūras Mjr.
Kadiķa Mllž.
Kalēja Mllž.
Kalēja, mazā Mllž.
Kalēju Mjr.
Kalna Valt.
Kanāla Mllž.
Kāpu Mllž. Asr.
Kāpu prosp. Bld.
Kaŗa Edb.
Konkordijas, Mjr.
Krasta Valt.
Krūmu Mllž.
Krūzes Bld.
Kungu Bļļ. ciemā. Mjr.
Kungu Dbl.
Kungu, mazā Mjr.
Kūru Bld.
Lapu Jedb.
Lauku Mjr.
Lībju Bld.
Lielā Bļļ. ciemā
Lielais prosp Bld.
Lielupes Bļļ. Mllž.
Lienes Mjr.
Liepu Jedb.

Līnijas:
1. 2. Bļļ.
1—25. Bld.
1—7. Edb.
1—17. Dbl.
1—13. Asr.
1—3. Valt.
Maijas Mllž.
Maisu Mllž.
Matildes Asr.
Matīsa Asr.
Melītas Asr.
Mellužu Dbl.
Mellužu prosp. Jdbl. Mllž.
Meža Jedb. **Mllž.**
Meža prosp. Bld.
Mežsarga Mllž.
Miera Jedb.
Muižas Bld.
Muzikas Mllž
Nikolaja prosp. Bld. Jdbl.
Olgas Asr.
Omnibusa, arī mazā Mjr.
Ormaņu Mjr.
Otilijas Mjr.
Ozolu Mllž.
Parka Jedb. Dbl. Asr.
Patversmes Asr.
Pāvila Jedb.
Peldu Bld. Mllž.
Pērkoņa Bld
Pētera, lielā un mazā Jedb.
Pētera prosp. Valt.
Piestātnes Bld.
Piestātnes Edb. Asr.
Pils Dbl.
Piziķu ciems pie Lielupes Mllž.
Pļavu Jedb.
Priežu Jedb. Mllž.
Promenādes Jedb.
Puķu Mllž
Pulkv. Brieža Dbl.
Rēzeknes Bld.
Rēzeknes prosp. Bld.
Riekstu Valt.
Rīgas Bld.
Rīgas, jaunā Jedb.
Rīgas, mazā Mjr.
Rīgas, vecā Jedb.
Robežu Mjr. **Dbl.** Asr. **Valt.**
Romanova Jedb.
Saules Jedb.
Savienošanas Mjr. Mllž.
Sēļu Bld.
Semafora Asr.
Sētas Jedb.
Siguldas **Bld.**
Silu Mllž.
Skolotāju Mllž.
Skolotāju, **mazā** Mllž.
Slokas Dbl.
Smilšu Bld. Mjr. Dbl.
Stabu Bld.
Stirnas rags Bļļ.
Strazdu Mllž.
Studentu Jedb.
Sūnu Mllž.
Šarlotes Jedb.
Šķērsielas:
1—5 Bld.
Šķērslīnijas:
1—16. Dbl.
Teātra Mjr.
Teātra, mazā Mjr.
Telegrafa Dbl.
Tirgoņu Mjr.
Tirgoņu, mazā Mjr.
Tirgus laukums, vecais Dbl.
Undines Mjr.
Upes Bld. Mjr. Mllž. Valt.
Upes Dbl.
Upes prosp. **Bld.**
Valmieras Bld.
Valtermuižas Valt.
Vasaras Mllž.
Vasarnīcas Valt.
Vidus Jedb.
Vidus prosp. Bld.
Viktorijas Mjr.
Viļuma Mjr.
Zāles Mllž.
Zemgaļu Bld.
Zemgales Asr.
Zvaigžņu Jedb.
Žubītes **Mllž.**

Saturs.

Ievadam. Lpp.

Rīgas Jūrmalas pilsēta:

Ģeografiskais stāvoklis. Klimats 18
Vēsture 20
Sabiedriskā dzīve 32
Saimnieciskā dzīve 36
Reliģiskā dzīve 40
Peldvietu apskats 42
Peldvietu dziedinošās vērtības 47
Gaisa un saules vannas 50
Pirmā palīdzība pret saules dūrienu 55
Dziedēšanās ar ūdeni un peldēšanās 56
Palīdzības sniegšana slīcējam 61

Kādēļ vajadzīga atpūta un izprieca 63

Aizrādījumi pilsoņiem:

Vispārīgi aizrādījumi 70
Vasarnīcu īpašniekiem 74
Vasarnīcu īrniekiem 81
Uz ielas 82
Jūŗas krastā 85
Restorānos un kafejnīcās 89
Uz dzelzsceļa 90

Rīgas Jūrmalas pilsētas domes saistošie noteikumi:

Peldlaiks 97
Izģērbšanās krastā 97
Fotografēšana 97
Labierīcība 98
Braukšanas ātrums 98
Trotuāru ierīkošana 98
Sanitārie noteikumi 105
Tirgošanās laiks 108
Gaļas ievešana un izmeklēšana 109
Gaļas tirgotavu iekārta un gaļas pārdošana 111

Lpp.
Tirgi 114
Ratiņstūmēji 116
Ormaņi 117
Pasažieru pārvadāšana 120
Automobiļu takse 122
Kustības kārtība pa ielām; auto, autobusu un ormaņu stāvvietas 123
Vispārēji noteikumi par satiksmes kārtību 123
Afišu, reklāmu un dažādu ziņojumu izlikšana . . . 125
Būvnoteikumi 127
Nodokļu likmes 1930. gadam 142
Peldviesu nodoklis 146

Vispārīga informācija:

Administrācijas iestādes 148
Notars 150
Mežniecības darbinieki 150
Pasts, telegrafs 150
Satiksme 151
Viesnīcas 152
Sanatorijas 153
Pansijas 153
Siltu vannu iestādes 153
Pirtis 154
Peldkabīnes 154
Ārsti 154
Aptiekas 155
Naudas iestādes 155
Tirgi 155
Laivu izīrēšana 155
Ugunsgrēku pieteikšana 155
Ielu saraksts 156

Pielikumi:

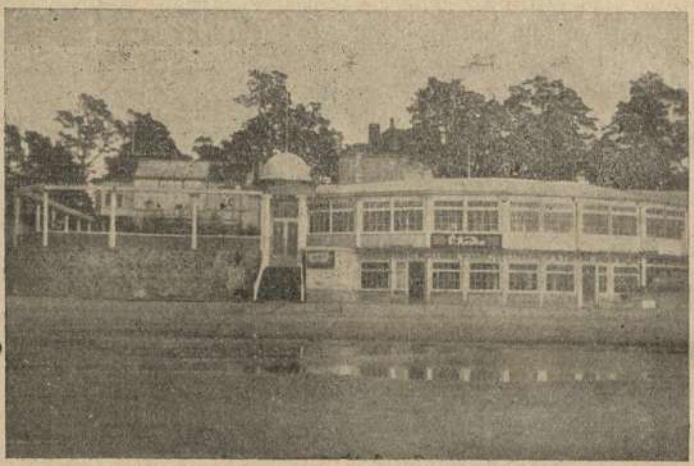
Rīgas Jūrmalas pilsētas plāns
Firmu, iestāžu un uzņēmumu sludinājumi.

I. šķiras restorāns

«Jūrmalas virpuļu dejas grīda»

Majoros, uz jūras krasta (Teātra ielas galā)

Tālr. 293

Populārākā satikšanās vieta Rīgas jūrmalā

Virpuļu dejas grīda

lecienīts orķestrs

„Five o' clock tea danse"

Īkvakarus kabarē programma

Atvērts līdz pulksten 2 naktī

Pirmklasīgs ķēķis, cenas mērenas. Direkcija

Viesnīca-restorans

„JŪRMALA“

Majoros, Jomes ielā 7. Tāļr. 57

Īp. Tirdzn. u. rūpn A./S. „Jūrmala“

Labākās sabiedrības apmeklētākā vieta Rīgas jūrmalā. Saulainas ērtas istabas. Atsevišķi klusi dzīvokļi dārza mājās. Liels dārzs. Terases Slēgtas verandas

„Five o'clock tea danse“

Pirmklasīga virtuve. Mērenas cenas

Direkcija

Majoru

Sporta paviljons

jūras krastā

Īp. Roberts Jukums
Uzņēmums dib. 1923. g.

Pirmklasīgs, pēc ārzemju parauga iekārtots uzņēmums priekš

dažādām sporta nozarēm

Mērķī šaušana, sviešana, svaru celšana, vilkšana, dažādi sporta vingrošanas automati, biljards, šachs, domino. Amerikaņu sports: trauku sišana

Viesnica-restorans

»EIROPA«

Dubultos, Mellužu ielā № 3

Tā|r. Majori 164

Jaunremontētas istabas iebraucējiem. Pusdienas un silti ēdieni pēc kartes. Pirmklasīga bufete. Dažādi atspirdzinoši dzērieni no labākām firmām.

Biljards Laipna apkalpošana

Restorans atvērts līdz pulksten 2 nakti

Viesnīca un I. šķiras restorans

« MAJORU VIESNĪCA »

Majoros, Jomes ielā 24. Tālrunis 360

Pirmklasīgs ķēķis

Ērtas telpas

Atsevišķas telpas izrīkojumiem, dinejām un t. t.

Īp. O. Gebauers

Rīgas Jūrmalas Savstarpējā Ugunsapdrošināšanas b-ba

Dubultos, Mellužu ielā 17 Tālrunis: Majori 114
Dibināta 1906. g.
Kantoris atvērts no 10 — 14

Biedrība pieņem apdrošināšanā visādu kustamu un nekustamu mantu. Visi riski tiek pārapdrošināti. Biedrībā apdrošinātie īpašumi tiek atzīti no Latvijas Hipoteku bankas un citām valsts un privātām iestādēm.

Vislētākie prēmiju tarifi

Rīgas Jūrmalas Krāj-Aizdevu sabiedrība

Dubultos, Mellužu ielā 17,
pašas namā. Dib. 1808. g.
Tālrunis: Majori 114

Izsniedz aizdevumus, pieņem noguldījumus, diskontē un iekasē vekseļus, izdara visādas kredita operacijas

Kantoris atvērts katru dienu
no plkst. 10 — 14

Edinburgas Kūrmāja

Simfoniskie koncerti. Izmeklēts ķēķis
Mērenas cenas --- Mēbeletas istabas
DEJAS GRĪDA
EDINBURGAS JŪRAS PAVILJONS
Jūras terase. Iecienita dejas grīda
Uzstājas pirmklasīgi spēki

PIRMKLASĪGA DEJAS MUZIKA

Ķemeru Kūrmāja

dabujamas jaunremontetas, modernām mēbelēm komfortabli iekārtotas istabas

Pirmklasīgs ķeķis. Brokastis
Pusdienas. Vakariņas
Plaša à-la Carte

Koncerta laikā ikdienas, svaigi cepumi.

Ekonoms: K. TRĒZIŅŠ

Vairumā **Mazumā**

Maize iz pašu ceptuves arvien svaiga

Alberts Bērziņš

Kolonial-, miltu un trauku tirgotava

Slokā, Tirgus laukumā 3, tāļr. 10

Pastāvīgā krājumā smalkie kviešu kā ari rudzu milti, cukurs, rīsi, mannā, žāvēti augļi. Dažādi konservi no vietējiem un ārzemju ražojumiem. Iesala ekstrakta un rauga pārstāvniecība „Latvijas Raugs".

Pieņem pasūtījumus pa tāļruni.

Laipna apkalpošana **Izņēmuma cenas**

Sanatorija

« Marienbade »

Rīgas Jūrmalā, Majoros. tel. 47

Atvērta visu gadu

Vasaras sezonas sākums 20. maijā

Sanatorija atrodās uz augstām ar priežu mežu apaugušām jūras kāpām. 75 priekšzīmīgi iekārtotas istabas dažādās sanatorijas vasarnīcās un ēkās ar balkoniem un verandām, uz dienvidiem un jūras pusē.

Sanatorija ierīkota un papildināta ar visiem moderniem ārstniecības līdzekļiem. Elektriskais kabinets. Kalnu saule. Peldu baseins. *Zolluxlampa.* Masāžas. Sūnu kompreses. Pie sanatorijas ir biljards, lasītava, tennis laukums un daudz citas labierīcības.

Sanatorija uzņem: nervu slimus, iekšķīgām slimībām slimojošus, reimatiskām, elpošanas organu un māgas kaitēm slimojošus, asins riņķošanas traucējumu slimībās un tos, kam nepieciešama atpūta.

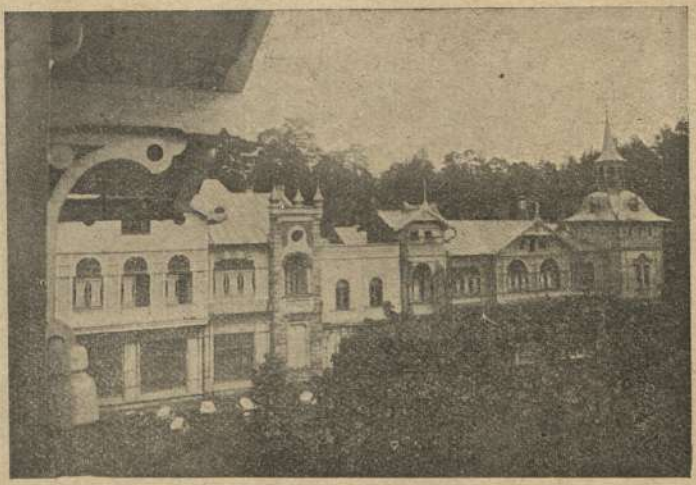
Sanatorija neuzņem: ar lipīgām slimībām slimus un garā vājus.

Sanatorijas īpašnieks un vadītājs

Dr. med. v. TH. BOETTICHERS

Univ. Erlangensis

Viesnīca
«*BULDURI*»
bij. Kazino, tālrunis 46

Ikdienas spēlē pastriprināts **orķestrs** apdāvinātā vijolnieka **Herberta Šmidta** vadībā

Grezna māksliniecisku programma

Svētdienās, vakarā, **TĒJA AR DEJU** un programmu. Pirmklasīgs ķēķis, mājas cepumi un visādi atvēsinoši dzērieni. Mērenas cenas

Ar cienību direkcija **K. Zalaman**

K. Mētriņa-Metera

SILTU VANNU IESTĀDE

Dubultos, jūras krastā

Dārza ielas galā

Dabujamas silta jūras ūdeņa, ogļuskābas, un ar dažādiem ekstraktiem ārstn. vannas.

Uzmanīga un laipna apkalpošana.

Cenas mērenas **Tālrunis**

Darbojas no 9 rītā līdz 9 vakarā. Svētdienās no 9 rītā līdz 3 dienā. Elektriska apgaismošana

SILTU JŪRAS VANNU IESTĀDE

P. LIEPIŅŠ

Dubultos, 16. līnijas galā

Atvērts sākot no 25. maija š. g. katru dienu no plkst. 7 rītā līdz 9 vak. Svētdienās līdz plkst. 3 p. p.

Dabujamas skuju ekstr. un ogļu skābju vannas

Laipna apkalpošana **Mērenas cenas**

Konditorejas, augļu,
delikateses,
pārtikas un tabakas
preču tirgotava

Jāņa Valdovska

RĪGAS JŪRMALĀ — BULDUROS
RĒZEKNES PROSPEKTĀ Nr. 7

Atvērts visu gadu

GAĻAS un DESU TIRGOTAVA

Jēkabs Rambe

VECĀ TIRGUS LAUKUMĀ № 6
DUBULTOS

☆

Piedāvā pirmklasīgas gaļas un desu preces
no pašu rūpniecības

Laipna un zolida apkalpošana

Café «Mascotte»

Majoros, Jomes ielā 23

*

«Splendid»

Hôtel-Pension

Majoros,
Jūras ielā 57. Tel. 107

PANZIJA

Marnics

Ķemeros, Raiņa ielā 30
(agr. Aleksandra iela)

Dabujamas siltas mēbelētas istabas, tuvu pie vannām. Laipna apkalpošana. Pirmklasīgs ķēķis. Ēdieni katrā laikā

«Zaļais koks»

RESTORANS

Slokā

Tirgus laukumā 5

Īpašnieks J. Volfsbergs

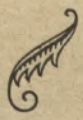
LABA VIRTUVE

Silti un auksti uzkožamie

Atspirdzinoši dzērieni

Glītas mēbelētas istabas

Uzmanīga apkalpošana

Delikatesu un pārtikas
preču veikals

Alfreds Puriņš

Nikolaja ielā 7, ĶEMEROS

Piedāvā:
dažādas kolonialpreces,
traukus, rakstamlietas

Svaiga maize
no pašu ceptuves

A. Rans, Majoros

Jomas ielā 27, tālr. 97. Dib. 1919. g.

Pulksteņi. Zelts. Sudrabs
Kristals. Dzintars

Pirmklasīgas preces. Liela izvēle Rīgas cenas. Apzinīga izlabošana (visu konstrukciju pulksteņu, zelta un sudraba lietu)

Gramofonu nodaļa

Gramofoni, plates

Latvijas, kā arī pasaules slavenāko mākslinieku iedziedājumos no „Jul. Heinr. Zimmermann" pārstāvības, Jūs varat iegūt lielā izvēlē še pat Jūrmalā.

Veikals atvērts visu gadu

K. Šameitke

I. šķiras
RESTORANS
MAJOROS

Jomes ielā 18

☆

Prima ķēķis

Majoru Jūŗas paviljons

uz jūras krasta

I. šķiras restorans ar pirmklasīgu bufeti

atvērts no plkst. 9 rītā, līdz 2 naktī

Ikdienas

mūzika ar varietē un kabarē programmu

zem kapelm. Krēmera kga vad.

Skaisti dekorētas ērtas telpas ar terasi un skatu uz jūru,

virpuļa grīda deja publikā

Direkcija A. Svešņikovs

Hotels-Restorans

«STANDARD»

Bulduri, Rēzeknes prospektā 8

Tālrunis Majori 74.

Atvērts visu gadu

PANZIJA «*RIVJERA*»

par jaunu iekārtota pēc vismodernākām prasībām

Saulainas un ērtas istabas

Pirmklasīgs ķēķis

Elektriska apgaismošana

RĪGAS JŪRMALĀ — EDINBURGĀ II.

Edinburgas prosp. Nr. 3, tel. 173

Blakus Kūrmājai

Kino „RIALTO“

Majoros, Jūras kāpās iepretim Jūras paviljonam

Vairāk gadus pastāvošs un plaši apmeklets kino teatris, no kura paviljona ir pārredzama visa Rīgas Jūrmala. Repertuars sastāv pirmā kārtā no vācu ražojumu filmam, otrā vietā amerikaņu un franču.

Filmas pavada ar dziesmam un skaņu efektiem ar vismodernākiem „Filips“ skaļruņiem. Uzvedīs arī skaņu filmas

DIREKCIJA

KINO «EDEN»

Majoros, Jomas ielā № 44

Jaunatvērts kino, specieli priekš tam būvētā mājā. Vismodernākais kino Rīgas Jūrmalā. Ierīkots pēc visjaunākām prasībām. Ērtas un skaisti ierīkotas telpas.

Izrādīs tikai pirmklasīgas filmas

Īpašnieks: A. Šalkovskis

V. A. Remņevs

Majoros, Jomas ielā 40 (paša namā)
Firma dibināta 1877. gadā

Saimniecības un ķēķa piederumi, krāsas, krāsošanas piederumi, **tapetes** un dažādas **dzelžu** preces

Visvecākais un plašākais saimniecības piederumu veikals Rīgas Jūrmalā

Rob. Bekmaņa

Pārtikas, tabakas, dažādu būvmaterialu un trauku tirgotava, Mellužos,

Zāles ielā 19 (tirgus laukumā) Tālrunis 19

Piedāvā god. Jūrmalas iedzīvotājiem bagatīgā izvēlē pārtikas preces, dažādas krāsas, pernicu, mašinu un citas eļļas; jumta papi, akmeņu un koka darvu, dažādus apkalumus, naglas, skrūves u. t. t.

Personu svari

Viesnīca-Restorans

„Centrāle"

Telef. 273, Majori. Īpašnieks L Tauniņš

Pie stacijas „Dubulti" — 3 min. no jūras

Saulainas, skaisti mēbelētas istabas priekš pelduviesiem un panzionariem

Pirmklasīgs ķēķis

Mērenas cenas

Jaunatvērta

Gaļas un desu tirgotava

Fricis Opmanis

Tirgoņu ielā № 33, iepretim Majoru tirgum

Piedāvā god. publikai pirmklasīgas gaļas un desu preces

Laipna apkalpošana

A./S. Ilģeciema alus daritava

Rigā

Dib. 1863. gadā

Galvenā noliktava:

Bulduros, Meža prosp. 21. Tā|r. Majori 35

Noliktava:

Majoros, Jomas ielā 9 Tā|runis Majori 36

Noliktava:

Mellužos, Mellužu pr. 108. Tā|r. Melluži 81

Medalus. Augļūdens
Limonade. Zelters

MINERALŪDEŅU IESTĀDE

H. Stritzky

RĪGĀ

Galvenā noliktava Jūrmalā:

Majoros, Rigas ielā 38, tā|runis „Majori" 34

AUGĻŪDENS
LIMONADE
ZELTERS, ZODA
GALDA ETIĶIS

J. SUVIKA malkas tirgotava
DUBULTOS, Baznicas un Telegrafa ielas stūrī. Tāļr. 306
NODAĻA: MAJOROS, Tirgus laukumā. Tāļrunis 388
Piedāvā par lētām cenām dažādas malkas šķirnes.

J. ŠIRJAJEV
Kolonialpreču un delikatesu veikals un vīnu tirgotava
Ikdienas svaiga maize un cepumi
Majoros, Jomas ielā 20-22. Tāļr. 96

Piens, krējums, kefirs, sviests un citi piena produkti

P. APIŅA pienotavā
MAJOROS, RĪGAS IELĀ 38-a. Tāļr. 70

O. Kauke-Dauge

Mechaniska darbnīca

Majoros, Jaunā ielā 44-a. Tā|r. 86

Pieņem pasūtījumus un remonta darbus. Izpilda arī atsevišķus darbus uz dreibeņķa, autogeniskā šveisējamā aparāta, kniedējamā aparāta, dzelzs ēvelējamās mašīnas u. t. t. Darbi tiek ātri un apzinīgi izpildīti ar moderniem darba rīkiem. Pieņemamas cenas

I. ŠĶIRAS
RESTORANS „*LIELUPE*"

pie Majoru tirgus, Rīgas ielā № 51. Tā|r. 60

Visaugstākā labuma: brokastis, pusdienas, vakariņas. Lielā izvēlē silti un auksti uzkožamie. Zolidas cenas. **BAGĀTĪGA BUFETE.**

DĀRZS AR LAPENĒM.

Atvērts līdz plkst. 2 naktī Īpašn. **R. Rēmanis**

Cementa izstrādājumu rūpniecība

FR. ZARIŅŠ

MAJOROS, Jaunā ielā 46. Tā|runis 126.

Izgatavo visāda veida cementa izstrādājumus: sētas stabus, trotuara flīzes, cementa caurules, trepes u. c. kā ari pieņem visādus mūra būvdarbus

Dub. Fabr. A./S.

bij. Berlins un Šalits

DUBULTOS, SLOKAS IELĀ 47, TĀĻR. MAJORI 24

PIEDĀVĀ:

visāda veida būvmaterialus un sausu malku, šāļu-latu, planku galu, kāršu

AR UN BEZ PIEGĀDĀŠANAS

Pirmklasīga

Peldu iestāde

Majoros, m. Kungu ielā 2 jūras krastā

Silta jūras ūdens, ogļskābes, skābekļa, skuju ekstrakta un c. vannas, dabujamas katru dienu no plkst. 6 līdz 23

Gīltas, mēbelētas istabas, ar skatu uz jūru, izīrē uz visu sesonu un īsāku laiku.

Visas labierīcības. Lētas cenas

M. Rācens

PANZIJA «HELVETIA»

M. Monastirski

MAJOROS, Jūras ielā Nr. 53. Tāļrunis 180

Домъ перваго ранга

E. un W. Gudrais

GAĻAS, DESU, DELIKATESU un PĀRTIKAS PREČU TIRGOTAVA

MELLUŽOS, Mellužu prosp. 34-a

Dārzniecība un daiļdārznieks

A. GRICIS

Dubultos, Gončarova ielā № 5

Uzņemas planu zīmēšanu un dārzu ierīkošanu, ka ari piedāvā visādus dārza stādus

Panzija M. BERMAŅ

Edinburga II. (Dzintari)

Agrākās Maksimoviča sanatorijas telpās
Tāļrunis 65

Ēdienu veikals
Meža paviljons
Pretim Edinburga II. stac.

Katrā laikā dabujami
silti ēdieni, uzkožamie
Atspirdzinoši dzērieni

Terase uz mežu

Dārzs. Tēja. Kafija

KUNGU un DAMU
FRIZETAVA
Bulduros, Lielā prosp. 55

Apzinīgs darbs
Atbildīgi spēki

Bubikopf griešana. Manikirs. Frizēšana. Uzaču krāsošana un t. t.

J. MILTIŅŠ

Maizes ceptuve
Z. HEIFEC
Bulduros, Lielā prosp. 64/66
Tālrunis 118

Ikdienas dabujamas
I labuma visādu šķiru, kā kviešu, tā rudzu maizes un cepumi
par mērenām cenām

Vairumā Mazumā

M. FIĻIPOVA
Kolonialpreču veikals
MAJOROS
Rīgas un Aleksandra ielas stūrī Nr. 64

Ikdienas paša izgatavojuma saldejums

T. MEIJERS
GAĻAS un DESU TIRGOTAVA

BULDUROS
Rēzeknes prosp. 8

J. Freiberģa
Pārtikas preču veikals
Majoros, Rīgas ielā № 60

Ikdienas svaigi
mājas cepumi.

A. Kalniņ
KOLONIALPREČU VEIKALS
Majoros, Jomas ielā 64, tālr. 364

Ikdienas svaigi mājas cepumi
Augļi

K. Stengel
Kolonial- un delikatesu preču veikals

Majoros,
Jomas ielā № 63. Tālrunis 99

K. ZAĶIT
Majoros,
Jomas ielā 29

Modes veikals
Lielā izvēlē damu un bērnu gatavas garderobes. Pieņem pasūtījumus, ari no pienesta materiala. Heler darbi, plissē un izšuvumi. Aditas lietas un galanterijas

Aug. Pumpe
BŪV- UN MĒBEĻU GALDNIECĪBA
Majoros, Teatra ielā 12

Uzņemās visādus
jaunus un pārbūves darbus

Rīgas Jūrmalas Savstarp. Ugunsapdroš. Biedrības

Skursteņslaucitājs

A. ASMANIS

MAJOROS
Rīgas ielā Nr. 38

Pasūtījumus pieņem arī rakstiski

J. NEILANDS

Kalejmeistars

Majoros, Jaunā ielā № 44-b

Tālrunis 194

Specialdarbnīca artezisko un abesinisko aku, ūdensvadu, izlejamo trūbu un mazgajamo ietaišu pagatavošanai.

Kino „Royal"

Majoros, Smilšu ielā 27, (pie tirgus)

Visvecākais Jūrmalas Kino Teatris Atvērts katru dienu. Izrāda tikai pirmklasīgas bildes.

Būv- mēbeļu galdniecība

J. Rubis Majoros

KUNGU IELĀ 25. Tālr. 63 un 85

KARLIS SNIĶERS

Pārtikas, trauku un dzelzspreču tirgotava

Slokā, Jūras ielā 3, paša namā

Tālrunis 41. Dibināts 1906. g.

M. Matvejenko

RĪGĀ, SKĀRŅU IELĀ № 18.

Vienmēr lielā izvēlē: špices, izšuvumi, valanses, filejas, motīvi, zeķes, cimdi, lakatiņi un t. t.

MAJORU APTIEKA

O. HAAK

Majori, Jomas ielā № 19. Tāļr. 41
Nodaļa: Edinburgas pr. 28. Tāļr. 42

Gaļas un desu tirgotava
Kr. Jēkabsons
Mellužos, Zaļā ielā 8
Paziņo apkārtnes publikai, kā ir dabujamas jaunpiena-govis, kā arī maina uz vecpiena govim.

Kolonial- un pārtikas preču tirgotava
E. Špakovskis
Bulduros, Lielā prosp. 52
Pie tirgotavas Ēdienu veikals ar dažādiem atspirdzin. dzērieniem

K. Ozoliņš
Pārtikas preču tirgotava
Āsavos
Piestātnes ielā 10

J. Kalns
Konditoreja kafejnica
Pusdienas
Koncerti. Dejas publikā
Mellužu pr. 31/30

F. Vītola konditoreja
BULDUROS, Rēzeknes prospektā 8-a.
Piedāvā katru dienu svaigus cepumus un pieņem pasūtījumus uz dažādiem konditorejas cepumiem
Izsniedz pusdienas. KONCERTA MUZIKA

J. GREDZENS
Bulduros, Rēzeknes prospektā 45, tā|r. 92
Būv- un mēbeļu galdniecība

Pieņem pasūtījumus uz visiem būvgaldniecības darbiem, kā arī vasarnīcu mēbelēm. Žoga laktas un šķērskoki (riģeļi), dažādas profillīstes u. t. t. Koku apstrādāšana uz mašīnām, dēļu zeimerēšana un spundēšana

J. Zvirgzdiņš
Kolonial- un pārtikas preču veikals

Majoros,
Robežu ielā 15, tā|r. 350

Pārtikas - delikatesu preču tirgotava
E. LEGZDIŅŠ
Mellužos, Mellužu prospektā 64

Glīti
mēbelētas istabas izīrējamas
Mellužos, Mellužu prospektā 64

Kolonial- augļu
un delikatesu tirgotava
K. FREIMANS
Bulduros, Lielā prospektā № 64/66

Katru dienu svaigi mājas cepumi

Turku kafejnica

Īpašn. Š. Husnetdins

Rīgas Jūrmalas filiale
Majoros, Jomas ielā 28

Rīgā: Raiņa bulv. 25,
Brīvības ielā 17,
Kr. Barona ielā 16/18

Dažādi cepumi-pašražojumi no I. šķiras materiāla. Dzērieniem lieto Rīgas ūdeni

Pieņem pasūtījumus, kurus izpilda noteiktā laikā

Cenas mērenas, zemkonkurences
Laipna apkalpošana

Muzika *Deja*

Apmeklejot Rīgas Jūrmalu

neaizmirstiet, ka ari tur ir
mūsu veikali, kuros Jūs par Rīgas
cenām iegūsiet svaigus piena produktus

3. **Majoros, Jomas ielā 27-a, tā|r. 168**
10. **„ Rīgas ielā 63, tā|runis 386**
11. **Dubultos, Mellužu ielā 24, tā|runis 389**
5. **Mellužos, Zāles ielā 16-18, tā|runis 65**
7. **Asaros, Asaru prospektā 14, tā|runis 73**

Tvaika piennīca

J. STRAUTIŅŠ

Rīgā, Aku ielā 4. Tā|r. 26538, 26591

PANZIJA *ANDERS*

Edinburgas prospektā 44. Tāļrunis 190

Skaista atrašanās vieta, 1 minuti no jūras
Visas ērtības

Pansija-Villa „ESPERO"

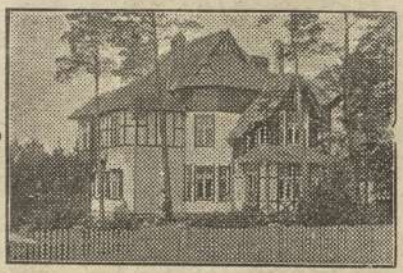
Pirmklasīga ģimenes pansija
Priežu mežs
2 minutes gājiens līdz jūrai
Edinburgas prospektā 48. Tāļrunis 53

PANSIJA
VALIJA ŠIEMAN
BULDUROS, Vidus prosp. 24
Tāļrunis, Majori 269
Visas ērtības / Plašas telpas / Elektrība
Vannas / Dietisks ķēķis

J. Irbes dārzniecība
BULDUROS, Lielā prospektā 47

Dažādas puķes
Izved dažādus dārznieku darbus
Ierīko dārzus

Санаторія „PRIEDAINE“ Dr. Файнман

Пріем больныхъ и нуждающихся в отдыхѣ. Сухая мѣстность среди соснового лѣса. Открыта круглый год

Рентген - горное солнце

Заявленія :

1) Рига, Елизаветинская ул. № 63, кв. 4. Тел. 26246

2) Priedaine, Бл. проспект, уг. V. лин. Tel. Priedaine 3

No jauna atvērta

Panzija „STELLA“

Patīkamas, komfortablas istabas ar verandām. Pirmklasīgs ķēķis. Uzmanīga apkalpošana. Mērenas cenas. Edinburgā, Edinburgas prosp. 42, mežā, stacijas un jūŗas tuvumā

Mēbelētas istabas

M. Anderson

Edinburga II.
Kaŗa ielā 6, tā]r. 66

Санаторія Д-ра Магалиф

ст. Прѣдайн

Б. проспект № 61, тел. 4. Близ Риги

В санаторію принимаются люди со внутренн. болѣзнями — болѣзни сердца, желудочно- кишечн. заболѣванія, сахарныя больн. и. т. д.

Туберкулезн. больн. не принимаются

Elegantākais sports

uz jūras „Kanusports"
Majoros

Sportlaivu iznomāšana

MAJOROS, Robežu ielas galā
J. MAKĀRA
PELDU KABINES
ērti ierīkotas. Pie kabinēm liela TERASE ar galdiņiem
Dažādi atspirdz dzērieni. Saldejumi. Šokolade. Konfektes

EDINBURGĀ II., Robežu ielas galā
Edinburgas kafé
Skaists kiosks un terase uz jūras krasta
Visādi atspirdzinoši dzērieni
Saules vannas. *Peldu kabines*
Ērtākās peldu kabines. Atpūtas krēsli ar sevišķu ierīkojumu galvas aizsegšanai pret saules stariem

Nik. Zēbergs
Majoros, Jomas ielā 25
Delikatešu un vīna tirgotava
Konservi, saldumi, delikateses
atspirdzinoši dzērieni

M. DEMANTS

Manufakturas, galanterijas un rokdarbu veikals

Pieņem šūšanas, kurbel (cik-cak) un flisē darbus

Majoros, Jomas ielā 19

Rokdarbu zīmējumu darbnica

Majoros, Jomas ielā 35

J. Dreifelds

DUBULTOS, BAZNICAS IELĀ 36
Tā|runis 109

Piedāvā dažādus koka, mūra būvmaterialus un malku

VILLA

SILVA

Pirmklasīga pansija

ĶEMEROS, Tukuma ielā 27

GAĻAS, VEGITARI UN ZAĻBARĪBAS ĒDIENI

Rīgas gramofonu fabrikas noliktava

Pēteris Blūms

Majoros, Jomas ielā 19

Piedāvā: Dažādus muzikas instrument., Patafonus ar brīnumskaidru un maigu skaņu, automatisku noslēdzēju. Cenas mērenas un izdevīgi nomaksas noteik. Plates lielā izvēlē — jaunie šlageri latviešu mākslinieku izpildījumā. Izdara muz. instr. labošanu un pieņem pasūt. uz patafoniem dažādos modeļos un izstrādājumos.

Augstcienībā **Pēteris Blūms**

P. Binders

Majoros, Jaunā ielā 44, tāļr. 23

★

Būvmaterialu un
malkas tirgotava

★

Firma pastāv 30 gadus

Kārļa Preissa dārzniecība

Bulduros, Krūzes ielā 3
(Upmalā, Rēzeknes prosp. galā)

Rozes, puķes, stādi un saknes
Dārzu ierīkošana. Plānu zīmēšana un t. t.

J. ŠULC

Majoros, Kaleju ielā 4, Tāļr. 112

**Kolonial,
pārtikas preču veikals un
vīna tirgotava**

BŪVMATERIALA un
MALKAS PĀRDOTAVA

J. LIEPA

Asaros, Dambja ielā 7. Tāļrunis 90

H. un A. Ozoliņu

Pārtikas un materialu tirgotava

DUBULTOS, MELLUŽU IELĀ Nr. 17

Piedāvā no saviem krājumiem par Rīgas cenām: Pārtikas preces. Mājturības piederumus. Būvapkalumus. Krāsas Darvu. Papi un t. t.

Pansija «Baltica»

Bulduros, Lielā prospektā 71. Tāļr. 133

Meža malā, 1 min. gājiens no jūŗas

Gaišas labi mēbeletas, apkurināmas istabas
Pirmklasīga virtuve
Visas modernās labierīcības

Trauku un kolonial preču tirgotava

A. BAUMANS

Ķemeros, Tukuma ielā Nr. 11

Cukurs, konservi, šokolade, zelters, limonade, tabakas preces un visādi būvmateriala piederumi

Specialdarbnīca
DAŽĀDU SŪKŅU-PUMPJU
ūdens vadu izlejamo trūbu un mazgājamo ietaišu pagatavošanai
Urbj akas
(arteziskas un abesiniskas)
N. Stolcers, Bulduros, Meža prosp. № 32, pie tirgus

L. Kajak
Bulduros, Rēzeknes prospektā № 1
☆
Kolonial preču veikals
Saldējumu kiosks
Mājas cepumi

Elektrotechnisks veikals un darbnīca. RADIO
Ierīko instalacijas un izpilda visādus remonta un ari mechaniskus darbus
K. Kiršners
Bulduros, Lielā un Rēzeknes prospektu stūrī
Tālrunis: Majori 303

Veļas mazgātava un spodrgludinātava
M. Leikart
Bulduros, Lielā prospektā № 72
Apzinīgs darbs. Ātrs izpildījums. Piemērotas cenas

Sanatorija

„EDINBURG"

Ārsts vad. Dr. med. A. KREISLER

EDINBURGĀ, Edinburgas prosp. 39

Telefons № 26 (Majori)

ATVĒRTA VISU GADU

Sanatorijā „Edinburg" ir visas labierīcības. Skaistā vietā un jūras tuvumā. Saulainas guļamverandas Rūpīga kopšana un priekšzīmīga apkalpošana. Sanatorija priekš iekšķīgām slimībām, speciela apiešanās ar nervu slimiem.

Mediciniskas vannas un dietiskā ārstēšana
Dažādu zistēmu ģimnastika un masāža
Vibromassāžas, diatermija,
kalna saule, sollux,
skaistuma kopšana

Pirmklasīgs ķēķis **Īp. Helene Kevič**

Ķemeru Viesnica

I. škiras restorans

Ķemeros, Tukuma ielā 35

Labs ķēķis. Mērenas cenas un t. t.

T. Lindberga

fotografiskā darbnīca

Dubultos, Mellužu pr. 87

P. Smalc

Bulduros

Meža prospektā Nr. 20

KOLONIAL PREČU VEIKALS

Dr. ALEKSANDRS KREISLERS

Specialists iekšķīgās un bērnu slimībās

Pieņem no 10—12

Dubultos, Jūras ielā № 8

Tālrunis 1-3-0

Bulduru aptieka

Lielā prosp. 27. Tālr. 49

D. Garber

NODAĻA

Lielā pr. un Nikolaja pr. stūrī

Asaru Kūrmāja

I. šķiras restorans

Pie dzelzceļa piestātnes „Asari". Tālrunis Melluži 5

Atvērts visu gadu. Labi iekārtotas mēbeletas istabas, uz vēlēšanos ar pilnu panziju. Mērenas cenas. Muzika-koncerts Auto pieturas vieta.

Īpašnieks **Fr. Brunau**

Le 632

Iesp. A Ošina un P Mantnieka kartogr. iestādē

Rīgas Jūrmalas pilsētas banka

Majoros, Jomes ielā Nr. 24. Tālrunis 170

Izdara visas banku operācijas

Kantoris atvērts:

darbdienās no plkst. 10 līdz 2
sestdienās no plkst. 10 līdz 12

LATVIJAS NACIONĀLĀ BIBLIOTĒKA
0313032048

Ls 1.—

Pērkat bencinu un eļļas pasaulslavenāko marku

«Shell»

Kas brauc ar Shell, tas brauc bez rūpēm

Sports un fiziska audzināšana

Majoros,

(Jūras krastā)

pie kino «Rialto»

Spec. vingrošana dāmām, bērniem un kungiem

Vieglatletika:

volley-boll, ketsh-boll, bokss, džiu-džitsu

Pieteikties sporta punktā no plkst. 4—9 pēc pusd.

A. MIEZITS

Le 632 30-633

DRUKĀTAVA «DZINTARS» RIGA, ELIZABETES IELĀ 33

2 5 JUN. 1936